

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ
INSTITUTAS

Tarptautinių santykių ir diplomatijos magistro programa

JULIUS JAKAS

II kurso studentas

**REZERVO KARININKŲ RENGIMO POLITIKA LIETUVOJE:
JKVM ATVEJIS**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: Dr. Deividas Šlekys

Vilnius, 2021

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Jakas J. Rezervo karininkų rengimo politika Lietuvoje: JKVM atvejis: Tarptautinių santykių ir diplomatijos specialybės, magistro darbas / VU tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas D. Šlekys - V., 2021 -

Reikšminiai žodžiai: rezervo rengimas, Lietuvos kariuomenė, JKVM, karininkas, gynyba, karinis parengtumas, mokymo lygio sustiprinimas, rezervo karių pripažinimas, balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo.

Šiame darbe nagrinėjamas Lietuvos rezervo karininkų rengimo JKVM atvejis, analizuojama, su kokiais iššūkiais susiduriama, rengiant šiuos karius. Empirinėje dalyje JKVM rengimas tyrinėjamas trimis pjūviais: mokymo lygio sustiprinimas, JKVM karių pripažinimas, balansavimas tarp karinės tarybos ir civilinio gyvenimo. Tyrimo modelis taikomas analizuojant atliktus interviu su karininkais, kurie susiję su JKVM bei tiriant JKVM kursantų pateiktus atsakymus sudaromoje apklausoje.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas magistro darbas *Rezervo karininkų rengimo politika Lietuvoje: JKVM atvejis* yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose kursuose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Vardas, pavardė

Julius Jakas

SANTRUMPOS

JKVM - Jaunųjų karininkų vadų mokymai

LK - Lietuvos kariuomenė

KAS - Krašto apsaugos sistema

NPPKT - Nuolatinė privalomoji pradinė karo tarnyba

PKT - Profesinė karo tarnyba

LKA - Lietuvos karo akademija

MDV - Mokymų ir doktrinų valdyba

LKM - Lietuvos kariuomenės mokykla.

KAM - Krašto apsaugos ministerija

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. Atsargos karininkų rengimo įvedimas į karinių pajėgų struktūras.....	12
Rezervistų mokymo lygio sustiprinimas.....	13
Atsargos karininkų pripažinimas.....	18
2. JKVM karinis rengimas Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemoje.....	26
3. Karininkų rengimo formavimo politika: JKVM atvejis. Karininkų požiūris į JKVM.....	30
3.1 Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos atsargos karininkų (JKVM) rengimo tyrimų metodika.....	30
3.2 JKVM sistemos įveiklinimas LR Krašto apsaugos sistemoje	31
3.2 JKVM Mokymo lygio sustiprinimas.....	32
3.3 JKVM karininkų pripažinimas.....	39
3.4 Balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo.....	41
4. Karininkų rengimo formavimo politika: JKVM atvejis. Kursantų požiūris į JKVM.....	44
4.1 Mokymo lygio sustiprinimas.....	45
4.2 Balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo.....	48
IŠVADOS.....	54
ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	56
SUMMARY.....	59
PRIEDAI.....	61

IVADAS

Darbo aktualumas ir problema

Lietuvos kariuomenėje (toliau – LK) karininkų rengimo politika buvo aktuali visais nepriklausomybės gyvavimo etapais, įskaitant ir tarpukario laikotarpį. 1990 m. atkūrus nepriklausomybę, palaipsniui didėjo LK karių skaičius, lygiagrečiai su skiriamomis lėšomis krašto apsaugai, dėl šios priežasties augo ir karininkų rengimo poreikis. Taip nuo 1998 m. Lietuvoje pradėti rengti vadų kursai. Verta pažymėti, jog krašto gynybai skirtos lėšos priklausydavo nuo grėsmių rizikos stiprumo išorinėse aplinkose. Būtent dėl rizikos grėsmės sumažėjimo ir tuo pačiu slopstančio karininkų poreikio nuo 2005 m. pradėta mažinti karininkų skaičių juos išleidžiant į atsargą.

Agresyvėjanti Rytų Europos kaimynė Rusija (Rusijos – Gruzijos karas 2008 m., bei Rusijos – Ukrainos konfliktas) davė impulsą skirti didesnę dėmesį, Lietuvos saugumui stiprinti, tokiu būdu numatyti ir ginkluotą gynybos spartesnę augimą. Didinant karių skaičių, neišvengiamai atsirado ir didesnis karininkų poreikis. Prognozuojant, jog netolimoje ateityje gali nebeužtekti tinkamai paruoštų vadų iš Lietuvos karo akademijos, kurie turi užpildyti visas kariuomenės struktūras specializuotais karininkais - šiai problemai spręsti nuo 2012 m. atnaujinamas atsargos karininkų kursų rengimas, kuris formaliai vadinasi Jaunesniųjų karininkų vadų mokymai (toliau - JKVM). Į Šiuos mokymus gali įstoti asmenys nuo 18 iki 32 metų, kurie turėtų būti aukštosios mokyklos studentai arba absolventai, o pačių kursų trukmė 3 metai, užsiėmimai kas antrą savaitgalį, lygiagrečiai su studijų laikotarpiu.

Iš pirmo žvilgsnio JKVM kursų modelis atrodo, kaip šiuolaikiška bei lanksti priemonė, siekiant įgyti atsargos karininko laipsnį. Tačiau ne visada viešojoje erdvėje akcentuojama, jog JKVM visų pirma tai - įrankis, kuris sustiprina LK rezervą. Taip pat šie mokymai, leidžia kariuomenei pasikviesti karininkus (kai yra tam poreikis), kurie civiliniame gyvenime įgijo tam tikrą reikalingą specialybę¹. Tikėtina, jog JKVM kursai kelia nemažus organizavimo iššūkius, bandant tikslingai paruošti būsimą karininką, atrasti balansą karinio rengimo procese, kuris leistų pasiekti tinkamus rezultatus. Būtent karinio rengimo sistemos problematika, dažna programų kaita,

¹ Savanoris, „Prasideda kursai studentams“, 2012 m. rugsėjo 27 d. Nr. 9 (441), p. 3

skirtingas parengimo lygis, lyginant su kariūnais bei galima lėta instruktorių rotacija lemia, jog JKVM kursams pravartu skirti didesnę dėmesį, norint gauti apčiuopiamą vertę.

Pagrindinė tiriamojo **darbo problema** yra nepakankamai išvystytas karinis rezervo karininkų rengimo modelis. Ji susidarė dėl galimos JKVM programos neefektyvaus išvystymo bei didesnio integralumo krašto apsaugos sistemoje. Svarbu išsiaiškinti, kokią vietą JKVM užima kariuomenės atstovų tarpe bei kaip jie vertina pačių mokymų modelį.

Pati JKVM rengimo sistema neretais atvejais pagrįsta disciplinos stoka, vyrauja nuolaidžiavimo politika karinio rengimo atžvilgiu. Tai gali būti susiję su karininkų trūkumais šalyje, per ilgai užsibuvusiais instruktoriais viename dalinyje, etc. Dar viena problemos eskalavimo priežastis ta, jog JKVM sistemos karinio mokymo tikslas nėra konkrečiai apibrėžtas, nors susidaro įspūdis, kad pirminė kursų užduotis - paruošti atsargos karininką, t.y papildyti rezervo pajėgas. Galima daryti prielaidą, kad JKVM absolventus dažnu atveju kviečiamas į profesinę karo tarnybą tada, kai kariniams daliniams atsiranda poreikis turėti tam tikrų specialybių atstovų.

Italų sociologas F. Battistelli aiškino, jog vystantis aukštosioms technologijoms, kariuomenėje atsirado daugiau darbo vietų civiliams specialistams, todėl išaugo jų poreikis². Taigi šiame darbe akcentuojamas JKVM karių-rezervistų karinis rengimas, jos problematika. Pažymint prielaidas, kokie veiksniai gali lemti motyvacijos slopinimą, visų pirma, kitaip nei LKA profesinis karininkų rengimas, JKVM tarnyba yra visiškai savanoriška ir asmuo pasirinkęs šią tarnybą gali bet kada iš jos išeiti. Todėl svarbu pabrėžti kariūnų-aspirantų išlaikymo svarbą - socialiniai, karinio pripažinimo, pasitikėjimo klausimu bei kitais veiksniais, kurie padėtų pakelti motyvacijos lygį. Žvelgiant iš galimos perspektyvos į atsargos rezervo karius, turime žiūrėti, kaip į ypatingą karinę patirtį, kuri yra „sušvelninta versija“, nepakankamas aktyvios pareigos modelis, tačiau pasižymi unikaliu socialiniu fenomenu savo dinamika ir ypatumais³. Tarnaujant JKVM gali kilti tokios demotyvacijos priežastys: laiko stoka dėl studijų įtemptumo ar civilinio darbo krūvio, noras emigruoti ar šeimos pagausėjimas. Galutinėje JKVM karinių mokymų stadijoje, svarbu tinkama

² Fabrizio Battistelli, „Peakeeping ant the postmodern soldier”, *Armed forces and society*, 1997; 23; 467.

³ Edna Lomsky-Feder, Eyeal Ben-Ari, Nir Gazit, „Reserve soldiers as transmigrants moving between the civilian and military worlds”, *Armed forces and society*, 2008 July, p. 17.

integracija karinėje struktūroje, kuomet kursantas pareiškia norą susieti savo ateitį tarnaudamas kariuomenėje.

Darbo tikslas ir uždaviniai

Remiantis darbo problema yra formuluojamas pagrindinis darbo **tikslas** - Ištirti atsargos karininkų rengimo Lietuvoje iššūkius.

Tyrimo klausimas - kokie pagrindiniai veiksniai, sąlygotų efektyvesnę karinio rengimo koncepciją?

Tyrimo objektas

Rezervo karininkų JKVM karinis rengimas Lietuvos Respublikos kariuomenėje.

Darbo tikslui pasiekti yra keliami šie **uždaviniai**:

- Išanalizavus užsienio valstybių rezervistų rengimo praktikas, suformuluoti tyrimo modelį, kuris bus pritaikomas tiriant JKVM atvejį;
- Apžvelgti, kokie esminiai elementai apibrėžia JKVM rengimą;
- Atlikti kelių tipų tiriamąsias apklausas, siekiant išnagrinėti Lietuvos atsargos karininkų rengimo problematikos atvejį;

Ginamieji teiginiai

Šis darbas remiasi keliais strateginiais požiūriais, kurie įerdvina tyrimo lauką ir leidžia koncentruotis ties ginamaisiais klausimais:

- Rezervo karininkų rengimo sistema JKVM turi probleminių sričių, mokymo bei personalo valdymo procesuose, kurie teikia impulsą ne visavertiškai funkcionuoti bei įgyvendinti planuojamus tikslus.
- Priėmus tam tikrą standartizuotą JKVM įstatymų rinkinį, atsirastų galimybė, efektyviau užtikrinti šių karinių mokymų kokybę.

Tyrimų apžvalga

Akademinis sluoksnis Lietuvoje yra tik labai fragmentiškai apžvelgęs JKVM karinio rengimo problematiką. Galima paminėti Felikso Žigaro tyrinėjimus, kaip vystėsi atsargos karininkų kūrimasis, tačiau detaliau ištyręs tik tarpukario laikotarpį bei pirmuosius atsargos karininkų formavimosi žingsnius atkūrus nepriklausomybę. Tiriant atsargos karininkų rengimo vystymąsi Lietuvoje, autorius apžvelgia tik

aprašydamas jos raidą⁴, tačiau nesigilindamas detaliau į jo karinio paruošimo problematiką. Tuo tarpu Vytautas Jokubauskas viename tyrime akcentuoja esamą takoskyrą tarp privalomos ir profesinės karo tarnybos karių, tame tarpe išskirdamas ir rezervistų karinio rengimo pokyčius. Autorius pabrėžia, jog nuo pat pradžių, (nors ir su pertraukomis), Lietuvai buvo pravartu ruošti rezervistus, nes tai buvo aktualus klausimas nacionalinio saugumo užtikrinimui⁵. Atsargos karininkų rengimas yra kaip viena iš alternatyvių būdų, norint įgyti karinį parengtumą ir įgyti reikiamų įgūdžių ginklu ginti valstybę. Palyginimui, tokios mažos šalys, kaip Izraelis ar Suomija, stiprindamos savo nacionalinį saugumą pasitelkia atsargos rezervo karius. Vis dėlto, teorinių mokslinių tyrinėjimų apimančių atsargos rezervistų rengimą, nėra. Šis darbas siekia užpildyti šią spragą, apžvelgiant kitų užsienio valstybių atsargos karininkų rengimą, kurie turi panašią strategiją, tam, kad ištyrus Lietuvos situaciją, pastarąją galėtume įvertinti praktiniu būdu.

Magistro darbe didžioji dalis literatūros ir šaltinių yra užsienio mokslininkų darbai, dėl jų didesnio dėmesio, atsargos karininkų rengimo problematikai. Bene daugiausiai tyrimų, ypač paskutiniu metu, yra padaręs sociologas Eyal Ben-Ari⁶, kuris apžvelgia tiek plačiąją prasme kintančias rezervistų rengimo tendencijas, tiek išnagrinėjo ir savo gimtosios šalies Izraelio praktinį atvejį, bei kokie toje valstybėje taikomi metodai, siekiant pagerinti situaciją. Taip pat ryškų indėlį į rezervo karininkų rengimo tyrimus paliko Sergio Catignani⁷ bei Edna Lomsky-Feder⁸, kurie tyrinėjo Jungtinės Karalystės, JAV bei kitų valstybių karinio rengimo praktinius atvejus.

⁴ Felikas Žigaras, Lietuvos kariuomenės karininkų rengimo ir jų kvalifikacijos kėlimo raida (1990-2015 m.)", Atsargos karininkų rengimas, *Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai*, I tomas, Vilnius, 2016, p. 77-79.

⁵ Vytautas Jokubauskas et al., Lietuvos Respublikos karinis saugumas: Iššūkiai ir perspektyvos. Klaipėda, 2015.

⁶ Nir Gazit, Edna Lomsky-Feder, Eyal Ben-Ari, „Military covenants and contracts in motion: Reservists as Transmigrants 10 years later”, *Armed forces and Society*”, 1-19, 2020.

⁷ Sergio Catignani, „Future Reserves 2020, the British Army and the politics of military innovation during the Cameron era”, *International Affairs*, April 2019.

Sergio Catignani, V Bacham, „Reproducing the military and heteropatriarchal normal: Army reserve service as serious leisure”

Sergio Catignani, Victoria Basham, „Sustaining future reserves 2020: Assessing organisational commitment in the Reserves”, *Project briefing* Birželis 2018,

<<http://www.future-reserves-research.ac.uk/wp-content/uploads/2018/07/FRRP-project-briefing-4-Sustaining-Future-Reserves-2020.pdf>>

⁸ Edna Lomsky-Feder, Eyal Ben-Ari, Nir Gazit, „Military Covenants and Contracts in Motion: Reservists as Transmigrants 10 Years Later”, *Armed forces and Society*, 2020.

Edna Lomsky-Feder, Eyal Ben-Ari, Nir Gazit, „Reserve soldiers as transmigrants moving between the civilian and military worlds”, *Armed forces and society*, 2008 July.

Pastarosios valstybės įtraukimas siejamas su panašia karinio paruošimo strategija, kurią sėkmingai perėmė Lietuvos krašto apsauga.

Teorinės prielaidos ir metodas

Magistrinio darbo teorinės dalies tikslas - atskleisti bei išnagrinėti pagrindinius užsienio valstybių rezervistų rengimo probleminius klausimus, kurie būtų aktualūs JKVM atvejui tirti. Pirmiausia siekiama išanalizuoti, kaip atsargos karininkų karinio rengimo problematika ir specifika vertinama tarptautiniame lygmenyje. Svarbu pabrėžti rezervistų rengimą, kaip kariuomenės struktūros atskirą fenomeną, kokie pagrindiniai kintamieji davė prielaidą atsirasti tokiam kariniam modeliui kaip atsargos karininkų rengimas. Pasirinkti tarptautiniai pavyzdžiai, mums padės labiau pažinti probleminius rezervistų pjūvius, kadangi jose yra labiau išsigilinta į tų šalių pasirengimo užkulisinį rengimą bei galimas priemones gerinant situaciją.

Rezervo karininkų rengimo problematiką, užsienio akademikų atžvilgiu, galima suskirstyti trejomis kategorijomis⁹, kurios konsoliduoja platų rezervistų paruošimo koncepcinį pagrindą, tuo pačiu atverianti į kiekvieną iš jų pažvelgti skirtingu pjūviu. Pirmoji kategorija - mikrolygis, kuris konkrečiai apima rezervistų rengimą individo lygmeniu. Ši dalis analizuoja, kaip karys pats įsitraukia į karinę sistemą, kas lemia jo pasirinkimus, balansavimą, tam tikru atveju; antrasis lygmuo, mezo lygis, nurodo tam tikrą grupinį susitarimą, šiuo atveju galimą konkretų pripažinimą karinėje struktūroje; paskutinis, makrolygis, leidžia tirti karinias sutartis, tikėtiną įdarbinimo modelį krašto apsaugoje. Teorijos taikymui analizuojami užsienio valstybių praktiniai modeliai, kuriose atskleidžiamos atsargos karininkų rengimo skirtingos strategijos.

Atsakant į probleminius darbo klausimus, tiriamos rezervistų karinio rengimo sistemos, pasirenkant tam tikrų valstybių praktinius pavyzdžius. Kiekvienas iš šių valstybių rengimo modelis yra savitas ir unikalus, todėl pravartu tirti bei siekiant sugretinti nagrinėjamą problemą, pritaikyti praktiškai tiriant JKVM atvejį. Tiriamųjų karių karinės patirtys, tokios, kaip nevisavertiškumo jausmas, įgūdžių trūkumas, įsipareigojimo stoka bei kiti kintamieji, duoda aiškų signalą ryškėjančiai problematikai šioje karinėje sistemoje. Nors užsienio valstybių tyrimuose rezervistų tematika yra gana plačiai ištirta šiuo metu, paliesta įvairiais pjūviais, tačiau bus

⁹ Edna Lomska-feder, Eyeal Ben-Ari, Nir Gazit, „Military Covenants and Contracts in Motion: Reservists as Transmigrants 10 Years Later”, *Armed forces and Society*, 2020, p. 9.

paliečiami tik JKVM aktualūs jau minėti probleminiai klausimai. Šiuo tyrimu bandoma išsiaiškinti ar Lietuviškoji rezervo karininkų sistema iš tiesų problemiška ir ištirti ar JKVM atvejis yra kažkuo unikalus, turintis išskirtinių probleminių elementų. Jei taip, tai kodėl ir kaip susidarė tam tikra situacija?

Tyrimas nagrinėjamas veikiant sociologiniu ir dalis darbo antropologiniu požiūriu, kadangi bandoma tirti bendruomeninius ryšius tarp karių ir kitų atstovaujančių šalių. Šios kryptys tiksliausiai paaiškina karinių asmenų santykius, jų išskirtinumą, sąryšį su civiliniu pasauliu, integracija ir kitais svarbiais konstruktais.

Darbo naujumas ir reikšmė

JKVM, kaip unikalus karinis modelis Lietuvoje apskritai nėra tirtas iki šiol, todėl šis darbas pravartus savo reikšme. Pasirodžiusiose keliuose publikacijose, kuriose tik fragmentiškai paminėtas JKVM karinis rengimas, aprašoma bendra tarnaujančiųjų karių statistika ar pasidalintos asmeninės patirtys, įgytos JKVM tarnybos metu.

Magistro darbe pirmą kartą Lietuvoje nagrinėjama dviejų atstovaujančių šalių - karininkų (instruktorių) bei kursantų pozicijos. Probleminių klausimų išgryninimas tarp abiejų barikadų pusių, suteiks autentišką galimybę, kompleksiškai nustatyti galimas nagrinėjamo tyrimo ateities kryptis.

1. Atsargos karininkų rengimo įvedimas į karinių pajėgų struktūras

Valstybės ginkluotųjų pajėgų sistema dažnu atveju pritaikoma prie besikeičiančios geopolitinės situacijos, technologinių pokyčių ar keičiantis ekonominei situacijai. Geopolitinė situacija tarptautinėje erdvėje, galima teigti, yra vienas svarbiausių kintamųjų, dėl kurių valstybės krašto apsaugos vadovybė, turėtų reaguoti į besikeičiančią įvykių kaitą. Sprendžiant saugumo klausimus nagrinėjama tema, svarbu išanalizuoti, koks tinkamiausias ginkluotųjų pajėgų modelis padėtų stabilizuoti susidariusią situaciją. Vienas iš galimų pokyčių modernizuojant karines pajėgas, galėtų būti atsargos karininkų rengimo įvedimas. Rezervistų įtraukimas į karinę sistemą prasidėjo XX a. pradžioje, tačiau aktyvesnis pastarųjų integravimas prasidėjo Šaltojo karo laikotarpiu. Atsargos karininkų poreikis atsirado keičiantis grėsmių spektrui: kibernetika, išplėsta žvalgyba, grėsmės susijusios su civiliniais kariniais reikalais. Šioms naujoms misijoms, būtinos reikalingos savybės, tokios, kaip emocinis intelektas, kritinis mąstymas, sociokultūrinis supratimas, savirefleksija¹⁰. Būtent besikeičiantys technologiniai pokyčiai, davė impulsą skirti didesnę dėmesį rezervistų integracijai į karinių struktūrų sistemą. Galima pastebėti tendencingą autorių nuomonę, teigiančią, jog atsargos karių stiprinimas išaugo, dėl mažesnių kariuomenės išlaikymo kaštų. Dar 1973 m. JAV nacionalinės gvardijos pajėgų planas buvo akcentuojamas į rezervo pajėgų didinimą bei aktyvesnį jų integravimą įvairiose operacijose. To priežastis - net 7 kartus mažesnis kaštų sunaudojimas, panaudojant rezervo pajėgas, lyginant su reguliariaisiais daliniais¹¹. Šią poziciją praplėčia Guillaume Lasconjarias, kuris pateikdamas įvairių šalių pavyzdžius, teigia, jog rezervo pajėgų telkimas vienas iš ekonomiškų variantų stiprinti nacionalinį saugumą¹².

Visiems minėtiems pokyčiams, išvardytoms savybėms ir įgūdžiams, kurios reikalingos kariuomenės personalo tobulinimui, prisideda atsargos karininkų rengimas. Tačiau kaip įgyvendinti numatytus tikslus, jei minėto karinio paruošimo programa, kelia nemažai klausimų tinkamam rezervistų paruošimui? Kokie galimi veiksniai tai

¹⁰ Sae Schatz, Davidas Fautua, Julianas Stoddas ir Emilie Reitz, „The changing face of military learning“, *Journal of military learning*, Balandis, 2017, p. 78-91.

¹¹ Michael Kennedy, Norman Kempster, „Reservists and regulars: Friction in the Gulf: military: The professionals tend to disparage „weekend warriors as the “total force” concept is tested“, Los Angeles, 1991, <<https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1991-02-16-mn-1053-story.html>> [Žiūrėta 2021 01 08].

¹² Guillaume Lasconjarias, „Send the reserve! New ways to support NATO through reserve forces“, Rome, Research division - NATO defense college, Nr.99, 2013, <https://www.files.ethz.ch/isn/175315/rp_99.pdf> [Žiūrėta 2021 01 08].

įtakoja? Rezervo karininkų integravimas į karinę sistemą bei aktyvesnis jų dislokavimas, kelių nemažą iššūkį, siekiant suderinti karių vidines ir išorines aplinkybes, atlikti tinkamai numatytus uždavinius. Kiekvienoje valstybėje, kuri ruošia rezervistus, pasitelkia skirtingus instrumentus, kurie leistų pasiekti kuo didesnę efektyvumą tarnybų metu, tačiau dažnu atveju pastebimas veiksmų inertiškumo momentas. Šiame magistro darbe pasiremiama pagrindiniais rezervistų rengimo probleminiais kintamaisiais: mokymo lygio sustiprinimas, reguliarių karių pripažinimas ir rezervistų balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio užimtumo.

1.2 Rezervistų mokymo lygio sustiprinimas

Rezervo karininkų rengimo problematika figūruoja daugelyje Vakarų Pasaulio valstybių karinėse struktūrose. Nagrinėjant skirtingų šalių patirtis iškyla klausimai, kodėl jų reikia ir kaip jie gali pasitarnauti tam tikroje karinėje veikloje. Karo sociologai gilindamiesi į atsargos karininkų situaciją, paliečia skirtingus pastarųjų rengimo kampus bei padeda susidaryti aiškesnę situaciją, kaip kuriamas rezervų rengimas kitose valstybėse.

Vienas rezervistų rengimo pagerinimo būdų, galėtų būti mokymo lygio sustiprinimas. Pirmiausiai šioje teorinėje dalyje, pravartu išskirti JAV atsargos karininkų rengimo modelį, kaip labiausiai sektiną pavyzdį. Daugelyje JAV valstijų bei universitetų, plačiai paplitusi karinė programa - Atsargos karininkų rengimo korpusas (ROTC). Ši karinė iniciatyva siūlo studentams, ir dar tik besiruošiantiems jais būti, lankyti karinius mokymus lygiagrečiai su studijomis, siekiant pasiruošti galimai būsimai tarnybai sausumos, oro arba jūrų karinėse pajėgose¹³. ROTC programos kursantams ugdo tokias sritis, kaip karo vadovavimas, taktika, karo principai ir kovinio išlikimo mokymai. Patys mokymai trunka mažiausiai trejus metus (pasirinktinai nuo pageidaujamo intensyvumo), vyksta savaitgalio metu, o vasarą vyksta dviejų savaitių lauko pratybos. Įdomu tai, jog pačiose aukštosiose mokyklose organizuojami kariniai mokymai, nereikia keisti lokacijos vietos, todėl studentams tai pakankamai patogus būdas, tobulinti karinius įgūdžius.

ROTC karinis rengimas pasižymi gana griežtais ir disciplinuotais metodais, kurių dėka, programa tampa sektinu pavyzdžiu. Jau kursų lankymo eigoje suformuojama komandų grandinė, kurioje vyresnieji kursų dalyviai veda dalines pratybas pirmo

¹³ Best colleagues, „Guide to understand ROTC programs”, <
<https://www.bestcolleges.com/resources/rotc-programs/>> [Žiūrėta 2021 01 17].

kurso studentams¹⁴. C. Jensen savo darbe nurodo, jog ROTC ugdyme svarbią užduotį atlieka mentorystės iniciatyva, kurioje tarnaujantys kariai, padeda programos studentams lengviau integruotis į karines tarnybos sistemą. Tokiu būdu siekiama, kuo anksčiau ROTC karių adaptuoti, prie galimos ateities rolės kariuomenėje, skatinant imtis savarankiškus lyderystės ir vadovavimo veiksmų. Tuo tarpu Jungtinė Karalystė, organizuodama atsargos karininkų rengimo programą „Future 2020”, pasitelkė kitus metodus, siekiant sustiprinti rezervistų mokymą. Kariuomenės vadovybė bandydama įgyvendinti numatytas programos užduotis, įkūrė naują kariuomenės struktūrą „Army 2020”. Kariniai atstovai organizuodami rezervų rengimą, suskirstė atsargos rezervus į aukštesnio ir žemesnio lygio grupes¹⁵. Su šios programos įvedimu padidėjo atsargos rezervų veiklos ir mokymo reikalavimai, stojimo normatyvai, todėl nenuostabu, jog po kiek laiko susiduriama su verbavimo problema. Tokia tendencija lėmė karinių pajėgų sumažėjimą, kadangi ši iniciatyva pradėta vykdyti po to, kai buvo sumažintas reguliarių karių skaičius¹⁶. Galima pažymėti, kad šios iniciatyvos tikslas buvo kuo labiau integruoti rezervistus su reguliariaisiais kariais, naudojant piramidės metodą, skatinant karius siekti aukštesnių rezultatų. Tačiau bandant sumažinti, atsargos karininkų kursantams įgūdžių ir žinių skirtumus, organizacinei vadovybei kilo sunkumų teisiniuose ir reguliaciniuose klausimuose, taip pat užtikrinant integruotą kolektyvinį mokymą. Pastebėta, kad jau pirminėje FR2020 programos stadijoje, įgyvendinimo tikslai prasilenkia su realiomis galimybėmis. Karių mokymams yra per mažai laiko, norint pasiekti reikiamus rezultatus.

Kalbant apie kursantų motyvacijos palaikymą, ROTC yra galimybė gauti stipendiją už gerus studento nuopelnus ir pažymius. Karinė programa taip pat skiria kiekvieną mėnesį iki 420 dolerių pragyvenimo stipendijas gerai atliekantiems karinę tarnybą, tačiau jeigu iš ROTC programos išeinama anksčiau laiko, negu yra numatyta sutartyje, tuomet teks kompensuoti kariuomenės išlaidas¹⁷. Tiksliau pažymint stipendijos skyrimo eigą, studentas pretenduojantis į tam tikrą karinę kvalifikaciją, privalės tam tikru numatytu metu atlikti aktyviają tarnybą pasirinktame ginkluotųjų

¹⁴ Carl J. Jensen, „The intelligence officer training corps : An ROTC-style program for the IC”, *International journal of intelligence and counterintelligence*, 24:4, 733-746, p. 736.

¹⁵ Sergio Catignani, „Future Reserves 2020, the British Army and the politics of military innovation during the Cameron era”, *International Affairs*, April 2019, p. 14.

¹⁶ Ten pat, p. 15.

¹⁷ Today's military, „ROTC program”, <<https://www.goarmy.com/rotc.html>> [Žiūrėta 2021 01 17].

pajėgų dalinyje¹⁸. Tokiu būdu, jaunuoliai, stojantys į šią karinę programą, turi dvigubą motyvaciją siekti aukštesnių rezultatų: gauti finansinę paramą ir kartu veiksmingą teorinių žinių realizavimo užmezgimą. Todėl galima daryti išvadą, jog kursantas turi esmingai pasverti savo motyvus, įsipareigojimus, kad vėliau netektų finansiškai nukentėti.

JAV kariuomenės struktūroje, taip pat egzistuoja jaunųjų atsargos karininkų rengimo programa (JROTC), kuri orientuojama jaunuoliams, dar esantiems vidurinio ugdymo įstaigose. Šioje multidiscipliniškumu paremtoje programoje pagrindinės vertybinės projekcijos yra išugdyti kritinį mąstymą, lyderystę, fizinį pasirengimą, etc¹⁹.

Ko gero nenuostabu, jog didžiausią procentą kariniam finansavimui skirianti valstybė, suteikia rezervistams tokias geras sąlygas karinėje tarnyboje. Empirinėje dalyje, apžvelgiant JKVM karinį rengimą, pastebėsime, jog būtent iš TRADOC doktrinos perimta didžioji dalis organizavimo principų.

Kita probleminė padėtis išryškėjo apklausiant rezervistus, kuomet buvo ištransliuotas karių mokymo nepakankamumas arba jos tikslus neišgryninimas. Karo sociologas Sergio Catignani keliais skirtingais pjūviais ištyrė Jungtinės karalystės atsargos karininkų programą „Future2020“, kurią pradėta realizuoti 2013 metais. Tiriant minėtosios programos reikšmę, autorius pasirenka kokybinį tyrimą, apklausiant ne tik pačius rezervistus, bet ir jų partnerius, taip pat karinio personalo darbuotojus. Tokiu būdu buvo siekiama susidaryti nevienašališką poziciją, nagrinėjant tam tikrus klausimus. Autoriaus darytoje apklausoje, viename iš keliamų klausimo kampų - koks mokymo lygis, respondentų išvadose atsispindėjo, jog „rezervinis mokymas dažnai buvo pasikartojantis ir nuobodus, pasireiškė tam tikra demotyvacija atliekant užduotis“²⁰. Future 2020 programos veiklos kariai, sprendžiant šią problemą, pasiūlydavo „įdomesnių, patrauklesnių ir galimas užsienyje mokymo galimybes“. Susidaro įspūdis, kad šie kariai yra labiau reiklesni užduotims, bręsta poreikis interaktyvesnėms užduotims, o tai savaime reikalauja aukštesnių mokymo standartų ir kūrybiškesnės užduočių įvairovės. Tikroji karinių mokymų kokybė ir kovinė patirtis

¹⁸ Best colleagues, „Guide to understand ROTC programs“, <<https://www.bestcolleges.com/resources/rotc-programs/>> [Žiūrėta 2021 01 17]

¹⁹ U.S army, <<https://www.goarmy.com/reserve.html>> [Žiūrėta 2021 01 19].

²⁰ Sergio Catignani, Victoria Basham, „Sustaining future reserves 2020: Assessing organisational commitment in the Reserves“, *Project briefing* Birželis 2018, <<http://www.future-reserves-research.ac.uk/wp-content/uploads/2018/07/FRRP-project-briefing-4-Sustaining-Future-Reserves-2020.pdf>> [Žiūrėta 2021 01 21].

išaiškėja, kada jie laiko privalomus metinius mokymo testus. Pasirodo, jog daugeliui trūksta įsivaizdavimo apie karą, jos specifiką, išryškėja praktinės patirties trūkumas. Priežastys, nulėmusios šią realiją, iš rezervistų lūpų skambėjo įvairios: „mokymo trukmės stoka, vienu metu pateikiamas per didelis krūvis, padrikai sudėliotas mokymų tvarkaraštis ar civilinio užimtumo trukdžiai”²¹. Galima pažymėti, kad nors iš pirmo žvilgsnio Future 2020 programa atrodo kaip ambicingas ir nekeliantis abejonių, dėl jos prasmės projektas, tačiau rezervistų argumentai neleidžia abejoti šių staigių pakeitimų trūkumais bei reikalingomis korekcijomis, mokymų proceso gerinimui. Bandant apibendrinti Britų rezervistų programą kyla dvejetaini jausmai. Viena vertus „FR2020” parodė tam tikrą pažangą karių aprūpinimo srityje, buvo skiriamas apskritai didesnis dėmesys, tačiau kita vertus, geresnis atsargos ir reguliariųjų vienetų integracija ir geresnis kursų prieinamumas išliko kaip esminiai iššūkiai. Vienas iš teigiamų pavyzdžių, kuriame rezervistų karinis mokymas vystėsi progresyviau yra Izraelis. Ši karinga valstybė, gana didelį dėmesį skiria ginkluotai gynybai stiprinti, ne išimtis yra ir atsargos karininkų rezervas. Izraelio krašto apsaugos vadovybė, matydama, padriką rezervistų rengimą, sukūrė atskirą įstatymų rinkinį, skirtą tik rezervistų daliniams²².

Kita galima mokymo sustiprinimo formuluotė, kodėl šiais laikais turėtų būti skiriamas didesnis dėmesys rezervo karininkams yra jų orientavimas į specifiškumą. Pasirinkta strategija, kurią inspiruoja sparčiai besivystančios technologijos, tokiu būdu bandoma apipavidalinti, koks turi būti šiuolaikinis karys: 1) Plotis: personalui reikalingas išplėstas kompetencijų rinkinys; 2) Gylis: personalas reikalauja aukštesnio lygio niuansuotų įgūdžių, (kritinis mąstymas, laukimas ir empatija); 3) Greitis: personalas turi veiksmingiau įgyti šias kompetencijas²³. Jau minėtoji ROTC programa vadovaujasi nuostata, jog rezervo kariams turi būti išplėstas įgūdžių spektras: gilesnis istorijos žinojimas, diplomatijos žinios ar kultūrinės komunikacijos išmanymas²⁴. Mąstant šiuo proceso modeliu, ROTC organizacija skatina studentus labiau gilintis į tas sritis, kuriose yra didžiausias poreikis. Pavyzdžiui, Karinio jūrų laivyno studentai

²¹ Ten pat, p. 2.

²² Nir Gazit, Edna Lomsky-Feder, Eyal Ben-Ari, „Military covenants and contracts in motion: Reservists as Transmigrants 10 years later”, *Armed forces and Society*”, 1-19, 2020, p. 4.

²³ Sae Schatz, Davidas Fautua, Julianas Stoddas ir Emilie Reitz, „The changing face of military learning“, *Journal of military learning*, Balandis, 2017, 78-91.

²⁴ Alec Augustine-Marceil, Beyond the uniform, U.S army, <<https://www.goarmy.com/home/beyond-the-uniform.html#>> [Žiūrėta 2021 01 19].

skatinami siekti inžinerinių specialybių, pasirengiant galimai karjerai laivuose²⁵. Kaip galima pastebėti, šiems komponentams įgyventi iš tiesų reikalingas atsargos rezervo karys, dėl jo specifinių savybių, kurie yra pasisavinami, įgijus tam tikrą specialybę civiliam gyvenime.

Pasibaigus šaltajam karui, pasikeitė ir tuo pačiu išsiplėtė pats grėsmės suvokimas. Besikeičiantis karo modelis reikalavo keisti karo sistemą iš kiekybinio į kokybinį variantą. Šiuolaikiniams karams būdingas ekspedicinis saugumo valdymas arba jėgos projekcijos operacijos, reikalaujančios lanksčių, dislokuojamų ir kvalifikuotų profesionalių pajėgų²⁶. T. S. Blade savo tekste nagrinėja Norvegijos pavyzdį, kurioje jaučiamas padidėjęs atsargos karininkų poreikis. Dėl pasikeitusios saugumo situacijos, atsiradusių naujų grėsmių, skatinama rengti naują karinį požiūrį, kuris pasižymi dinamiškumu, skirtingais įgūdžiais, kuriais esant reikalui pasitarnauja būnant kariu, strategu, diplomatu, verslininku ar humanitariniu gelbėtoju - tam tikros sritys, kurias jie įvaldę civiliniame gyvenime²⁷. Tokią situaciją lėmė spartėjantys globalizacijos reiškiniai, besikeičiančios technologinės ir demografinės tendencijos, dėl šių priežasčių kariuomenės struktūroms, tenka vis labiau prisitaikyti prie išskylančių iššūkių. Jau minėtasis G. Lasconjarias antrina šiai minčiai, jog atsargos karininkai reikalingi telkiant ne tik pajėgų didinimą, tačiau ir vykdant specialią pagalbą ar užduotį. Vieną iš tų specialių užduočių galėtų būti tam tikros misijos, kurių paskirtis būtų taikos palaikymas, psichologinės paramos telkimas, tokios, kaip pranešimai šeimoms apie karių mirtį ir kitos panašios užduotys²⁸. Tokiose misijose būtinos tokios charakterio ypatybės, kaip tolerantiškumas, empatiškumas, taip pat turi įtakos vyresnio amžiaus kariai (kas dažnai būna rezervistų tarpe) - tad galbūt rezervistai tam labiau pasitarnautų nei reguliarieji kariai.

Kadangi JKVM karinis rengimas yra ne unikalus atvejis, svarbu išskirti, kaip kitos valstybės organizuoja atsargos karininkų mokymus, stiprindama rezervistų paruošimo lygį tam, kad galėtume įvertinti ir pritaikyti turimas praktikas. Turime atsižvelgti ne

²⁵ Carl. J. Jensen, „The intelligence officer training corps : An ROTC-style program for the IC”, p. 740.

²⁶ Timothy Edmunds, Antonia Dawes, Paul Higate, K. Neil Jenkins, Rachel Woodward, „Reserve forces and the transformation of British military organisation: soldiers, citizens and society”, *Defense studies*, 2016, pslp 5.

²⁷ T. S Blade, Why not professionals? A qualitative study about the process of reintroducing a professional Other Ranks (OR) structure into the Norwegian Army today“, Norway: Forsvarets høyskole våren], 2012, <<https://fhs.brage.unit.no/fhs-xmlui/bitstream/handle/11250/100060/Bade%20Tore.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>> [Žiūrėta 2021 01 15].

²⁸ Edna Lomsky-Feder, Nir Gazit, Eyal Ben-Ari, „Reserve Soldiers as Transmigrants Moving between the Civilian and Military”, *Armed forces and society*, 34:593, 2008, p. 9.

tik į sėkmingas, bet ir ne tokias efektyvias karių rengimo iniciatyvas, taip sumažindami blogų sprendimų tikimybę. Šioje dalyje svarbiausi keliami klausimai yra - kokie esminiai akcentai fokusuojami, norint užtikrinti mokymo lygio sustiprinimą? Kokie skirtumai/panašumai identifikuojami tarp rezervo karininko ir reguliariųjų pajėgų kario? Kaip tinkamai gali pasitarnauti atsargos karininkas krašto apsaugos sistemoje?

1.2 Atsargos karininkų pripažinimas

Per pastaruosius du dešimtmečius tarptautiniu mastu pasikeitė rezervistų vaidmuo ir svarba vis didėjančiam, nors vis dar ribotam, mokslininkų dėmesiui. Vienas iš mokslininkų tyrinėjimų kryptių yra rezervo karių pripažinimas tam tikroje kariuomenės formuotėje. Atsargos karininkų pripažinimas aptinkamas tuomet, kai tam tikra kariuomenės atstovų grupė (reguliariųjų pajėgų kariai, kariuomenės vadai ir kt.) legitimizuoja rezervistų reikšmingumą bei galimą efektyvumą, vykdant tam tikras karines misijas. Tam, kad didėtų šių kariuomenės grupių integralumas, būtina rasti priemonės, kurios padėtų rezervistams labiau jaustis visaverčiais kariais. Nuo pat pradžių kada rezervistai buvo integruojami su reguliariosiomis pajėgomis, vyravo rezervo pajėgų nepasitikėjimo klausimas iš nuolatinių karių. Sociologai savo išvalgose tiria, jog tai visai normali reakcija, kadangi rezervo pajėgoms žymiai mažiau skiriamos praktinės pratybos, jie nesitreniruoja visos dienos režimu, kaip profesionalūs kariai²⁹. C. Moskos'as pabrėžė, jog aktyviose operacijose, atsargos pajėgos buvo traktuojami, kaip „antrarūšiai“, dėl treniruočių stokos ir prastos ekipuotės. Tuo tarpu E. Lomsky pabrėžia kariuomenės tarpe vidaus hierarchiją bei susidariusį įvaizdį, esą nuolatiniai kariai yra „tikri profesionalai“, o tokie pusiau civiliniai struktūros nariai, kaip vadovybės apsaugos pareigūnai, pasienio patrulių policija ar galiausiai tie patys rezervo kariai, negali būti sugretinami prie reguliarios kariuomenės³⁰. Viena to priežasčių - nenuolatinis karinių įgūdžių treniravimas bei galima praktikos stoka. Tęsiant konkrečiai JAV rezervo pajėgų istoriją, situacija buvo gaji net XXI a pačioje pradžioje, kuomet prisimenamas po Rugsėjo 11 d. įvykių rezervų šaukimas ir tuo metu vyravęs gana ryškus skirtumas tarp reguliariųjų karių ir

²⁹ Michael Kennedy, Norman Kempster, „Reservists and regulars: Friction in the Gulf:military: The professionals tend to disparage „weekend warriors as the “total force” concept is tested”, 1991, <<https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1991-02-16-mn-1053-story.html>> [Žiūrėta 2021 01 24].

³⁰ Edna Lomsky-Feder, Nir Gazit, Eyal Ben-Ari, „Reserve soldiers as transmigrants moving between the civilian and military worlds”, *Armed forces and society*, 2008 July, p. 7.

rezervistų³¹. Tačiau pasitaikydavo ir priešingų atvejų, kuomet remiantis JAV pranešimais, XX 10 deš. Persijos įlankos karo metu, sėkmingiausios karinės okupacijos, kuriose dirbo rezervistai, žinoma, jos buvo labiausiai susijusios su civilinėmis specializacijomis³². JAV valstybė yra puikus pavyzdys rezervų pripažinimo klausimu, kuri laikui bėgant pagerina situaciją šiuo atžvilgiu. Tačiau tai veikiausiai galima traktuoti, kaip labiau išimtį, o ne reikšmingą tendenciją, kuri pastebima kitų valstybių kariuomenės sistemose.

Ištikro, klaidinga būtų teigti, kad rezervistai pirmaisiais kursų metais, turėtų įgyti pariteto sąlygas, lyginant su kariūnais ar reguliariaisiais daliniais, nors rezervo kariai neskiria tiek pat dėmesio pratyboms. Tačiau panašią praktiką bandė įdiegti jau minėtoje Britų FR2020 programoje, kurioje krašto apsaugos politiniai nariai siekė, jog atsargos karininkų vaidmuo kariuomenės struktūroje būtų „įprastinė“, kaip ir reguliariųjų karių³³. Nauji sprendimai, ženkliai padidinti rezervistų skaičių, davė impulsą sumažinti reguliariųjų karių skaičių, grindžiant lėšų taupymo principais, todėl akivaizdu, kad tarp kariuomenės vadų kilo didžiulis nepasitenkinimas tokiais pokyčiais. Sergio Catignani pabrėžia svarbiausios šios dalinės naujovės variklius: politiką, ideologiją ir finansus, o ne karinę būtinybę³⁴. Iš turimų aplinkybių galima konstatuoti, kelias išvadas: 1) Politiniams veikėjams svarbu komunikuoti su kariuomenės atstovais dėl naujų korekcijos įvedimų, organizuojant ginkluotąsias pajėgas tam, kad nekiltų konfrontacija tarp abiejų pusių; 2) Susidariusi abiejų valdančiųjų organų priešprieša, gali atliepti neigiamos įtakos tam tikram grupės sluoksniui, šiuo atveju rezervistams.

Edna Lomsky-Feder pasuka rezervistų reikšmės klausimą gana įdomiu aspektu, pasiūlydama pastariesiems tarpininkavimo vaidmenį tarp karinio ir civilio pasaulio³⁵. Tai paliestų įvairius socialinius, struktūrinius bei specifinės paskirties klausimus, kurie galėtų būti svarbūs tiek vieniems tiek kitiems sluoksniams. Pavyzdžiui dauguma amerikiečių, tiesiogiai susisiekti su karinėmis pajėgomis, gali tik per jų vietos rezervo

³¹ Gina Cavallaro, „Guard Duty: Weekend warriors transition to integral partners”, 2018 <<https://www.ausa.org/articles/guard-duty-weekend-warriors-transition-integral-partners>> [Žiūrėta 2021 01 24].

³² Edna Lomsky-Feder, Reserve Soldiers as Transmigrants Moving between the Civilian and Military Worlds, pslp 9.

³³ Sergio Catignani, „Future Reserves 2020, the British Army and the politics of military innovation during the Cameron era”, p. 16.

³⁴ Ibid, p. 20.

³⁵ Edna Lomsky-Feder, Reserve Soldiers as Transmigrants Moving between the Civilian and Military Worlds, pslp 5.

dalinius. Siūlomas dar platesnis rezervo karių tarpininkavimo santykių tikslas - rezervistų kuriama „gero įvaizdžio“ komunikacija³⁶, kurią propaguotų civiliniame gyvenime. Praėjus karinį etapą, galėtų tai pernešti ir į civilinį gyvenimą: įvestų karines/kovines vertybes, tam tikroje veikloje ar struktūroje, stiprintų discipliną ar apskritai propaguotų pilietiškumo jausmą viešojoje erdvėje.

Magistro darbe rezervistų pripažinimo klausimas tiriamas tiek, kiek jis aktualus tiriant empirinį JKVM atvejį ir kariuomenės struktūros dalinių požiūrį į šį ginkluotų pajėgų modelį. Šioje dalyje keliami klausimai - kokį vaidmenį atlieka rezervo karininkai, reguliariųjų karių diskurse? Iš kur atsiranda rezervistų nepasitikėjimo fenomenas? Kokios priemonės, galėtų sumažinti atsargos karininkų nepasitikėjimą/nepripažinimo problemą?

1.3 Balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo

Tinkamas karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo balansavimo aspektas yra labai svarbus komponentas, analizuojant rezervistų karinį pasirengimą. Vertinant kario motyvaciją tarnauti kariuomenėje, visų pirma, turi būti patenkinami vidiniai poreikiai, o tik vėliau galima svarstyti aukštesnių vadų pripažinimo ar mokymo lygio sustiprinimo klausimus. Tai pabrėžtina ypač atsargos karininko atvejuje, kadangi pastarieji, turi suderinti karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo (šeimos, laisvalaikio, etc) pusiausvyrą - ne vienas tyrėjas yra įvardinęs, jog jie gyvena „dvigubą“ gyvenimą.

Pasak T.S Blade, svarbu kvestionuoti rezervisto poreikių pusiausvyrą tarp civilinio užimtumo ir atsargos tarnybos. Galimos priešpriešos tarp dviejų veiklos dimensijų ir tikėtino prioritetų pasirinkimo. Pažymima civilio darbuotojo ir darbdavio santykiai, galimi nesutarimai, dėl poreikio išleisti darbuotoją ilgesniam laikui į tarnybą, kyla grėsmė įgyti bedarbio statusą³⁷, tad būtina darbdavio parama, ypač tai liečia privataus sektoriaus atstovus. Sprendžiant susidariusią situaciją, T.S Blade pateikia UK pavyzdį, kuriame darbdaviui teikiama piniginė kompensacija, kada išvykęs į tarnybą jo darbuotojas. Negano to, kai kurios šalys, pasak autoriaus, sukūrė programas, skatinančias darbdavius įsiliesti į karinę bendruomenę bei išanalizuoti, ką jo darbuotojas veikia karinėje aplinkoje, netgi kai kur leidžiama darbdaviams apsilankyti poligonuose bei kariniuose daliniuose³⁸.

³⁶ Ten pat, p. 10.

³⁷ T.S Blade, plsp 5.

³⁸ Ten pat, p. 9.

Sekantis rezervo rengimo klausimas - pastarųjų karių prieinamumas, t.y kaip paskatinti ir paraginti tarnauti rezervo pajėgose, kai yra padidėjęs poreikis. Tai gali paskatinti bendruomenės skatinimas, politinis noras, darbdavio ar šeimos parama³⁹. Todėl reikalingos papildomos priemonės kurios padidintų atsargos pajėgų prieinamumą. Vienas iš keliamų rezervo problematikos klausimų iškilo išties organiškai: „Ką britų armijos rezervistai patiria, balansuodami tarp skirtingų vaidmenų: darbo įsipareigojimų, šeimos bei karinių pratybų?“⁴⁰. Civiliai darbdaviai ne visada suprasedavo rezervistų karinę veiklą. Taip pat yra pavyzdžių, kai rezervistams buvo suteikta mažiau darbo vietų, buvo atleidžiami iš darbo, etc⁴¹. Laikui bėgant bandyta taisyti šią susidariusią trintį tarp abiejų pusių. Darbdaviai gaudavo detalesnę informaciją iš karinio personalo, kokių įgūdžių įgyja karys pratybų metu, pateikiama jo pažanga, tokiu būdu siekiama, jog darbdaviai labiau palaikytų savo darbuotojus. Be to buvo skatinama rezervinė darbdavių politika, pavyzdžiui, rezervistų vadovų pripažinimo sistema, kuri per pakopinę (bronzos, sidabro ir aukso) apdovanojimų struktūrą, viešai pripažįstamą visuomenėje, kurios priima „Reservistfriendly“ politiką⁴². Tačiau šie metodai tik daliai rezervistų pasirodė efektyvūs, kadangi didžiąjai daugumai darbdavių visokeriopai trūko darbuotojo, kaip darbo jėgos ir nenutrūkstamos grandinės pelno nešėjo. Ne visada rezervistų darbdavius pavykdavo įtikinti moraliniu paskatinimu „aukojant“ rezervisto laiką, tam reikalingas ir finansinis rėmimas. Vienas pavyzdžių, JAV San Diego mieste, kuomet valdžia balsavo, jog darbuotojams, stojantiems į aktyvią karinę tarnybą, būtų skiriamas vieno mėnesio atlyginimas ir penkis mėnesius padengiama kompensacija, atsižvelgiant į darbuotojo uždarbio ir karinės finansinės skyrimo skirtumą. Nors dažnai visuomenėje sakoma, kad į karinę tarnybą reikia eiti dėl patriotinių pareigų ir pašaukimo, tačiau vis dėlto, finansinis motyvas taip pat yra svarbus faktorius, renkantis karinę tarnybą.

³⁹ Ten pat, p. 3.

⁴⁰ Sergio Catignani, Victoria Basham, „Sustaining future reserves 2020: Assessing organisational commitment in the Reserves”, *Project briefing* Birželis 2018, <<http://www.future-reserves-research.ac.uk/wp-content/uploads/2018/07/FRRP-project-briefing-4-Sustaining-Future-Reserves-2020.pdf>> [Žiūrėta 2021 01 21].

⁴¹ James Griffith, Vince Conelly, Sergio Catignani, Eva Johansson, „Reservists and veterans :viewed from within and without”, p. 5, <https://ore.exeter.ac.uk/repository/bitstream/handle/10871/121910/Reservists%20and%20Veterans_Viewed%20from%20Within%20and%20Without.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [Žiūrėta 2021 01 28].

⁴² Sergio Catignani, „Future Reserves 2020, the British Army and the politics of military innovation during the Cameron era”, p. 3.

Tuo tarpu balansavimas tarp šeimos ir karinės tarnybos taip pat kelia klausimų, kadangi laisvo laiko skyrimas tarnybai, gali sumažinti šeimos artumą, ypač jei šeimoje yra vaikų. Jungtinėje Karalystėje tarp apklaustų rezervistų buvo plačiai pasiektas konsensusas, kad šeimos parama yra labai svarbi, siekiant atlikti rezervo tarnybą. Interviu parodė, jog paramą kariniams reikalams iš šeimos narių, priima tiek materialinę (pvz. vaikų priežiūra, namų tvarkymas, dienos planavimas, skalbinių plovimas) tiek moralinę (pvz. suprasti ją per aistrą, suteikti emocinę paramą)⁴³ formą. Tačiau atliekant rezervistų apklausas ima aiškėti, kad šeimos parama dažnu atveju pasiremia kariuomenės finansinėmis paskatomis, kas tai bent jau dalinai gelbsti susidariusią situaciją. S. Catignani kitame savo darbe išplečia šį kėblų kario ir šeimos santykį analizuodamas ją per feminizmo kryptį. Autoriaus tekste, be kitų svarbių klausimų, išryškina „rimto laisvalaikio“ sąvoka, apibrėžianti tarnybos svarbą - „savanoriška veikla, kuri leidžia išsiugdyti tokias savybes, kaip unikalus etos, kultūros, stiprios tapatybės ir pasididžiavimo pasirinktu užsiėmimu. Pažymima, jog niekur kitur nepatiriama tokios „laisvalaikio formos“, kuri patenkina savirealizacijos ir asmeninės erdvės reikalus, būdami atsargos tarnyboje⁴⁴. Rezervistai įkūnija normą, kad karo tarnyba yra nesavanaudiška ir būtina, norint apsaugoti kitus. Įgalinamos rezervistų galimybės palikti namus, iškeičiant į „rimtą laisvalaikį“ rezervuose, vietoj namų ūkio/šeimos įsipareigojimų. Autorius teksto pabaigoje grįžta prie rezervo tarnybos, kaip „rimto laisvalaikio“ koncepcijos, apibrėždamas kertines savybes, kuo rezervo tarnyba skiria nuo kitų užsiėmimų: 1) tai reiškia, kad būtų galima turėti tam tikrą karjerą ar įgyti specialybę; 2) jos siekiantys asmenys mano, kad reikia būti pareigingu ir atsakingu žmogumi; 3) ji turės ilgalaikės naudos, kurios kitur negalima gauti; 4) ji bus reiškiamą per unikalų etosą, specialius įsitikinimus, normų ir veiklos subkultūros standartus⁴⁵.

Labiausiai stebinantys ir gilių apmąstymų įnešę atsakymai buvo apklaustųjų prisipažinimas, jog jie rezervo tarnybą pagal svarbą prilygino civiliniam darbui, taip pat buvo atvejų, kai pripažino, jog nuvertindavo šeimos poreikį, rizikuoja šeimos partnerio gerbūviu dalyvaudamas tarnyboje⁴⁶. Iš pateiktų apklausų susidaryta išvada, jog atsargos tarnyba - tai savanaudiškas pasirinkimas. Rezervistai labai prisideda prie

⁴³ Ten pat, p. 3.

⁴⁴ S. Catignani, V Bacham, „Reproducing the military and heteropatriarchal normal: Army reserve service as serious leisure“, p. 4.

⁴⁵ Ten pat, p. 8.

⁴⁶ Ten pat,, p. 10.

valstybės militarizmo, kai jie pirmenybę teikia savęs vykdymui, kurį jie gauna vykdydami rezervinę veiklą, o ne civilinį užsiėmimą.

Nors tai turėtų būti aptarta pradžioje, tačiau verta dar kartą įsigilinti kokiais motyvais einama į atsargos rezervą. S. Catignani pažymi, jog pagrindinės priežastys - auka ir tarnystė⁴⁷. T. Edmunds priduria, jog rezervisto mąstysenoje motyvai apima platesnį spektrą: „saviugda, darbo užmokestis, nuotykių, kelionės ir žaidimai/poilsis“⁴⁸. Nors atsargos kariai į kariuomenę stoja dėl daugelio priežasčių, atsirado svarbūs motyvai, pakeisti savo rutininę lokacijos vietą, galimybės keliauti ir atlikti nuotaikingus mokymus ir dislokacijas. Kiekvienas iš šių motyvų palieka „namų“ sferą⁴⁹. Kitas galimas veiksnys, kuris daro įtaką tarnauti šioje tarnyboje gali būti jos laisvumas ir tam tikrų privilegijų taikymas. Britų rezervistai turi galimybę bet kada nutraukti karinę tarnybą (taip galima ne visur), nebent esi visiškai mobilizacijoje. Taip pat gaunama premija už metinius standartų įvykdymus, nors finansinis ir nebuvo pagrindinis motyvacijos veiksnys⁵⁰. Kokie pagrindiniai komponentai skatina po tarnybos pasilikti kariuomenėje, bene aiškiausiai yra apibėžusi Gina Cavallaro - padidintas dislokavimas ir aktyvesnis pačių rezervistų mokymas⁵¹.

Dar viename savo darbe S. Catignani nagrinėja rezervistus, lygindamas juos su veteranais, jų skirtumus ir panašumus bendrame kontekste. Tačiau šiame tekste aktualiausia buvo sužinoti autoriaus pačio rezervisto apibėžimą, jo ypatybes. Rezervistai neturi konkrečių reikalavimų karinei tarnybai. Šis personalas yra ne visą darbo dieną dirbantys kariai, kurie turi galimybę išeiti iš tarnybos. Pasak autoriaus, pasirengimas ne visą darbo dieną (savaitgalis per mėnesį) yra iššūkis. Patirties trūkumas, tačiau pliusas, jog yra įgūdžiai iš civilinio gyvenimo. S. Catignani pabrėžia, kad JK atsargos kariai, kurių karine parama šeimai buvo prasta, kai jie tuo metu buvo dislokuoti, buvo mažiau linkę pasilikti atsargos tarnyboje⁵².

Rezervistai, nepaisant savo galimybių, stengiasi išlaikyti tinkamą motyvaciją, atliekant tarnybą kariuomenėje, tačiau susiduriama su įvairiomis išorinėmis ir

⁴⁷ Ten pat, p. 2.

⁴⁸ Ten pat, p. 2.

⁴⁹ Ten pat, p. 8.

⁵⁰ Ten pat, p. 8.

⁵¹ Gina Cavallaro, „Guard Duty: Weekend warriors transition to integral partners“, 2018 <<https://www.ausa.org/articles/guard-duty-weekend-warriors-transition-integral-partners>> [Žiūrėta 2021 01 24].

⁵² James Griffith, Vince Conelly, Sergio Catignani, Eva Johansson, „Reservists and veterans: viewed from within and without“, p. 4

vidinėmis aplinkybėmis, kurios priverčia karį kelti tarnybos poreikį. Kai kuriems iš jų, tenka prisiderinti prie šeimos poreikių, kiti bando suderinti dėmesio balansą tarp darbdavio ir karinės tarnybos. Dirbantiems rezervistams bandoma teikti pinigines kompensacijas, kada išeinama į lauko pratybas ilgesniam laikui, taip pat bandoma įtraukti rezervisto darbdavį, kuriam teikiama didesnė informacija apie jo darbuotoją, skiriami apdovanojami „Reservist friendly“, kiti būdai, kurie nebūtinai vertinami pinigine raiška. Analogiška situacija yra ir santykis tarp rezervisto ir jo šeimos narių, kuriame susiklosčiusią padėtį gelbsti materialinės kompensacijos ir paprasčiausias dėmesingumo rodymas. Galiausiai svarbu išlaikyti rezervistų organizatorių ir pačių kursantų abipusį supratimą, kokie siekiami motyvai, atliekant karinę tarnybą.

Apibendrinant rezervistų rengimą tarptautiniu mastu, galima kelti klausimą, ar tyrinėti užsienio šalių rengimo tobulinimo pavyzdžiai (programos susustiprinimo, įsipareigotumo, pripažinimo, balansavimo bei kiti klausimai) gali būti sėkmingai pritaikyti, tiriant JKVM atvejį. Taip pat verta išsiaiškinti kaip traktuojama pati JKVM sistema: A Iš vadų pusės - tai atsargos karininkų ruošimas, su karjeros kariuomenėje perspektyva ar atsargos rezervų ruošimas; B Iš JKVM kursantų pusės - kaip traktuojama pati JKVM tarnyba: tai patriotiškų siekių veiksmai, karjeros galimybė ar tiesiog „rimto laisvalaikio“ praleidimas.

Visos trys tyrimo modelio kategorijos tarpusavyje yra susijusios, bet kartu atskleidžiančios skirtingus analizės kampus ir keliamo klausimo kompleksiskumą. Mokymo lygio sustiprinimas yra kone pagrindinis tyrimo pamatas, kuris stojančiajam asmeniui sudaro pradinį įvaizdį apie tarnybos kokybę. Būtent ši analizės dalis parodo, kaip įvairių valstybių kariuomenės atstovai, siekia užtikrinti efektyvaus rezervo karininkų rengimą per ribotą laiką, kokius metodus naudoja įgyvendinant šį tikslą. Taip pat šis skyrius tiria nepakankamą tikslų išgryninimo klausimą, nes esant tokiam atvejui, gali būti neužtikrinamas esminis tarnybos uždavinys ir žinoma išauga menko rezervistų dėmesio į jų specifiškumą grėsmės tikimybė.

Atsargos karininkų pripažinimo, kaip dalis svarbi tuo, kad ji parodo rezervistų tam tikrą išskirtinę poziciją ir užimamą vaidmenį kariuomenės atstovų tarpe. Rezervisto pripažinimo skalė pastarųjų tarpe priklauso nuo daugelio faktorių, pradedant nuo krašto vadovybės tikslų įgyvendinimo, rezervo karininkų parengimo, baigiant kitų karininkų požiūriu, o svarbiausia paties rezervisto nukreipimo tinkama linkme. Rezervistų nepasitiikėjimo fenomenas atsiranda iš nenuolatinės tarnybos pačio

modelio ir iš to išplaukiančio praktinių karinių įgūdžių trūkumo, todėl pastarosios problemos didesnis sutelkimas galėtų padidinti rezervo karių pripažinimą.

Balansavimo tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo tyrimo dalis parodo, kad rezervo karinei tarnybai ypač svarbu šeimos ir darbdavio palaikymas, kadangi jie, kaip niekas kitas, balansuoja tarp „dviejų pasaulių“, todėl svarbu tarnybos sistemai tikslingai laviruoti laiko organizuotumo, supratingumo prasme. Nors rezervistų motyvų spektras stojant į atsargos rezervą yra gana platus, tačiau jiems neretai reikia motyvuojančių paskatų, norint užtikrinti aukštą pasitenkinimo lygį. Kursantai tuo pačiu neretai stokoja paramos tiek iš darbdavio, tiek iš artimos aplinkos, todėl jiems reikalingos papildomos tam tikros skatinančios priemonės, agituojančios tarnauti karinėse pajėgose.

2. JKVM karinis rengimas Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemoje

Kaip jau minėta anksčiau, 2012 m. atnaujinamas atsargos karininkų rengimas. Šiuos mokymus gali lankyti asmenys nuo 18 iki 32 metų, kurie turėtų būti aukštosios mokyklos studentai arba absolventai, neatlikę pradinio karinio parengtumo, o pačių kursų trukmė 3 metai, kas antrą savaitgalį, lygiagrečiai su studijų laikotarpiu. Pratybų lankymų grafikas yra pakankamai lankstus, atsižvelgiama į studentų egzaminų sesijos tvarkaraštį - kursų metu daromos pertraukos sausio mėnesį bei gegužės antroje pusėje. Kiekvienų mokymo metų pabaigoje, JKVM kariai vyksta į dvejų savaitių trukmės lauko pratybas, su tikslu teorines žinias pritaikyti praktiškai. Vadų rengimo organizavimą minėtais metais patvirtino Rasa Juknevičienė, kuri tuo metu vadovavo Krašto apsaugos ministerijoje. Įstatyme apibrėžiama, jog JKVM kursantai, gali specializuotis trejose kvalifikacijose: 1. Karinių jūrų pajėgų laivo kovinės dalies vadas; 2. Rezervo karo medicinos gydytojas bei 3. Rezervo pėstininkų būrio vadas⁵³. Pastaroji kvalifikacija šiame tyrime naudojama kaip pagrindinis objektas, kadangi Lietuvos kariuomenėje pėstininkų lygmuo yra pagrindinis fokusuojamas vienetas, taip pat skiriamos didžiausios lėšos, tokiu būdu sutelkiamas didesnis dėmesys šiam tyrimui. Svarbu pažymėti svarbiausius šių kursų eigos etapus, kurie apibrėžiami tame pačiame įstatyme. Pirmaisiais mokymų metais kursantai ugdomi kaip eiliniai kariai, antraisiais metais ruošiami skyriaus vado pozicija, o paskutiniaisiais metais kursantai rengiami tapti būrio vadais⁵⁴. Per visus trejus mokymų metus kursų dalyvis ugdomas ne tik bazinių karinių dalykų (rikiuotės, pirmosios pagalbos suteikimas, ginklo valdymas, etc), bet ir aukštesnio lygmens įgūdžių (įvairūs taktikos elementai, įsakymo rašymas ar vadovavimas komandai), kurie gali pasitarnauti tęsiant karjerą profesinėje karo tarnyboje. Šiuo metu įgyti JKVM būrio vado pėstininko kvalifikaciją galima: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje (toliau - LKA) Vilniuje; Divizijos generolo Stasio Raštikio Lietuvos kariuomenės mokykloje (toliau - LKM) Kaune bei Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų motorizuotame pėstininkų batalione Klaipėdoje. Įdomu tai, jog atsargos karininkus ruošia skirtingi mokymų

⁵³ „Dėl dalimis organizuojamų jaunesniųjų karininkų vadų mokymų organizavimo ir administravimo reglamento patvirtinimo“, Vilnius, 2012, <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.432399/asr>> [Žiūrėta 2021 02 21].

⁵⁴ „Jaunesniųjų karininkų vadų mokymai“, 2021, <<https://www.karys.lt/tarnybos-budai/jaunesniuju-karininku-vadu-mokymai/42>> [Žiūrėta 2021 02 21].

organizatoriai - Klaipėdoje ir Vilniuje už rezervistų mokymą atsakingi LKA, tuo tarpu Kauno kursantams, Mokymų doktrinų valdyba (toliau - MDV).

JKVM, karinio rengimo modelis, pasižymintis gana sudėtingu ir įvairiapusiu vertinimu, kuris atsispindi Lietuvos Respublikos (toliau - LR) krašto apsaugos sistemos kariniuose dokumentuose. Grįžtant į įvado dalies JKVM apibūdinimą, tai yra kursai grindžiami, kaip karių - savanorių rengimas, kuriuos sėkmingai užbaigus, įgyjamas karininko laipsnis - taip atsiranda galimybė tarnauti krašto apsaugoje arba toliau tęsti civilinį gyvenimą, turint atsargos leitenanto laipsnį bei papildant rezervo pajėgas. Tačiau analizuojant karinius dokumentus, atrodo, jog JKVM neturi savo aiškios nustatytos vietos, nustatančios jos esminį vaidmenį krašto apsaugos sistemoje (toliau - KAS). Vertinant plačiąja prasme atsargos rezervų vaidmenį kariniuose dokumentuose, galima teigti, jog yra skiriama pakankamai dėmesio, apžvelgiant jų esminius tikslus ir uždavinius. Rezervų pajėgumai aptinkami visose KAS doktrinos, LR karo prievolės įstatyme, taip pat išleistas atskiras rezervo pajėgoms skirtas dokumentas - Lietuvos kariuomenės personalo rezervo koncepcija. Pastarasis leidinys sukurtas dar 2010 m., kada dar apskritai nebuvo tiriamojo JKVM modelio, tad suprantama, jog šiam leidiniui reikalingas atnaujinimo procesas. Tyrimu metu, apklausiant LK MDV karybos instituto direktorių, pulkininką leitenantą Valerijų Šerelį, pašnekovas atskleidė, jog atsargos rezervų rengimo koncepcija šiuo metu peržiūrima ir planuojama atlikti tam tikrus pakeitimus rezervo rengime KAS. Projektuojama, kad ateityje kariai, tarnaujantys nuolatinėje privalomoje pradinėje karo tarnyboje (toliau - NPPKT), turėtų būti ruošiami ne tik individualiu būdu, bet kaip ir kaip kolektyvinius vienetus.⁵⁵ Tai reiškia, jog šauktiniai būtų ruošiami ne tik dalyvauti tam tikroje taktinėje situacijoje, bet ir jam vadovauti, t.y būtų rengiami rezervo skyriaus bei būrių vadai. Galima teigti, kad tokiu būdu, dalinai išsprendę vadovaujančio lygmens karių poreikis Lietuvos kariuomenėje. Nagrinėjant jau konkrečiau JKVM atveju, kaip jau minėta, jos skiriama vieta kariniuose dokumentuose yra gana nestabili ir neturinti aiškios nusistovėjusios vietos.

Apžvelgiant JKVM rengimą, svarbu sužinoti, kokį tikslą šiai programai turi išsikėlusį Krašto apsaugos sistema (toliau - KAS). 2012-2014 m. KAS strateginiame veiklos plane dar nėra paminėta JKVM programa, kadangi dar nebuvo formaliai reglamentuota, prieš paskelbiant šį planą. 2014-2016 m. pažymima, kiek planuojama

⁵⁵ Valerijus Šerelis, interviu su autoriumi, 2020 kovo 3d.

pašaukti į JKVM mokymus, tačiau nepabrėžiama, koks preliminarus karių skaičius turėtų sėkmingai užbaigti rezervo kursus. Didesnis dėmesys pastebimas 2016-2018 m. KAS strateginiame veiklos plane, kuriame 2016 m. numatyta „pašaukti į MDV organizuojamus JKVM mokymus iki 50 asmenų, o parengti iki 25 atsargos karininkų; LKA planuojama pašaukti į 90 prievolinių, iš jų planuojama parengti 47 atsargos karininkus”⁵⁶. Vėlesnėje ataskaitoje skelbiama, jog 2019 m. planuojamų parengtų atsargos karininkų skaičius JKVM programoje, turėtų būti, MDV - iki 47, o LKA iki 90⁵⁷, o bendras MDV ir LKA JKVM mokymuose parengtų rezervistų kiekis turėtų padidėti nuo 2018 m. - 130 iki 2021 m. - 150 asmenų⁵⁸. Galiausiai paskutiniajame 2020-2022 m. KAS strateginiame veiklos plane buvo numatyta, jog MDV organizuojamose JKVM planuojama 2020 m. parengti iki 42, 2021 m. iki 60, o 2022 m. - iki 70 rezervistų, kai tuo tarpu LKA iki 100 kasmet⁵⁹. Kaip galima pastebėti, su lyg kiekvienais metais, parengtų karininkų poreikis Lietuvos kariuomenės sistemai auga. Apžvelgiant LR krašto apsaugos ministerijos (toliau - KAM) internetinio tinklapio žinių archyvą, galima pastebėti parengtų JKVM absolventų statistiką. Pirmaisiais metais, o t.y yra 2015 m., kada parengta pirmoji JKVM absolventų laida, jų kiekį sudarė 60, toliau sekant chronologine tvarka 2016 - 61; 2017 m. - 43; 2018 m. - 91; 2019 m. - 83 ir 2020 m. - 74 sėkmingai mokymus baigę kursantai. Taigi lygindami numatytą parengtų JKVM rezervistų skaičių strateginiuose dokumentuose su baigusių JKVM absolventų kiekį, galima daryti prielaidą, jog LKA ir MDV paruošia nepakankamą kiekį JKVM atsargos karininkų. Tiriant JKVM atvejį, pravartu sužinoti, kiek apytiksliai sėkmingai mokymus baigusių kursantų, toliau tęsia karjerą profesinėje karo tarnyboje (toliau - PKT). Interviu su LKA JKVM sekcijos viršininku metu, paaiškėjo, kad tik apie 5 procentai Vilniaus ir Kaipėdos parengtų JKVM absolventų, sieja savo ateitį su PKT. Tiesa, pašnekovas pridūrė, jog paskutinius kelerius metus įvyko proveržis, kuomet pastarasis rodiklis pakilo iki 10 procentų⁶⁰. Galima svarstyti, jog tokiam nedideliame, tęsiančių tarnybą kariuomenėje, karininkų

⁵⁶ Krašto apsaugos ministerija, „Krašto apsaugos sistemos 2016-2018 metų strateginis veiklos planas”, Vilnius, Krašto apsaugos ministerija, 2015.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministras, Įsakymas dėl Krašto apsaugos ministro 2019 m. vasario 11 d. įsakymo Nr. V-176 „Dėl Krašto apsaugos sistemos 2018-2021 metų strateginis veiklos plano patvirtinimo” pakeitimo, Vilnius, Krašto apsaugos ministerija, 2019.

⁵⁸ Ten pat.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministras, Įsakymas dėl Krašto apsaugos ministro 2020 m. vasario 4 d. įsakymo Nr. V-93 „Dėl Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministro valdymo sričių 2020-2022 metų strateginis veiklos plano patvirtinimo” pakeitimo, Vilnius, Krašto apsaugos ministerija, 2020.

⁶⁰ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2020 vasario 23d.

kiekiui, daro įtaką kompleksinės priežastys: galima rotacija, geresnės sąlygos civiliniame darbe ar nepasitikėjimas savo kompetencija ir įgūdžiais, siekiant būrio vado pozicijos. Apžvelgiant JKVM rengimą, galima pastebėti, jog didžioji dalis organizavimo principų perimta iš JAV TRADOC doktrinos. Tyrimo dalyje analizuojamas praktinis JKVM atvejis, kuris tiriamas apklausiant karininkus, kurie susiję su JKVM rengimu bei atliekant anketinę apklausą su JKVM kursantais. Šie metodai suteiks galimybę susikurti aiškesnį vaizdinį, kuo grindžiamas JKVM rengimas ir kokios šios programos galimos perspektyvos KAS.

3. **Karininkų rengimo formavimo politika: JKVM atvejis. Karininkų požiūris į JKVM**

3.1 **Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos atsargos karininkų (JKVM) rengimo tyrimų metodika**

Atlikta mokslinė literatūros šaltinių analizė sudarė prielaidas teigti, kad rezervo karininkų rengimas kelia tam tikrų iššūkių, rengiant būsimus karininkus ar išleidžiant aktyvųjį rezervą. Analizė buvo išskirta trimis tyrimo pjūviais: mokymo lygio sustiprinimu, rezervo karininkų pripažinimu bei balansavimu tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo. Šiame kontekste bandoma išvelgti ar Lietuvos JKVM kursų pavyzdys yra unikalus atvejis, tiriant rezervo karininkų rengimą. Besikeičiantis rezervo karininkų vaidmuo, vykstantis nuolatinis rengimo tobulinimosi procesas, augantys gynybiniai pajėgumai skatina išsamiau įvertinti LR KAS JKVM atvejį bei iširti galimas problemines sritis ir keliamus iššūkius. JKVM atvejis pasižymi, kaip svarbus elementas, kurio efektyvumas priklauso nuo kokybiško subalansuoto mokymo, tinkamos komunikacijos bei tikslų laiko organizuotumo elementų.

Tiriant, kodėl būtent JKVM karinėje sistemoje susiformavo tam tikri probleminiai iššūkiai, magistriniame darbe pasitelktas trianguliacinis metodas. Pasirinkta priemonė taikoma tarp dviejų atstovaujančių pusių: JKVM kursantų bei jų vadų-instruktorių. Sėkmingai analizei atlikti, pasitelkiama anketavimo (kursantų atžvilgiu) ir interviu (Karininkų) priemonės, tokiu būdu siekiant, kuo nešališkesnių tyrimo rezultatų. Taip pat pasitelkiama darbo metodika, siekiama užčiuopti bendrus probleminius vardiklius, kuriuos pažymėtų abiejų šalių atstovai.

Interviu analizės metodas. Pasirinktas analizės metodas pravartus, jog gali tam tikrą nagrinėjamą informaciją gauti iš pirmų lūpų, įvertinti skirtingas kalbintų pašnekovų pozicijas bei tuo pačiu yra galimybė sugretinti dalyvių pozicijas su esama tikrove. Tyrimo metu, atlikti interviu su Vilniaus JKVM viršininku D. Sidenica, Kauno JKVM viršininku D. Davidoniu bei Klaipėdos JKVM viršininku. Taip pat siekiant, kuo išsamiau panagrinėti šio tyrimo analizę buvo apklausiami LKA karybos studijų grupės viršininkas pulkininkas R. Dumbliauskas bei buvęs LKA viršininko pavaduotojas, o taip pat buvęs MDV vado pavaduotojas karybai pulkininkas leitenantas V. Šerelis. Ruošiantis interviu su pašnekovais, klausimai buvo sudaryti, atsižvelgiant į tyrimo išsikeltą problematiką ir tiriamuosius pjūvius, o pačių klausimų

tikslas buvo sužinoti dabartinę JKVM rengimą, jos programą, vertinimą bei svarstomus ateities planus, susijusius su JKVM sistema. (žr priede Nr. 1)

Anketinės apklausos metodas. Siekiant išsiaiškinti, koks vyrauja JKVM rengimo vertinimas kursantų atžvilgiu, pasirinkta anoniminė anketinė apklausa. Anketinė apklausa atlikta naudojantis www.apklausa.lt platforma, respondentams atsakant į klausimus tiesiogiai internetu. Iš viso šioje apklausoje sudalyvavo 77 antro ir trečio kurso JKVM kariai, neįtraukiant pirmo kurso asmenų, dėl galimo nevisaverčio įvertinimo apie JKVM rengimo, taip dėl Covid-19 pandemijos, kurios metu buvo sustabdytas kontaktinis mokymas. Anketos įžangoje pateikiama atmintinė: trumpai prisistatoma, supažindinama su tyrimo tikslu bei prašymas pažymėti išsamius ir nuoširdžius atsakymus. Klausimyno bloką sudarė: bendra demografinė charakteristika, požiūris į JKVM rengimą, kokie veiksniai galėtų pagerinti esamą JKVM rengimo situaciją, paramos gavimo vertinimas bei kursantų ateities planai (ne)siejant su kariuomenės tarnyba. Anketą sudarė 15 įvairaus tipo klausimai (žr priedą Nr.2).

Pateiktos anketos yra anoniminės, o anonimiškumui garantuoti nenaudojami jokie tyrimo dalyvių asmeniniai duomenys. Tyrimo vykdymas bei atlikta analizė paremta sąžiningumo principu, kuris užtikrina, kad visi duomenys skelbiami tokie, kokie gauti atlikus apklausą.

3.2 JKVM sistemos įveiklinimas LR Krašto apsaugos sistemoje

Tyrimo dalies pradžioje pažymėta, jog JKVM kursų pirminė užduotis - parengti atsargos karininką, t.y papildyti rezervo pajėgas. JKVM modelio svarbą iš atsargos rezervų perspektyvos, galima vertinti keliais skirtingais pjūviais. LR karo prievolės įstatyme numatyta, kad JKVM yra vienas iš būdų, atlikti pradinį privalomą karinį parengtumą⁶¹. Vilniaus JKVM sekcijos viršininkas majoras D. Sidenica kelia prielaidą, kad šis modelis ir galėjo būti sukurtas, norint sudaryti sąlygas, studentams ar jiems baigusiems, įgyti pradinį karinį parengtumą⁶². Dėl šių pasakytų minčių ir karo prievolės įstatymo, JKVM vienas iš pagrindinių tikslų gali būti apibrėžiamas, kaip pradinio karinio parengtumo įgijimas. Vis dėlto, kalbintas pašnekovas pripažįsta, jog karo prievolės įstatyme nėra iki galo tikslingai apibrėžta, koku metu kursantas

⁶¹ „Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas“, Vilnius, 2017, <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402806/asr>> [Žiūrėta 2021 03 13].

⁶² Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2020 vasario 23d.

įgyja pradinį karinį parengtumą: po pirmųjų metų ar po JKVM pilno baigimo? Pačiame LR karo prievolės įstatyme yra apipavidalintas JKVM sąvoka - privalomoji pradinė karo tarnyba, kurią atlikdamas karo prievolinkas įgyja pradinį karinį parengtumą. Taip pat skirsnyje, kada būna užskaitoma NPPKT, vienas iš būdų paminėtas, jog išstarnaujama ne mažiau 3 metų aktyviajame rezerve. Tuo tarpu D. Sidenica užsimena apie galimą savarankišką sprendimą, NPPKT įgijimo klausimu, jeigu JKVM kursantas anksčiau laiko palieka mokymus: užskaityti pradinį parengtumą ar ne⁶³. Pastaroji situacija, kada karo prievolės įstatyme (taip pat ir kituose dokumentuose) nėra apibrėžti tikslūs principai susiję su JKVM rengimu, patvirtina viena iš išsikeltų problemos eskalavimo priežasčių, kuomet vadų kursai nėra jokiame dokumente teisiškai bei tiksliai apipavidalinta. Taip pat šiuo momentu, galima pastebėti tam tikrą įstatymo įforminimo neužbaigtumą ar galimą komunikacijos stoką, siekiant išgryninti, kokiomis sąlygomis įgyjamas pradinis karinis parengtumas JKVM programoje. Panašią mintį apie atsargos rezervą dėsto kitas už JKVM rengimą atsakingas viršininkas, pažymėdamas, kad JKVM kursantai nėra rengiami eiti į kariuomenę, kariai ruošiami kaip rezervo būrio vadai⁶⁴.

3.3 JKVM Mokymo lygio sustiprinimas

JKVM yra palyginti neseniai sukurta programa, kuri gyvuoja nuo 2012 metų, tad nenuostabu, kad ji tebėra tobulinimosi procese. Norint gerinti atsargos karininkų rengimą, tikėtinas JKVM organizatorių nuolatinis stebėjimas, peržiūrimas pats organizavimas, programa, vyksta eksperimentavimas.

Vienas iš JKVM rengimo pagerinimo būdų, galėtų būti pačios programos tikslesnis sureaguliavimas. Tyrimu metu, apklausiamas pulkininkas leitenantas Valerijus Šerelis, kuris pateikia giluminę išvalgą, atkreipdamas dėmesį į netinkamą mokomųjų dalykų siekinių paskirstymą. Pašnekovo teigimu, kai kurie mokomieji dalykai yra tiesiog pertekliniai. V. Šerelis pateikia keletą pavyzdžių, kuriuose galėtų įvykti korekcijos: rikiuotės pratybų panaikinimas (tik jos supažindinimas), kadangi karys yra ruošiamas būti rezervo būrio vadu; taip pat kaip perteklinis dalykas pažymėta karo teisė, kuri galėtų būti trumpinama, supažindinant tik su pagrindiniais

⁶³ Ten pat.

⁶⁴ JKVM viršininkas, interviu su autoriumi, 2020 vasario 15d.

principais, dėlto, nes kiekviename planuojamame atvejuje vistiek bus panaudojimos tinklo taisyklės (rules of engagement); tuo tarpu fizinis rengimas (18h/metus) įvardijamas kaip trūkstamas laiko kiekis JKVM programoje⁶⁵. V. Šerelis įvardina, kad pagrindinės akcentuojamos disciplinos JKVM programoje turėtų būti tos, kurias privalo išsiugdyti kursantas: ginkluotė, taktika, šaudyba bei žinios, susijusios su logistika bei inžinerija. Kokie galimi pokyčiai laukia JKVM programoje, atskleidė LKM mokomojo bataliono vadas Darius Davidonis. Pasak jo, šiuo metu pateikti pasiūlymai, JKVM kuruojančiai MDV struktūrai, svarstyti šarvuotos technikos bei sraigstasparnio bazinių mokymų įtraukimą į JKVM programą. Juose būtų bendrai supažindinama su pačia technika, vykdyti tam tikras komandas susijusias tiek su šarvuočiais tiek su sraigstasparniais ir galiausiai ugdyti kursantų supratimą, kaip elgtis tam tikroje situacijoje⁶⁶. Tokios galimos korekcijos sveikintinos, dėl didesnio bei dinamiškesnio praktinių įgūdžių įtraukimo bei tikėtiniu bandymu labiau sudominti patį kursantą įvairiais kariuomenės užsiėmimais. Juolab, kad ir teorijos dalyje S. Catignani apklausus rezervistus paaiškėjo, jog pastariesiems yra didesnis polinkis atlikti kuo įvairesnius ir patrauklesnius užsiėmimus su tikslu užtikrinti reikiamą karių motyvaciją. Tačiau V. Šerelis, pasigenda JKVM rengime didesnio dėmesio taktinio mąstymo lavinime bei praktiniame vadovavime. Pasak jo, pastarasis įgyvendinimas galėtų būti adaptuotas, pasitelkiant pačių kursantų specifines specialybes, kurias jie studijuoja civiliniame gyvenime⁶⁷. Galima pažymėti, kad toks veiksmas būdingas, apibūdinant vieną iš karinio lyderiavimo principų: „mokėti išnaudoti savo potencialą (asmenines savybes, žinias, įgūdžius, elgseną ir pan.) darant įtaką kitiems asmenims ir įkvepiant juos siekti užsibrėžto tikslo ir geriausių veiklos rezultatų“⁶⁸. Planuojant vadovavimo pratybas, anot V. Šerelio, studentai būtų skatinami susieti savo tam tikrą studijuojamą dalyką taktiniu kontekstu, tokiu būdu gautūsi vadinamas *crosssteaching*, kuris ragintų JKVM kursantą transliuoti informaciją ir valdyti tam tikrą auditoriją, vesdamas sau patinkantį užsiėmimą.

Karyboje, kaip ir bet kurioje kitoje srityje, neatsiejama veiklos dalis yra praktiniai įgūdžiai. JKVM kursantams, be kita ko, taip pat svarbios praktinės pratybos tam, kad pavyktų geriau įsisavinti įgytas teorines žinias praktiniu būdu. JKVM programoje

⁶⁵ Valerijus Šerelis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 3d.

⁶⁶ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

⁶⁷ Valerijus Šerelis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 3d.

⁶⁸ Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerija, „LK vadovavimo doktrina“, V-774, Vilnius, Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerija, 2018.

numatyta, jog po kiekvienų kurso metų, vasaros laikotarpyje, organizuojamos lauko taktines pratybos, kurios paprastai trunka dvi savaites. Juose kursantai, savo numatytuose būriuose, priskiriami būrių ir skyrių vadais ir po kažkiek laiko, keičiasi rolėmis rotacijos principu, taip atlikdami tam tikras svarbias užduotis, kurias numato JKVM instruktoriai. Dar vieną kūrybišką metodą pritaikė LKA Klaipėdos JKVM viršininkas, kuris trečio kurso kursantams, suorganizavo praktines pratybas, per kurias jie turėjo vesti rikiuotės užsiėmimus, Dragūnų bataliono NPPKT kariams. Tiesa, pati JKVM vado idėja buvo neoficiali, neįrašyta į programą, tačiau kaip pats JKVM viršininkas teigė, stažuotė pasiteisino bei planuoja toliau išlaikyti ir tęsti šį praktinį metodą⁶⁹. Tačiau JKVM kursantų organizatoriams, ne visada pavyksta užtikrinti reikiamą laiko dalį, efektyviai sustrateguoti tam tikras užduotis. Ko gero akivaizdu, jog dviejų savaitių per metus laikotarpis, gali būti per mažas, norint tinkamai paruošti karininką. Vadams siekiant papildomų praktinių stažuotčių JKVM kursantams, susiduriama su teisinėmis kiūtėmis. D. Davidonis interviu metu pažymėjo, jog vienas iš naujų siūlomų pakitimų mokymo programoje, galėtų būti galimybė, atvykti į tam tikrą padalinį įgyti papildomos praktinės patirties⁷⁰. Tiesa pridūrė, šių praktinių stažuotčių galimu laisvesniu pasirinkimu, kadangi ne visi tarnaujantys kariai, planuoja savo karjerą sieti su kariuomene. LKA JKVM sekcijos viršininkas D. Sidenica atskleidė, kad šiuo metu kuriama nauja patikslinta JKVM programa, kuri savo pačia programa, temomis būtų identiška kokia yra dabar, tačiau išpildymo forma būtų šiek tiek kitokia, tokiu būdu siekiama suvienodinti programą su kitų karininkų rengimais. Tai pagrindinis šios planuojamos korektūros siekis yra suteikti kursantams, daugiau praktinių pratybų atvykstant į batalioną, prieš tai teoriją pasiruošus savarankišku būdu⁷¹.

Dar vienas sumanymas, kurį rengiama įgyvendinti 2021 m. vasaros pratybose - karinius lauko užsiėmimus organizuoti, pasitelkus visus tris kursus, perskeliant juos į dvi dalis. Šio motyvo esminis planas, kurso dalyvį, jau nuo pat pirmų metų įtraukti į tam tikras taktines operacijas, su tikslu pagerinti kursanto taktinį įgūdžių įsisavinimą⁷². Priminsime, kad šie planai galioja LKA pavaldiems JKVM padaliniams, t.y Lietuvos karo akademijos bei Klaipėdos dragūnų bataliono kursantams, kai tuo metu LKM JKVM padalinyje, šie minėti pokyčiai jau egzistuoja. Žinoma, kyla klausimas, ar

⁶⁹ JKVM viršininkas, interviu su autoriumi, 2020 vasario 15d.

⁷⁰ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

⁷¹ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23d.

⁷² Ten pat.

užteks kursantui papildomo laiko ir motyvacijos pasirengti nekontaktiniu būdu? V. Šerelis antrino šiai minčiai, kad reikėtų perbalansuoti teorinius ir praktinius dalykus, organizuojant dalį mokomosios medžiagos nuotoliniu būdu, pavyzdžiui filmuotos paskaitos, ir tam reikalinga didesnė motyvacija nei iki šio⁷³.

Tuo tarpu tiriant MDV kuruojamų Kauno JKVM kursantų situaciją, kuriuos ruošia LKM, pastarųjų padėtis yra šiek tiek kitokia, lyginant su LKA organizuojamu rengimu. Kauno JKVM programa, tikslai yra tokie patys, kaip Vilniaus ir Klaipėdos JKVM padalinių, tačiau išpildymas skiriasi, dėl tam tikrų priežasčių. Pasak LKM mokomojo bataliono vado D. Davidonio, Kauno JKVM kursantai turi dažnesnę galimybę naudotis poligonu, vidutiniškai 50% visų užsiėmimų, taip pat jie turi platesnį techninį aprūpinimą, be visa ko, LKM mokomajame batalione, kiekvienas kursų būrys turi po atskirą instruktorių, kuris dirba tik su JKVM kursantais⁷⁴. Pašnekovo nuomone, tai yra tam tikras pranašumas, kadangi tokiu būdu, kursantas yra atidžiau prižiūrimas, vedama tam tikra kontrolė, artimesnis ryšys tarp būrio vado (instruktoriaus) ir pačių kursantų⁷⁵. Kursantų būrių vadai patys savarankiškai gali vesti didžiąją dalį užsiėmimų, išskyrus tuos atvejus, kada reikalaujama rengti specifinės paskirties užduotis. Šiuo atveju galima pastebėti tam tikrą panašumą tarp LKM JKVM rengimo ir ROTC programos, kuriuose egzistuoja tam tikra mentorystės iniciatyva, kur tarnaujantys kariai bando integruoti būsimą karininką į karinį gyvenimą, taip pat labiau pažinti patį kursantą, jo stipriąsias bei silpnąsias savybes. Palyginimui, LKA karo akademijos mokymų dalyviai turi du nuolat kuruojamus rengimo atstovus. Tiesa, tam tikram laikotarpiui, praktiką atlieka LKA kariūnai, veddami pratybas JKVM kursantams, tačiau jie atlieka daugiau, kaip pagalbinę funkciją, tam tikrą treniruotę, o ne sakykime, perduodamą patirtį ar gilumines žinias. Taip pat yra kviečiami instruktoriai, kurie tuo pačiu metu dirba ir su kariūnais, todėl pasitaiko atvejų, kai kyla sunkumų, bandant suderinti pratybas su JKVM kursantais⁷⁶. Galima pastebėti, tam tikras ne vienodas sąlygas JKVM padaliniuose, dėl kurių, gali būti įgyvendinamas skirtingas rezervistų karinis parengtumas.

Sėkmingai baigus JKVM kursus ir tęsiant karjerą PKT, net ir pirmaisiais tarnybos metais, toliau bandoma integruoti į karinį gyvenimą, supažindinti, kokie karininko iššūkiai gali laukti ateityje. Kariuomenės sistemoje vyrauja nerašytas matymas, jog

⁷³ Valerijus Šerelis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 3d.

⁷⁴ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

⁷⁵ Ten pat.

⁷⁶ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23d.

leitenantas yra mokomasis laipsnis ir pačių leitenanto laipsnio pareigų nėra - būrio vado pareigos prasideda nuo vyresniojo leitenanto laipsnio⁷⁷. Tai reiškia, kada pradėdama tarnyba, leidžiama kuo daugiau, kiek leidžia galimybės semtis patirties, naujų žinių, pajusti didesnę praktikos kiekį, prisitaikyti prie tam tikros rutinos.

Krašto apsaugos veiklos sistemoje yra galimybė po JKVM kursų tęsti karjerą profesinėje karo tarnyboje, ne tik užimant būrio vado poziciją viena iš Lietuvos karinių dalinių, bet ir įsiliejant į tam tikrą karinę struktūrą, kuri specializuotąsi tam tikroje veikloje. Tai gali būti specialiųjų operacijų pajėgos, antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie KAM, LK strateginės komunikacijos departamentas, etc. Mokomojo bataliono vadas pripažįsta, kad yra gana plačios galimybės po JKVM mokymų, įsidarbinti specializuotame dalinyje (fizinio rengimo, logistikos, IT, ryšinių, etc.), nesusijusiame su būrio vado pozicija. Pašnekovas pasidalino subjektyvia LKM mokymo centrų statistika, kuriuose bent 50% specialistų, sudaro buvę JKVM absolventai⁷⁸. Vertinant respondento mintį, galima daryti prielaidą, kad JKVM kursantai, kurie sieja ateities karjerą kariuomenėje, turi platų pasirinkimo spektrą kariuomenėje, kurioje srityje realizuoti savo įgytus ar dar tik planuojamus įgyti įgūdžius. Panaši situacija atspindi ir teorijos dalyje nagrinėtame T.S Blade Norvegijos rezervistų rengimo pavyzdyje, kuomet jaučiamas padidėjęs poreikis rengti naują karinį požiūrį, kuris pasižymi dinamiškumu, skirtingais įgūdžiais, siekiant jog atsargos karys, esant reikalui būtų realizuojamas kuo platesnio spektro veiklose. D. Sidenica atskleidė, jog bendraudamas su karine žvalgyba ar specialiasiomis pajėgomis, sužino, apie JKVM absolventų specifinį mąstymą į tam tikras situacijas. Lyginant su kariūnais, pastarieji yra labiau vykdytojai ir jų matymo kampas yra siauresnis, kai tuo tarpu po JKVM kursų baigę kariai linkę labiau į platesnį mąstymą, linkę apsvarstyti daugiau klausimų ir variantų⁷⁹. Pašnekovas pridūrė, kad tai nereiškia geriau ar blogiau, tiesiog pastebimas tam tikras specifiškumas. Tačiau KAS susiduria su tam tikru iššūkiu, kai JKVM absolventai turi pernelyg didelį polinkį dirbintis į specifines sritis, skirdami mažiau dėmesio pagrindiniam JKVM rengimo tikslui - išugdyti būrio vadą. Pastaroji tendencija paskatino JKVM organizatorius labiau komunikuoti su kursantais apie galimą ateities karjerą kariuomenėje, inspiruoja neformalius pokalbius, kokia yra

⁷⁷ Ričardas Dumbliauskas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23 d.

⁷⁸ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

⁷⁹ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23d.

karininko profesija⁸⁰. Apskritai vertinant pačias kursantų savybes, Kauno JKVM viršininkas pasidalino mintimis, kad kariai patys iš savęs yra sumanesni, kadangi vienu metu jie mokosi, tarnauja, o gal ir dirba vienu metu - pasižymi tam tikru sumanumo požymiu⁸¹.

Komunikacija yra labai svarbus aspektas tiek Lietuvos karinėse struktūrose, tiek konkrečiai JKVM programoje, norint pasiekti tinkamą karių motyvacijos lygį bei užtikrinti jų pačių išipareigotumą. Pastarasis rodiklis pravartus, siekiant užtikrinti norimą efektyvumą pasiekti, o taip pat ir kaštų sutaupymą. Šiuo metu egzistuoja asmenų, pritraukimo į JKVM programą sistema, kurioje studentams gali būti apmokama studijų kaina ar jos dalis arba teikiama parama. Pageidaujantys šią paramą, turėtų studijuoti aukštojoje mokykloje pagal krašto apsaugos ministro patvirtintame Krašto apsaugos sistemai reikalingų specialistų rengimo studijų programų sąrašė esančią studijų programą. Jeigu asmuo atitinka šiuos kriterijus, sudaroma trišalė sutartis tarp aukštosios mokyklos, kariuomenės bei pačio asmens, kuri pastarąjį įpareigotų, sėkmingai užbaigus JKVM mokymus, išstarnauti ne trumpiau kaip 5 metus⁸². Kompensuojamos studijų programos vyrauja tokios sritys, kaip sveikata, inžineriniai mokslai, IT ar netgi mokslai susiję su aviacija⁸³. Panašią tendenciją galima pastebėti ir aprašytoje ROTC programoje, kurioje taip pat galima pretenduoti į pasirinktą karinę kvalifikaciją, sudarant su studentu sutartį, taip užtikrinat kario išipareigotumą krašto apsaugai. D. Sidenica apibūdindamas JKVM situaciją, pažymi, kad pačiam JKVM rengime trūksta tam tikro mechanizmo, atrankos, kuri užtikrintų atėjusių asmenų išipareigotumą ir mąstymą, kad į mokymus ateitų tikrai motyvuoti kursantai⁸⁴. Siekdama stiprinti rezervistų mokymą, Britų kariuomenės vadovybė taip pat įvedė tam tikrą atrankos sistemą, suskirstydama rezervistus pagal tam tikrus nustatytus lygius. Su šių pokyčių įvedimu padidėjo stojimo reikalavimai, normatyvai, tačiau po kiek laiko buvo susiduriama su verbavimo problema. JKVM atveju, turėtų būti numatyta, koku tikslu kursantas žengia pirmuosius tėvynės gynybos žingsnius,

⁸⁰ Ten pat.

⁸¹ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

⁸² Lietuvos Respublikos vyriausybė, „Dėl studijų kainos ar jos dalies apmokėjimo arba paranos teikimo asmenims, studijuojantiems aukštosiose mokyklose pagal krašto apsaugos sistemai reikalingų specialybių studijų programos, tvarkos aprašo patvirtinimo“, Vilnius, Lietuvos Respublikos vyriausybė, 2016.

⁸³ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministras, „Dėl studijų programų, studijų kainos ar jos dalies apmokėjimo arba teikiamos paramos dydžių ir planuojamo studentų skaičiaus 2021 m. nustatymo“ Vilnius, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, 2021.

⁸⁴ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23d.

kas jo laukia tarnybos eigoje, ko iš jo tikimasi - tam tikra „atvirų durų diena“. Tarkime, jeigu pritrūksta asmeniui to gilesnio supažindinimo kas jo laukia, integracijos, tada tarnybos eigoje, gali kilti grėsmė, jog rezervistui neatitiks iš anksto numatyti lūkesčiai, sumažės motyvacija ir jis pasitrauks iš JKVM programos. D. Davidonis būtent šią priežastį paminėjo, kaip vieną didžiausių veiksnių (apie 80%), dėl kurios paliekami JKVM kursai⁸⁵. Žinoma, gali būti ir kitos išėjimo iš JKVM priežastys tokios, kaip nesuderinamumas su darboviete, procesai susiję su šeima, etc.

V. Šerelis priduria atrankos gerinimo minčiai ir pasiūlo, kad vienas iš galimų įsipareigojimo būdų, galėtų būti privalomas JKVM pratybų lankymas. Tiksliau sakant, kursantai, už tam tikrą praleistą užsiėmimų kiekį, turėtų būti pašalinti iš mokymų ir perkelti tarnauti į NPPKT (ši sąlyga galiotų kariams, kurie pasirinko JKVM, kaip alternatyvą NPPKT)⁸⁶. Tokia priemonė priverstų labiau stengtis lankyti kursus, užtikrinti motyvaciją atlikti NPPKT sąlyginai laisvesniu būdu. LKA karybos studijų viršininkas R. Dumbliauskas pripažįsta, kad jiems iš organizacinės pusės, verbavimo aspekto, dar reikėtų tobulinti tam tikrus procesus⁸⁷. JKVM mokymų organizatoriai trečiame kurse inspiruoja aktyvesnes verbavimo priemonės, skatindami pritraukti didesnę karių skaičių rinktis tarnybinį gyvenimą. Siekiant įgyvendinti šią užduotį, kursantai supažindinami, su Krašto apsaugos savanorių pajėgų tarnyba, kariams prisistato įvairūs specifinių sričių atstovai, kurių dalis jau paminėta anksčiau, taip pat atvyksta būrių vadai iš tam tikrų dalinių. Bene geriausią verbavimo pavyzdį pateikė D. Davidonis, kuris Kaune pasikviečia tam tikro bataliono jaunesnįjį karininką, kuris pristato savo tarnybos specifiką bei atsako kursantams į jiems rūpimus klausimus. Pašnekovas priduria, kad dažnu atveju atvykstantis atstovas pats būna buvęs JKVM kursantas, kuris iš arčiau gali atsakyti, kaip jį, JKVM absolventą priėmė, koks buvo kitų vadų vertinimas ir pan⁸⁸. Tad galima teigti, šis verbavimo modelis gali būti parankesnis, dėl didesnio pajautimo, didesnio padrąsinimo, pademonstruojant karininko kelią iš pirmų lūpų. Tokie ir panašaus pobūdžio kvietimai ateiti į kariuomenę, tikimasi sudominti tuos asmenis, kurie dar yra dvejojimo stadijoje, stoti į PKT ar rinktis civilinį gyvenimą po JKVM kursų.

Svarbu nepamiršti kariuomenės struktūrų pagrindinių valdymo principų, tarp kurių yra disciplina. JKVM kursantai yra netipiniai kariai, kurie mokymų tarnybų

⁸⁵ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

⁸⁶ Valerijus Šerelis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 3d

⁸⁷ Ričardas Dumbliauskas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23 d.

⁸⁸ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

metu, gana lengvu gusiu pajaučia, ką reiškia mokymas, paremtas betarpiškais disciplinos metodais. Kalbant apie LKA padalinių situaciją, rezervistams trūksta didesnės integracijos į kariuomenės gyvenimą, stipresnės karinės drausmės, karinio bendravimo, kalbos ir net papročių⁸⁹. Ir vėlgi, pasireiškiantis trūkumas iškyla, dėl paskirto personalo trūkumo, dėl kurio, kursantai negauna atitinkamo dėmesio, karinio muštro, nepajaučia didesnių tvarkos situacijų. Dar kartą paminėtas Kauno JKVM, kaip sektinas pavyzdys, kuriame šiuo klausimu yra tam tikra prasme pranašesni už LKA padalinius, vėlgi, dėl paminėto priežastinio ryšio. Kita vertus, kitas LKA viršininkas priduria, jog iš JKVM kursantų nėra ko tikėtis, kai karys per metus praleidžia vos 30 dienų pratybose, svarbiausia perteikti pagrindinius sprendimo priėmimo procesus, o disciplina nueina į antraeilį planą⁹⁰. Svarbu atsižvelgti ir neperspausti pačio rezervisto, atrasti tinkamą balansą, tarp kieto karinio muštro ir laisvo mokymo, kuris leistų užtikrinti reikiamą kario fizinę bei psichologinę motyvaciją.

Įsiklausius į KAS karininkų pozicijas, galima numanyti, kad JKVM mokymo kokybė ateityje pagerės ir ilgajame laikotarpyje JKVM programa užims vis svarbesnį vaidmenį LR karinių pajėgų struktūrose. Nepaisant išsakytų minčių, jog JKVM kursantai ruošiami labiau kaip rezervo būrio vadai, tačiau pastarasis kariuomenės sluoksniu taip pat reikalingas, stiprinant kariuomenės pajėgumus.

3.4 JKVM karininkų pripažinimas

Pripažinimas tam tikroje grupėje įvyksta per atpažįstamas bendras savybes, charakterį, rodomas pastangas. Pats procesas pasireiškia, tuomet, kai tam tikroje nusistovėjusioje aplinkoje legitimizuojama ateinančio grupės ar asmens reikšmė. JKVM pripažinimą tarp kariuomenės atstovų galima apibrėžti dvejopai. Iš vienos pusės, JKVM kursantams, kariuomenės užkulisiuose, suteikiamos įvairios pravardės, kuriomis bandoma iliustruoti, koks lengvesnis kelias, siekiant karininko laipsnio; iš kitos pusės, JKVM absolventai yra vertinami, dėl jų pastangų bei kitokio mąstymo, kuris taip pat reikalingos KAS.

Geras vertinimas ir požiūris apie patį JKVM kursantą ar absolventą, dažnai priklauso nuo pačio individo. Visi kalbinti pašnekovai kone identiškai akcentavo, jog

⁸⁹ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23d.

⁹⁰ JKVM viršininkas, interviu su autoriumi, 2020 vasario 15d.

jo, kaip karininko įvertinimas, pripažinimas, priklauso labiau ne nuo sistemos, kurią tu praėjai, o nuo paties tarnaujančio, charakterio, pastangų, motyvacijos. Iš interviu medžiagos susidarė įspūdis, kad skirtingo laipsnio karininkai, skirtingai vertina JKVM rezervistą. LKA JKVM viršininkas pažymėjo nemažą dalį JKVM kursantų, kurie turi sukaukę didelę civilinę vadovavimo patirtį, sugeba organizuoti tam tikrą veiklą, todėl tokiu būdu lengviau integruojasi, atliekant tam tikras valdymo užduotis, praktiniu užsiėmimo metu⁹¹. Taip pat ne vienas vadas lygino kariūnų ir kursantų parengtumą ir jų manymu, JKVM absolventai tarnybos pradžioje galbūt nežymiai ir bus silpnesni nuo kariūnų savo paruošimu, tačiau ilgainiui trumpame laikotarpyje išsilygina balansas. Kalbant apie patį JKVM pripažinimą, vyresnieji karininkai, kurie labiau pažįsta JKVM mokymą, supranta jų pačių galimą silpnesnį parengimo lygį, vertinant su kariūnais, tuo tarpu jaunesnieji karininkai, tikėtina, jog labiau neigiamai atsilies apie JKVM kursus baigusį karininką. Šiai nusistovėjusiai pozicijai, galimos kelios priežastys: 1. Savotiško priešiško momento, kadangi JKVM kursų metu, karininko laipsnis įgyjamas sąlyginai lengvesniu būdu; 2. JKVM absolventai atėję į PKT, ne taip efektyviai paruošiami, kaip kariūnai⁹². Šiuo atveju, galima išvelgti korealiaciją su C. Moskos, kuris tvirtino, jog tai normali reakcija, dėl susidariusios rezervistų praktinės patirties stokos. Kaip ir minėta pradžioje, kalbinti karininkai gerai vertina JKVM absolventus ir akcentuoja, kad viskas priklauso nuo pačio žmogaus, jo imlaus noro mokytis, motyvacijos. D. Davidonis pridurdamas apie karių pripažinimą, akcentuoja ir pačių instruktorių svarbą, siekiant pagerinti jų įvaizdį⁹³. Nuo to, kaip gerai jis bus paruoštas tapti karininku ir kaip efektyviai JKVM absolventas bus įvykdęs jiems keltus reikalavimus, priklauso ir jų pačių įvaizdis stojant į PKT. Vertinant retrospektyviai, Kauno JKVM viršininkas, įvertino, kad per paskutinius kelerius metus, JKVM karių įvaizdis pasikeitė į gerąją pusę⁹⁴.

JKVM kursantų pripažinimas priklauso ne tik nuo paties JKVM tokios, kaip sistemos, vadų parengtumo, bet ir nuo paties individo, jo charakterio ypatybių bei reikiamos motyvacijos. Atsargos karininko indėlis į nuolatinį savęs tobulinimąsi, asmenines savybes, šiuo atveju yra aukščiau vertinamos, negu kelias, kuris praeinamas, siekdamas leitenanto laipsnio.

⁹¹ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23d.

⁹² Ten pat.

⁹³ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

⁹⁴ Ten pat.

3.5 Balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo

Karinis rengimas ir motyvacija tampa susijusi su paties kario asmenine savijauta, poreikių užtikrinimu. Tai neatsiejama ir nuo tam tikro konfūzo - balansavimo tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo. Šis apibrėžiamas gali būti kvestionuojamas, kai tarnybos reikalai gali būti suderinti su civiliniu gyvenimu, kas skatina bendradarbiavimą tarnybą kariuomenėje, inspiruoja tobulėti, o kas užkerta tam kelią ir sukelia tarp jų kylančią konfrontaciją. Labiausiai šie procesai susiję su civiliniais įsipareigojimais (šeimos, darbdavio). Šiame poskyryje, daugiau dėmesio planuojama skirti kalbintų vadų galimoms prielaidoms, kodėl stojama į JKVM kursus ir taip pat kokios numatomos vizijos, dėl atsargos karininkų kartotinių mokymų ateityje.

Atsargos kariams, jau ne vienerius metus organizuojami kartotiniai mokymai, kuriuose rezervistai po 5 metų pašaukiami, prisiminti, praeityje įgytus karinius įgūdžius. Tuo tarpu viešojoje erdvėje nebuvo skelbta, kad planuojama kviešti atsargos karininkus į įgūdžių atnaujinimo pratybas. Tačiau pulkininkas leitenantas R. Dumbliauskas pokalbio metu užsimena, kad 2020 m. darė eksperimentą, kurio metu, buvo kviečiami atsargos karininkai atnaujinti įgūdžius⁹⁵. Iš patikslinimo, jog buvo kviečiami ir atsargos kapitonai ir atsargos būrio vadai, susidaro įspūdis, kad JKVM sistemos atsargos karininkai nebuvo tam tikru būdu suskirstyti į atskirus mokymus, o sugrupuoti į vieną junginį. Apie karininkų kartotinių mokymų neskirstymą patvirtino ir karo prievolės atstovė, tvirtindama, kad ir šiais metais planuojama pašaukti 11 atsargos karininkų. Apskritai kiek suglumino, kai šis procesas buvo naujiena ne tik man, kaip tiriančiajam JKVM rengimą, bet ir kitiems vadams, atsakingiems už JKVM organizavimą. Nepaisant to, keli kalbinti karininkai pažymėjo, koku principu galėtų vykti atsargos karininkų kartotiniai mokymai. Viena iš idėjų, kuri nuskambėjo tiek iš D. Davidonio, tiek iš V. Šerelio, tai svarstyti galimybę, kviešti atsargos karius kartu su atsargos karininkais, tokiu būdu pastaruosius pakviesti anksčiau, duodant laiko taktiniams pasiruošimams. V. Šerelis pridūrė, kad rezervo būrių vadams prie kartotinių mokymų vertėtų priskirti po būrininką, kuris būdamas patyręs karo tarnyboje, seržantas ar kito laipsnio instruktorius, padėtų atlikti tam tikras taktines vadovavimo bei planavimo užduotis⁹⁶. Iš R. Dumbliausko pasakytos tezės, jog jo organizuojami mokymai, kol kas tebuvo eksperimentas, galima daryti išvadą, kad

⁹⁵ Ričardas Dumbliauskas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23 d.

⁹⁶ Valerijus Šerelis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 3d

atsargos karininkų kartotiniai mokymai galėtų būti tobulinami ateityje ir esant didesniems pajėgumams, vykdomi kartu su atsargos kariais, taip siekiant užtikrinti didesnę efektyvumą.

Sekantis rezervistų rengimo klausimas - kokiais motyvais stojama į JKVM mokymus? Iš interviu su kalbintais pašnekovais, jų išsakytų pozicijų, išryškėjo trys pagrindinės priežastys, kokių tikslu asmenys ateina į JKVM: 1. NPPKT atlikimas; 2. Patriotiniai tikslai ir 3. Noras ateityje stoti į PKT⁹⁷. Tiesą sakant, iš karininkų reakcijų ir žinoma, iš pačios statistikos, kuri buvo ištirta tyrimo pradžioje, stojančiųjų į JKVM dalis, dėl noro ateityje tarnauti kariuomenėje yra mažiausia. Tuo tarpu dažniausiu atveju, kodėl stojama į JKVM, gali būti patriotiniai/pilietiniai motyvai. Tai gali būti susiję ir su noru save realizuoti kažkokioje sistemoje, veikla sietinas prestižo veiksnys arba kursantas tarnyba traktuoja tiesiog kaip hobį. Pats žodis hobis šioje formuluotėje pasak D. Sidenicos nereiškia, kaip blogas reiškinys, o tiesiog, kaip būdas, panaudoti savo mėgstamus civilinės veiklos užsiėmimus panaudoti karinėje tarnyboje⁹⁸. Karininko ištransliuotas žodis „hobis“ gali būti sietinas su šio darbo teorijoje aptinkama „rimto laisvalaikio“ sąvoka, kuris indikuoja bendrą polinkį užsiimti tam tikra veikla, kurią yra pakankamai domimasi, tačiau nesiekama kažkokių aukštų siekių toje srityje. Čia taip pat galima aptikti sąsają su S. Catignani išskirtų stojimo į rezervą pagrindinių priežasčių aukos ir tarnystės išsireiškimais, su kuriais galima susieti ir JKVM minimą patriotinį siekį tarnauti, atiduoti tam tikrą duoklę „Tėvynės labui“.

Tyrimo metu paaiškėja, kad atsargos karininkų kartotiniai mokymai, kaip procesas egzistuoja ir jis šiuo metu yra dar tik tobulinimosi procese. Tad tikėtinas variantas, jog JKVM rezervistai sulauks ir atskiro dėmesio, juolabiau, kad pirmoji JKVM laida išėjo į atsargą prieš penkerius metus. Tuo tarpu JKVM stojimo motyvai turi gana platų spektrą, kuriuos pažymėjo kalbinti karininkai, susiję su JKVM rengimu. Siekiant, kad būtų objektyvesnė, stojimo į JKVM motyvų analizė, planuojama anketos analizės dalyje iširti, kokios dažniausios priežastys, skatina stoti į JKVM mokymus. Taip pat kursantų atsakymai padės susidaryti bendresnį vaizdą ar jie tarnybos metu, jaučia tam tikrą paramą iš darbdavio ir šeimos narių.

Šioje dalyje nagrinėtas atsargos karininkų rengimo JKVM atvejis, karininkų požiūrio kontekste, nurodomi pagrindiniai principai, kurie apibūdina dabartinį JKVM

⁹⁷ Interviu su pašnekovais, 2021.

⁹⁸ Dmitrij Sidenica, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23d.

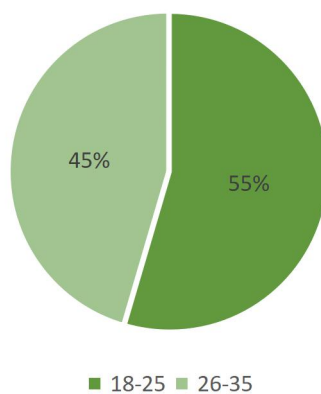
rengimą. Pirmiausia, JKVM mokymo lygio sustiprinimas išlieka vis dar aktualiu klausimu, tebevyksta tobulinimo procesas. Kalbinti pašnekovai pateikė konkrečius pavyzdžius, kur galimai planuojami pokyčiai, ne tik pačioje programoje, bet ir apskritai visame JKVM rengime. Kadangi planuojama suderinti visas karininkų rengimo programas į vienodą paruošimą, JKVM mokymų organizatoriams teks persiorientuoti prie skiriamo laiko planavimo, siekiant kursantams suteikti kuo efektyvesnį karinį parengtumą. Iš kalbintų karininkų susidaro įspūdis, kad Kauno JKVM situacija šiuo metu geresnė karinio personalo, techninės bazės prieinamumo bei parengtumo prasme, tačiau panašu, jog trumpajame laikotarpyje paskutinius du elementus planuojama pagerinti LKA kuruojamose JKVM padaliniuose. Svarbu suprasti JKVM kursantų specifiškumą, kitokį mąstymą, turint omenyje ne tokį tiesų, o labiau kūrybinį, dėl didesnės civilinės patirties; šis specifiškumas atliepia ir didesnę jų norą sieti karjeros ateitį su specialybe, kuris atrodo gana racionalus ir suprantamas sprendimas. Antra, JKVM karių pripažinimą lemia ne tik pačių kursantų motyvacija ir noras tobulėti, bet ir kaip tas asmuo yra parengtas žengti į tolimesnį karininko kelią. JKVM Pripažinimo klausimą vėlgi lemia skirtingi faktoriai: nuo pačių priimančiųjų karininkų, jų supratimo, kad ateinantis į karinę sistemą rezervistas gavo parengtumo lygį, karinių subtilybių pajautimo, iš kitos pusės, svarbu ir pačiam atėjusiam JKVM absolventui turėti nuolatinį imlumą mokytis, būti žingeidžiam, rodyti iniciatyvą. Visgi, kone visi kalbinti karininkai skelbia, jog pačius JKVM absolventus vertina gerai, o pati programa vertinga ir reikalinga kariuomenės sistemai. Galiausiai, JKVM kursantų balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo yra gana svarbus aspektas, norint suprasti, kokie esminiai motyvai, skatina stoti į JKVM kursus. Kitame skyriuje, planuojama skirti didesnę dėmesį „dviejų pasaulių“ balanso klausimui, apklausiant pačius kursantus.

4. Karininkų rengimo formavimo politika: JKVM atvejis. Kursantų požiūris į JKVM

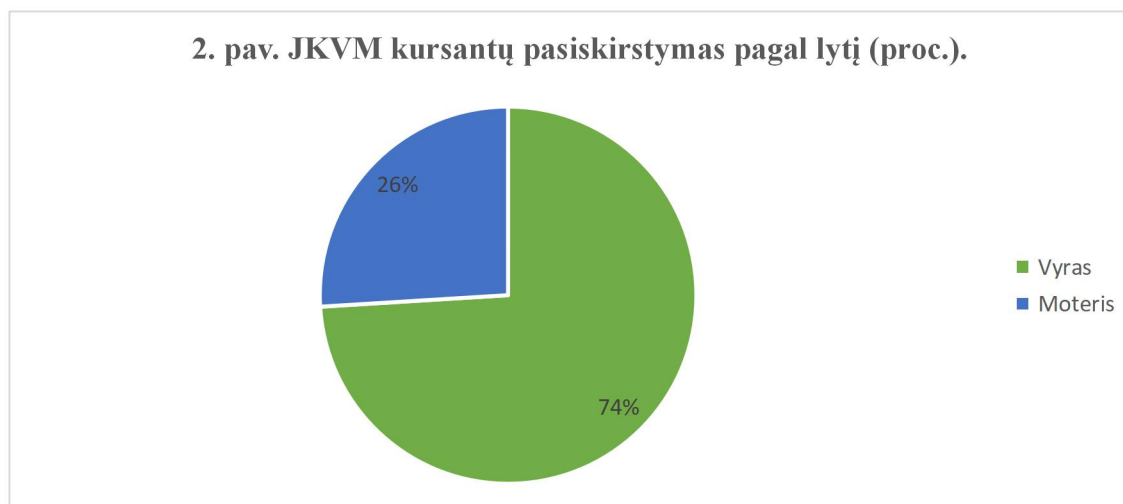
Trečiojoje šio darbo dalyje buvo remiamasi daugiausiai karininkų pasvarstymais ir vertinimais, koks atrodo dabartinis JKVM rengimas ir kuriuose kryptyse galimi pokyčiai ateityje. Siekiant, kad šis darbas būtų kuo nešališkesnis ir tiriamas iš kitos perspektyvos, ne tik karininkų pusės, šioje dalyje pristatomas kursantų požiūris į JKVM rengimą. Apklauskos metu siekta sužinoti, kaip jie patys vertina karininkų rengimą, kokius taisytinus dalykus mato JKVM mokyme, koks apskritai yra bendras pasitenkinimo lygis. Taip pat, klausimai susiję su išsipareigotumo aspektu, balansavimo su civiliniu gyvenimu. Anketos viešinimo metu su JKVM viršininkais buvo paprašyta, kad būtų pasidalinta tik su 2-3 kurso kariais, kadangi pirmakursiai, tikėtina, dar negalėtų objektyviai įvertinti situacijos. Tai sąlygojo ir pandemijos situacija, kurios metu buvo sustabdytas kontaktinis mokymas. Iš priimančių asmenų skaičiaus į JKVM mokymus ir turimą dėsningumą, jog išėjusių iš kursų didžioji dalis būna pirmame kurse, galima daryti prielaidą, kad apklaustųjų (77) sudaro apie 40-50 procentų visų tarnaujančių 2-3 kurso karių (klausimynas pateikiamas priede Nr.2).

Prieš pereinant į gilesnę respondentų apklauskos analizę, pirmiausia pravartu apžvelgti bendro turinio informaciją, kokio tipo kursantai, dalyvavo šiame tyrime. Atlikta apklausa parodė, kad tyrime šiek tiek buvo aktyvesni (54.5 proc.) 18-25 metų kategorijos kariai, negu 26-35 amžiaus kategorijos, kurių sudarė 45.5 proc. (žr. 1 pav.). Toks pasiskirstymas, tikėtina, rodo realią situaciją, koks amžiaus pasiskirstymas aptinkamas tarp JKVM kursantų.

1. pav. JKVM kursantų pasiskirstymas pagal amžių (proc.).

Daugiausiai apklausoje dalyvavo JKVM kursantai vyrai (74 proc.), o dalyvavusių moterų santykis, kuris siekia 26 proc., (žr. 2 pav.) sutampa su JKVM viršininko pasidalinta statistika, jog JKVM tarpe, tarnauja apie 25-30 procentų merginų⁹⁹.

Apskritai, iš pateiktų šių dviejų statistikos dėmenų, galima daryti išankstinę prielaidą, kad NPPKT atlikimas, kaip motyvas stoti į JKVM, nesudaro didelę dalį procento, kadangi nemažai kursantų yra brandesnio amžiaus, jiems negresia šaukimas į NPPKT, taip pat ir moterų vadų kursuose sudaro gana reikšmingą dalį. Vertinant karių išsilavinimo duomenis, nustatyta, kad didelė dalis, apie 35 proc., sudaro socialinių ir humanitarinių mokslų studentai ir absolventai; inžinerinius mokslus - 23 proc., o IT sektoriaus - 12 proc. išsilavinimą siekiančių ar jau turinčių karių.

4.1 JKVM Mokymo lygio sustiprinimas

Siekiant identifikuoti, kaip kursantai vertina JKVM rengimą ir kokiais konkrečiais tikslais atėjo vedini į šiuos kursus, respondentams buvo pateikta keturi klausimai, kurie susiję su JKVM mokymo lygiu. Norint, kad apklausa būtų kuo nešališkesnė, buvo galima atsakymą pažymėti ne tik pasirenkant kažkurį iš anksto numatytą variantą, bet ir patiems įrašyti savo atskirą poziciją.

Analizuojant, kaip apskritai kursantai vertina JKVM rengimą, beveik pusė (28) iš 63 pasisakiusių pripažįsta teigiamai, kai tuo tarpu neigiamai vertinančių mokymus sudaro maždaug ketvirtadalis (16) apklaustųjų. Trečiąjį apklaustųjų bloką, apie JKVM rengimą, sudaro tie asmenys, kurie vertina teigiamai, tačiau turi tam tikrų priekaištų dabartiniam mokymui, jų priskaičiuojama 19 asmenų. Daugiau nei pusė (10)

⁹⁹ Darius Davidonis, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.

pastarosios kategorijos karių, ir tų, kurie vertino neigiamai, akcentavo, jog JKVM rengimui trūksta praktinių užsiėmimų. Kursantai teigia, esą jie gauna pakankamai teorinių žinių, tačiau norint juos tikslingai įsisavinti, pristinga praktinių pratybų. Iš kelių kursantų netgi sulaukta pasiūlymų, kokie pokyčiai, galėtų pagerinti praktinių pratybų stoką. Nuskambėjo du kone identiški pasiūlymai susiję su intensyvesnėmis pratybomis mokymų pradžioje, taip sutaupant laiko kitiems užsiėmimams; kitas pasiūlymas - privalomai įvesti arba paskatinti kokiais nors būdais, po JKVM tarnybos atlikti papildomas pratybas KASP ar kuriam nors padalinyje, siekiant užtvirtinti JKVM absolventų praktinius įgūdžius. Pirmasis pasiūlymas gali būti aliuzija į kariūnų pirmakursių bazinių įgūdžių ruošimą, o antrasis siūlymas su teorijoje nagrinėtu ROTC pavyzdžiu, kurioje rezervistas įpareigojamas po mokymų atlikti tam tikru numatytu laiku aktyviają tarnybą, pasirinktame ginkluotųjų pajėgų dalinyje. Susidaro įspūdis, kad kursantai pakankamai rimtai žiūri į JKVM mokymus, yra žingeidūs, reiklūs, norintys gauti kuo efektyvesnę parengimą ir kas pažymėtina ne tik tie, kurie planuoja stoti į PKT, bet ir tie, kurie nesvarsto galimybes, susieti ateitį su kariuomene.

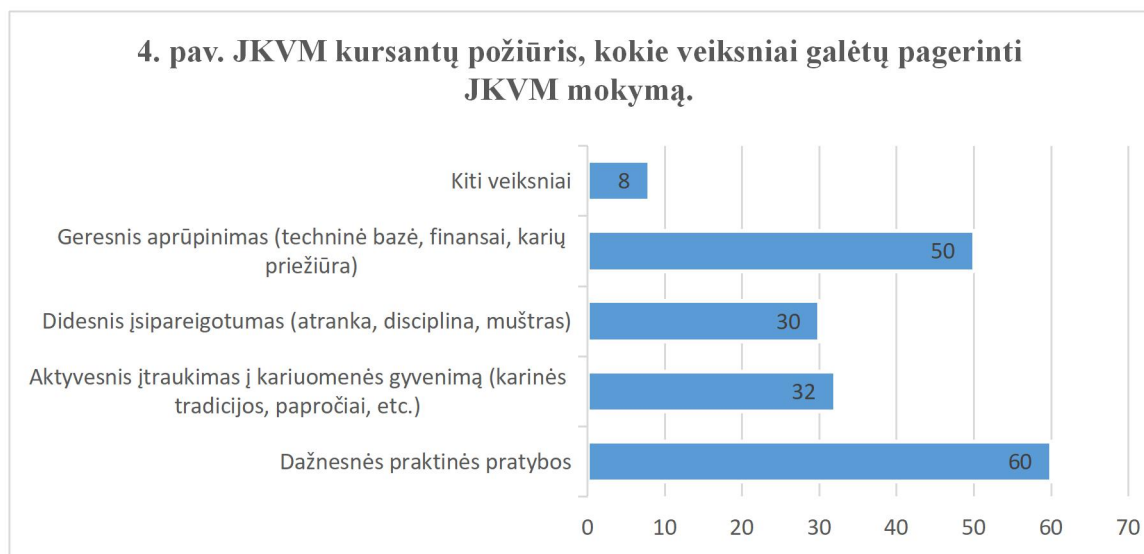
Vertinant kursantų požiūrį į tai ar apskritai JKVM rengime, pakankamas teorinis ir praktinis pasirengimas, norint tapti karininku (žr. 3 pav.), nustatyta, kad didžioji dauguma (58,4 proc.) respondentų dominuoja „iš dalies tinkamai“ pozicija, o 13 proc. apklaustųjų vertina teigiamai.

Iš pateiktų duomenų, galima daryti išvadą, jog didžioji dalis kursantų JKVM rengimą vertina teigiamai, tačiau mato joje tobulintinų dalykų.

Analizuojant giliau, kokius taisytinus dalykus kursantai regi JKVM rengime, apklausoje bandoma apsibrėžti su galimais pagrindiniais veiksniais, kas galėtų pagerinti JKVM mokymą. Iš gautų duomenų, kuriuose buvo galima pasirinkti ne

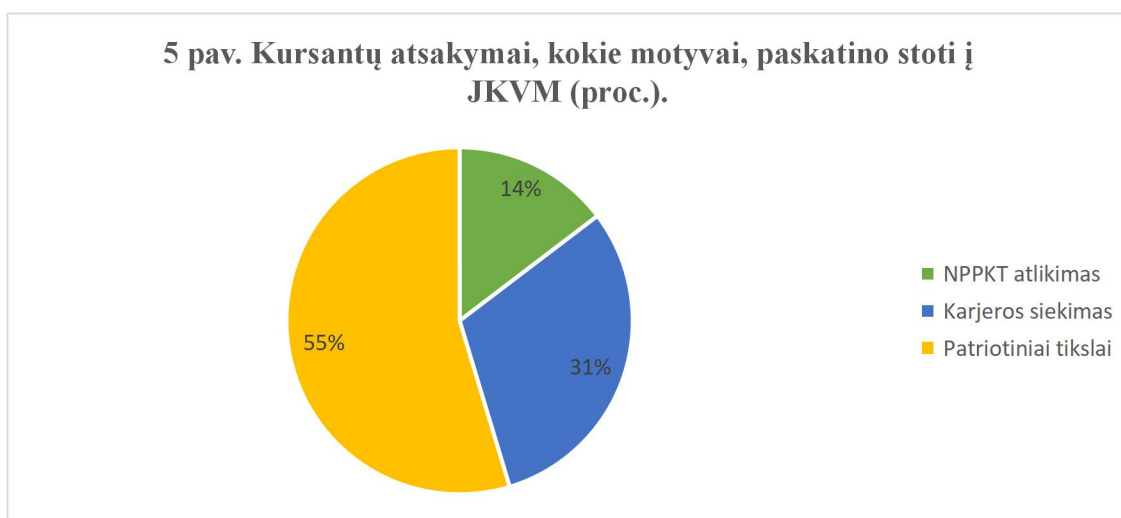
vieną variantą (žr. 4 pav.), nustatyta, kad didžioji dauguma respondentų (60), norėtų dažnesnių pratybų JKVM mokymuose, toliau seka didelis geresnio aprūpinimo poreikis (50), aktyvesnis įsitraukimas į kariuomenės gyvenimą ir didesnis įsipareigojimas JKVM kursuose pasiskirsto atitinkamai 32 ir 30 respondentų pažymėjimais.

Taigi šie du paskutiniai duomenys visiškai atspindi, ką kursantai prieš tai laisva forma pažymėjo, kokius tobulintinus dalykus pastebi JKVM rengime. Kursantai kritiškai vertindami JKVM kursus, pateikia gana argumentuotas ir konstruktyvias pastabas, parodydami, jog jiems ištikrųjų rūpi vadų mokymai bei siekia įgyti kokybišką karinį parengtumą.

Vertindami JKVM kursantų požiūrį, ar jiems pakankamai ištransliuojama, kokia yra karininko profesija, didžioji dauguma atsakė teigiamai į šį iškeltą klausimą - 17 iš 69 atsakiusių respondentų. Kursantams iš esmės teikiamas pakankamas dėmesys, pakankamai ištransliuojama kokios ateityje galimos pareigos, atsakomybės bei karjeros perspektyvos, tikėtinos tampant karininku. Iš atsakiusių neigiamai, nuskambėjo keletą pozicijų, akcentuojančių nepakankamą orientavimą į jų specifiškumą - tai dėmesį į jų specialybes, taip pat į kitas sritis (inžinerija, artilerija, etc). Dar vienas pastaba, gal labiau siūlymas, jog galėtų JKVM organizatoriai pakviesti „grynų“ pavyzdžių kaip veikia būrio vadas, turint omenyje karininką, kuris šiuo metu yra PKT, ir kuris pradėjo tarnauti būtent po JKVM mokymų. D. Davidonis minėjo apie tokį taikomą metodą, tačiau panašu, kad dar ne visose JKVM skyriuose tai išnaudojama praktišku būdu.

Norint geriau suprasti, kodėl kursantų tokios refleksijos, būtų pravartu apžvelgti, kokiais motyvais stojama į JKVM kursas. Atlikus respondentų apklausą, paaiškėjo, jog didžioji dauguma kursantų stojo į JKVM dėl patriotinių tikslų (55 proc.), dėl galimos karjeros siekiamybės ateityje 31 proc., o dėl NPPKT atlikimo pažymėjo vos 14 proc. karių (žr. 5 pav.). Vertinant tokį menką NPPKT atlikimo motyvą stojant į JKVM, galima teigti, jog šis tarnybos būdas nėra pakankamai potogus ir populiarius tiems asmenims, kurie nori pasirinkti alternatyviąją tarnybą, vietoj NPPKT, nors ši motyvą gana tvirtai akcentavo kone visi kalbinti karininkai.

Įsigilinus į JKVM kursantų pozicijas, galima išvelgti ryškų praktinių užsiėmimų stygių JKVM rengime. Šią probleminę sritį pažymėjo ir keli kalbinti karininkai, todėl šiuo atžvilgiu galima pastebėti tam tikrą sąveiką tarp JKVM organizatorių ir kursantų išsakytų pozicijų. Nepaisant to, JKVM kariai viltingai žiūri į šiuos mokymus, supranta, jog ateityje karinis parengtumas tik gerės ir pats rezervistų ruošimas prisitaikys prie JKVM karių specifiškumo. Išskirtinumo turint omenyje, karių polinkį į specifines karjeros sritis, noro labiau komunikuoti, tikėtino didesnio polinkio į aktyvią veiklą.

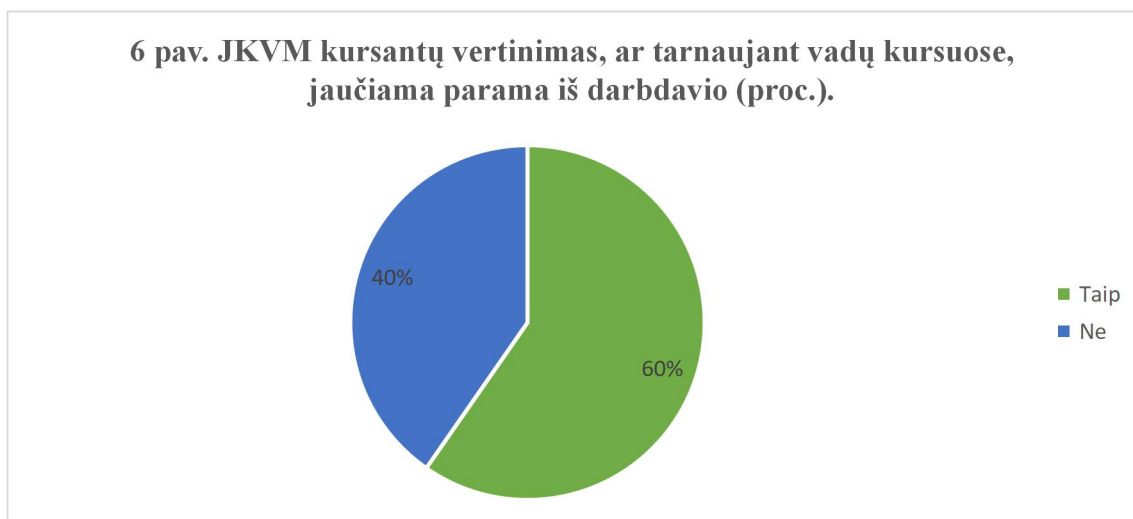
4.2 Balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo

Šiame tyrime balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo suvokiamas ne tik tiesiogiai, kaip kariai sugeba rasti pusiausvyrą tam tikroje situacijoje, bet ir apskritai vertinant jų pačių motyvaciją tarnaujant JKVM mokymuose bei kokias ateities perspektyvas regi, siekiant karininko karjeros. Kadangi JKVM mokymai paremti savaitgaliniu mokymu bei derinami su studijomis,

kursantams tarnaujantiems vadų kursuose yra neatsiejamas nuolatinis balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo.

Motyvacija tarnauti JKVM mokymuose priklauso ne tik nuo pačio rengimo kokybės, tačiau kaip jo tarnybą vertins jam artimi aplinkos žmonės (darbdavys ar šeimos nariai). Tai gali veikti jo vidinę motyvaciją lankyti mokymus, siekti progreso, galiausiai siekti galimos karjeros krašto apsaugoje. Kokia šiuo metu civilinio palaikymo situacija tarp JKVM kursantų, tikslingiausiai galėtume atsakyti apklausiant vadų mokymo dalyvius.

Vertindami kursantų palaikymą/paramą iš darbdavio perspektyvos (žr. 6 pav.), gana menka persvara apklaustųjų pasisakė, jog jie gauna turi paramą iš savo darbdavių (60 proc.), o net 40 proc. respondentų pasisakė, kad neturi paramos iš tiesioginių darbo aplinkos vadovų.

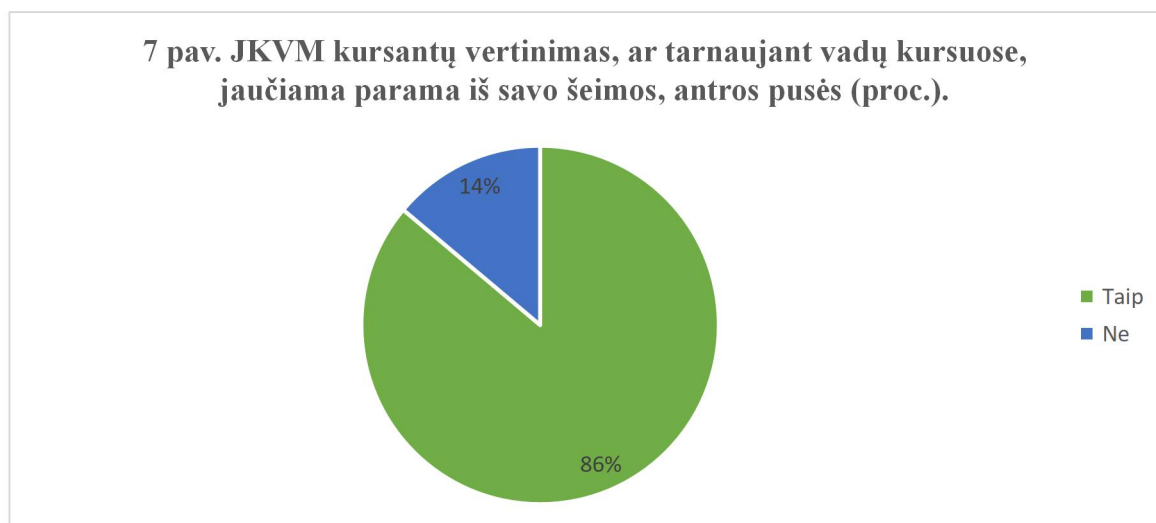
Toks gana neužtikrintas palaikymo procentas gali būti susietas dėl kelių priežasčių:

1. Kursantai, kurie vienu metu studijuoja, tarnauja JKVM bei dar tuo pačiu dirba tam tikroje darbovietėje - tokiu atveju neretai darbo grafikas dubliuojasi su JKVM užsiėmimais, taip jaunuolis gali patirti tam tikrą spaudimą iš darbdavio pusės;
2. Kitas atvejis gali būti su tais kariais, kurie civiliam gyvenime dirba privačiame sektoriuje, kurios besalyginis tikslas yra generuoti pelną, tokiu būdu gali kilti priešpriešą, kuomet kursantas pageidautų būti išleidžiamas ilgesniam laikui, tarkime per vasaros dviejų savaitių pratybas. Minėtina kėbli situacija pažymėta ir teorijos dalyje, kuomet sociologas T. S. Blade tarp kursanto ir darbdavio išvelgia galimą susipriešinimą bei netgi tikėtiną grėsmę kariui prarasti civilinę darbovietę. Mano manymu, norint pagerinti šią susidariusią situaciją, darbdaviams turintiems rezervistą darbuotoją, galėtų būti teikiamas tam tikras atskaitomumas, kompensacijos, nebūtinai pinigine

išraiška, norint rasti bendrą konsensusą su kursanto darbdaviu. Verta būtų įvesti ir pirmoje darbo dalyje minėtą „Reservistfriendly” politiką, kuri buvo taikoma Jungtinės Karalystės „Future-reserves” programoje, siekiant plėsti tarpusavio bendravimo ir pasitikėjimo politiką. Aišku, šiuo metu Lietuvos KAS resursai tikėtina, dar negalėtų to pilnai įgyvendinti, tačiau didėjant krašto apsaugos biudžetui, galėtų būti svarstyta idėja, norint pagerinti paramos lygį iš darbdavio pusės.

Vertindami, JKVM mokymų sąlygų suderinamumą su civiliniais reikalais, paaiškėjo, kad net 72 proc. įvertino teigiamai, o 22 proc iš dalies teigiamai. Tad iš viso net 94 proc. palankiai vertina tarnybos laiko organizuotumą, tokiu atveju šis aspektas nesukelia kažkokių didesnių abejonių mokymų organizavimo prasme.

Kursantai, vertindami savo šeimos ar antros pusės gaunamą paramą, tarnaujant JKVM mokymuose, buvo tikrai palankiai nusiteikę - net 86 proc. apklaustųjų, pažymėjo, jaučiantys paramą iš artimiausios aplinkos žmonių ir tik 14 proc. Kursantų atsakė neigiamai šiuo klausimu (žr. 7 pav.).

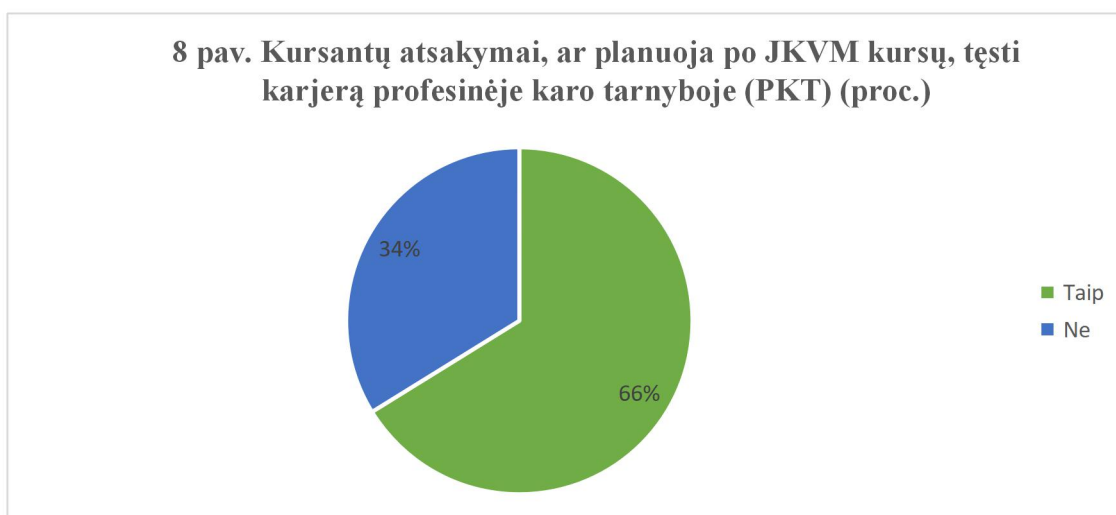

Atrodo, jog šeimos paramos klausimu, kursantams nesukelia ryškesnių motyvacijos trikdžių tarnaujant JKVM mokymuose. Nepanašu, kad kariai būtų nepatenkinti menku finansiniu aprūpinimu ar tam tikromis paskatomis kaip, kad aktualu buvo S. Catignani tyrinėjamame lauke. Tačiau toliau laisva forma apklausiant rezervistus, ką jiems reiškia JKVM tarnyba, galim rasti tam tikrų sąsajų su teorijos dalimi. JKVM kariai, kaip ir S. Catignani tyrinėjami britų rezervistai, pačią tarnybą laiko būtina ir reikalinga pareiga, norint apsaugoti savo artimiausius žmones bei kitus asmenis, tuo pačiu būnant tam tikru sektinu pavyzdžiu šeimoje.

Analizuojant giliau respondentų atsakymus laisva forma, ką jiems reiškia JKVM tarnyba, galima būtų išskirti keletą pagrindinių apibūdinimų: 1) naujų žinių įgijimas

bei praktinių įgūdžių įsisavinimas (28 ats.); 2) pilietinės pareigos, patriotiškumo realizacijos atlikimas (33 ats.); 3) galimybė ateityje sieti karjerą su krašto apsauga (14 ats.) ir 4) turiningas ir aktyvus laisvalaikis, hobis (19 ats.). Pirmieji du apibūdinimai sulaukė daugiausiai respondentų dėmesio, tuo tarpu galimybė siekti karjeros kariuomenėje sulaukė gana mažai reakcijos. Tačiau kaip vėliau pastebėsime susidomėjimas karjeros galimybėmis kariuomenėje sieks kiek aukštesnį susidomėjimo lygį. Taip pat, gana maža dalis respondentų, pažymėjo, kad JKVM jiems tiesiog kaip NPPKT atlikimas. Verta pažymėti, jog kelis kursantų aprašymus galima būtų susieti su feminizmo teorija. Teorijos dalyje S. Catignani pažymėti specialių rezervistų įsitikinimai, tam tikros normos ir kiti principai, taip ir čia, panašūs atvejai iš kelių respondenčių atsakymų. Viena kursantė prisipažino, jog vienas iš motyvų stoti į JKVM, tai savotiška parama vyrams, pašauktiems pagal šaukimą, stengiantis atsverti nelygybę, jog tik vyrai šaukiami; tuo tarpu kita respondentė motyvuoja savo tarnybą, siekianti sulaužyti aplink vis dar vyraujančius stereotipus, jog moters vieta ne kariuomenėje. Galima konstatuoti, kad stojimo į JKVM priežastys turi gana platų spektrą ir įrodantis, jog kursantai ateina į JKVM mokymus su aiškia vizija, tikslu, siekti tobulėjimo kariuomenės srityje.

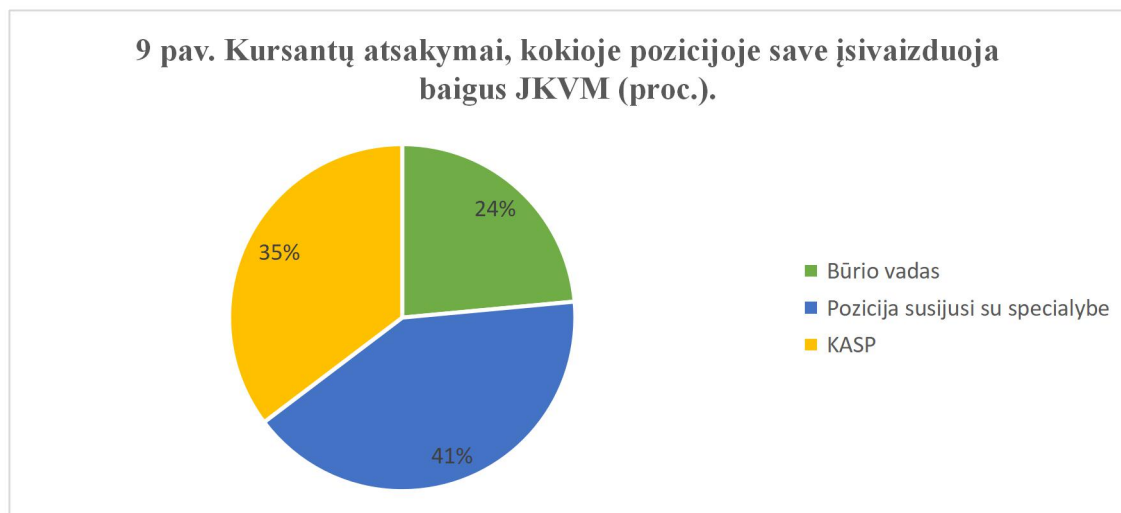
Kaip jau buvo užsiminta anksčiau, svarbu ištirti, koks apskritai procentas planuoja po JKVM stoti į profesinę karo tarnybą. Apklaustųjų pasirinkimas parodė, kad net 66 procentai kursantų, planuoja susieti savo ateities karjerą su krašto apsauga (žr 8 pav.).

Nors pastarasis procentas atrodo ištis nemažas ir keliantis teigiamų emocijų, tačiau JKVM viršininkas D. Sidenica pažymėjo, kad karininkų, sėkmingai baigusių vadų mokymus ir toliau stojusių į PKT, sudaro tik iki 10 procentų. Toks ryškus disonansas, tarp planuojančių tęsti tarnybą ir realiai tarnaujančių ateityje, gali būti paaiškinamos

dėl kelių priežasčių: 1. tam tikra dalis tarnaujančių JKVM neišlaiko kvalifikacinio egzamino arba palieka mokymus dėl tam tikrų priežasčių; 2. vėlgi, kaip ir minėjo D. Sidenica, didelė dalis kursantų nori, kad jo galima ateities tarnyba sietųsi su civiline specializacija ir jeigu nepavyksta to padaryti, tai tiesiog nebereiškiamos pretenzijos į PKT.

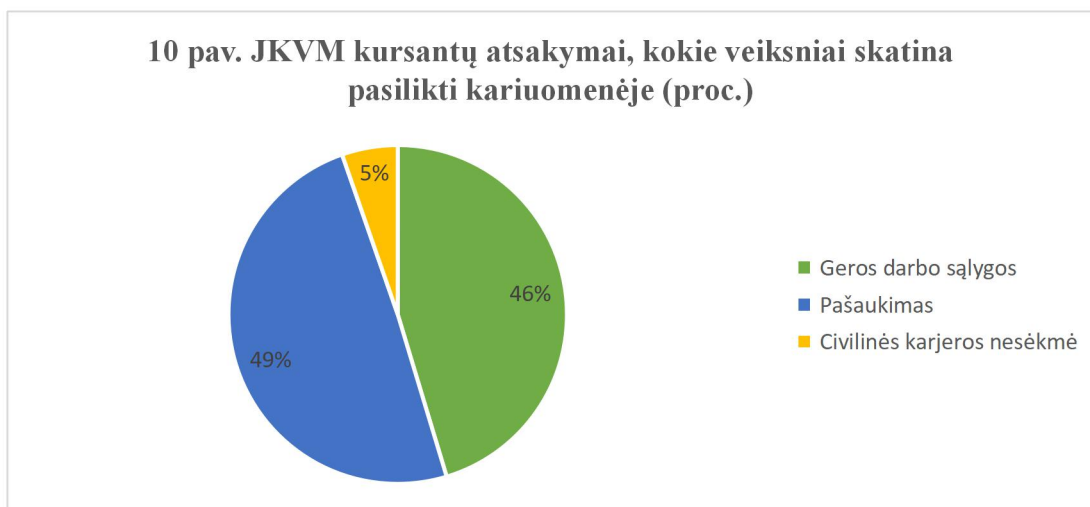
Pastarąjį teiginį patvirtina kita apklausa, kurioje buvo siekiama sužinoti, kurioje PKT pozicijoje kursantai save įsivaizduoja baigus JKVM kursų, jeigu jie planuoja susieti savo karjerą su krašto apsauga. Apklausančių tyrimo dalyvių, nustatyta, kad didžioji dauguma karių (41 proc.), sieks karinės karjeros susijusios su planuojama įgyti/įgyta civiline specialybe, tuo tarpu ateityje tarnauti kaip būrio vadas pažymėjo vos 24 proc. kursantų.

Apibendrinti tyrimo duomenys rodo, teorijos metu nagrinėtą savotišką rezervistų specifiškumą, norą mąstyti kitaip, nei tarkime kariūnas. Be to, ir pats polinkis susieti savo ateitį su civiline specialybe yra suprantamas, kadangi asmuo toje srityje turi sukaupęs didesnę žinių bagažą, galimai turi didesnės patirties, negu, kad šiuo atveju vadovaujant 30 asmenų būriui. Kariams laisva forma pažymėjus savo pasirinkimą, taipogi daugelis patvirtino sieksiantys pozicijos, susijusios su įgyta specializacija. Ko gero, tie kurie ištikrųjų siekia šio tikslo pasiekia norimą rezultatą, kadangi, kaip Kauno JKVM viršininkas minėjo, bent 50 proc. LKM Mokymo centrų specialistų sudaro buvę JKVM absolventai. Taip pat verta pažymėti, jog keli kursantai pasidalinę savo tikslu stoti į KASP kaip savanoriai, tokiu būdu surandant tam tikrą kompromisą, tarp karinio ir civilinio gyvenimo.

Galiausiai paskutinis respondentų apklausos objektas yra jų vertinimas, dėl kokių veiksnių yra pasiekama kariuomenėje po JKVM kursų. Įvertinus apklaustųjų

nuomones nustatyta, kad 49 proc. apklaustųjų dėl pašaukimo jausmo, 46 proc. atsakė, dėl gerų darbo sąlygų krašto apsaugoje ir 5 proc. dėl civilinės karjeros nesėkmės (žr. 10 pav.)

Kursantams pareiškus norą laisva forma įrašyti savo atskirą variantą vyravo tokios mintys, kaip nuolatinis domėjimasis karyba, ankstyva pensija ar netgi pavyzdys vaikams. Analizuojant šiuos duomenis, darytina išvada, kad kursantai patenkinti galimomis ateities darbo sąlygomis, galima būtų pridėti užtikrintomis socialinėmis garantijomis, na ir anksčiau vieno kursanto paminėto prestižo būti kariuomenėje momentu. Todėl šie veiksniai, žinoma ir pašaukimas, gali daryti įtakos siekti tolesnės karjeros kariuomenėje.

Atliktas empirinis tyrimas parodė aukštą JKVM kursantų motyvacinį lygį ir tai, jog didžioji dalis respondentų yra nepatenkinti karininkų rengimo paruošimu. Viena pagrindinių tos pasėkmės priežasčių yra praktinių pratybų stygius, tokiu būdu kursantų pozicijos sutampa su kalbintais karininkais. Be to, respondentai pasidalindami savo išvalgomis, neretai akcentuodavo specifiškumo neišnaudojimą, t.y dėmesį į kursantų įgytas civilines specialybes, ypač tas sritis, kurias galima tiesiogiai susieti ateityje dirbant krašto apsaugoje. Balansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo, respondentų nuomone įvertintas teigiamai - gaunama parama tiek iš artimųjų žmonių tarpo, tiek ir iš darbdavių, nors ir ne taip užtikrintai, o pats rengimo laiko organizuotumas įvertintas sutartinai teigiamai. Apklausiant kursantus, identifikuota, kad ateityje planuojančių stoti į PKT ir tarnauti būnant būrio vadu, sudaro tik mažuma apklaustųjų respondentų. Tai vėlgi gali lemti pačių karių silpnas praktinis paruošimas ir iš to kylantis tam tikras nepasitikėjimas savimi bei noras susieti karyboje įgytas žinias ir įgūdžius su savo turima civiline specialybe.

IŠVADOS

Lietuvos rezervo karininkų rengimo atvejis parodė, kad dabartinė sistema turi probleminių sričių, kurios gali daryti įtaką, tinkamam kariniam parengtumui užtikrinti. Pagrindinės esamos situacijos priežastys susijusios su nepakankamu praktinių užsiėmimų kiekiu, ne visada užtikrintu techninės bazės aprūpinimu bei suvaržytu priėjimu prie praktinių užsiėmimų teritorijos. Tačiau JKVM viršininkų atžvilgiu, šiuo metu rezervistų rengimas yra vis dar tobulinimosi procese, todėl galima tikėtis, kad ateityje, rezervo karininkų rengimas pasieks aukštesnį lygį. Juolabiau, tyrimas parodė (NPPKT užskaitymas bei kiti klausimai), kad tokiai karinei sistemai, kaip JKVM, reikalingas didesnis dėmesys įstatyminei reguliacijai užtikrinti, kadangi tai padėtų efektyviau užtikrinti karinių mokymų kokybę. Galima daryti išvadą, kad darbo pradžioje kelti ginamieji teiginiai pasitvirtino, analizuojant tyrimo dalyje pasakytas karininkų išvalgas apie JKVM rengimą bei tiriant kursantų išsakytas pozicijas.

Mokymo lygio sustiprinimas, karininkų už JKVM rengimą atžvilgiu, akcentuojamas labiau į kursantų aukštesnį ir užtikrintesnį karinio parengtumo paruošimą, siekiant, jog būsimas JKVM absolventas būtų kuo labiau būtų pasiruošęs, pareiškus norą, vadovauti 30 karių būriui. Būtent pastarasis tikslas yra pagrindinis JKVM programos uždavinys, nors tiek kalbinti karininkai, tiek kursantai išryškino mokymo dalyvių specifiškumą, t.y polinkį mąstyti platesniu kampu, norą sieti tarnybą su civiline specialybe. Dar viena sąsaja užčiuopta tarp JKVM organizatorių ir kursantų - juntamas praktinių pratybų stygius visų JKVM kursų metu. Pasak kalbintų karininkų, tai sąlygojo ne iki galo suderintas užsiėmimų laiko planavimas, priėjimas prie poligono teritorijos, techninės bazės trūkumas. Karininkų ir kursantų pozicijų panašumai pažymi iš vienos pusės, JKVM vadų aukštų standartų siekimą, nuolatinį tobulėjimą, iš kitos pusės kursų dalyviai nurodo aukštą motyvacinį lygį tarnaujant ir siekiant kuo efektyvesnio karinio paruošimo.

JKVM sistemos organizatoriai savo kuruojamus kursų klausytojus vertina palankiai, jie yra imlūs mokytis, rodo didelę iniciatyvą tobulinti savo įgūdžius. Tačiau platesniame kariuomenės atstovų tarpe ne visada JKVM kursantai/absolventai yra pripažinami, kaip lygiateisiai karininkai. Kalbinti karininkai išskyrė, kad kursantų nepripažinimui labiausiai linkę žemesnio laipsnio karininkai, kurie dėl tam tikrų priežasčių (lengvesnis karininko kelias, prastesnis karinis parengtumas) diskredituoja JKVM absolvento legitimizaciją, o tuo tarpu vyresnieji karininkai labiau supranta

kursantų tikrąsias galimybes ir sąlygas, siekiant karininko karjeros. JKVM kursanto pripažinimo lygmenį lemia ne tik pačių kursantų motyvacija ir noras tobulėti, bet ir kaip tas asmuo yra parengtas žengti į tolimesnį karininko kelią.

Tinkamas subalansavimas tarp karinės tarnybos ir civilinio gyvenimo yra svarbus veiksnys, norint turėti aukštą motyvaciją bei palaikymą iš aplinkos, kas atsispindėjo apklausiant kursantus. Vertinant artimosios aplinkos palaikymą bei JKVM laiko organizavimą, respondentai vertino teigiamai. Minėtas aukštas kursantų motyvacijos lygmuo atsispindėjo ir vertinant kursantų stojimo į JKVM motyvus, kai patriotiniai tikslai ir karjeros galimybės sudarė daugumą, kai tuo tarpu NPPKT atlikimas sudarė tik nedidelę dalį apklaustųjų dalyvių. Dalis kursantų sėkmingai integruojasi į ginkluotąsias pajėgas, o dalis iš jų tęsia civilinį gyvenimą, įeidami į atsargos rezervo sudėtį. Tyrimu metu paaiškėjo, kad rezervo karininkams jau pradėti kartotiniai mokymai, kurie suteiks galimybę, prisiminti praeityje įgytus įgūdžius.

Tyrimas parodė, kad JKVM sistema ir jos esamos probleminės sritys nėra kažkuo tai unikalios, kadangi kaip JKVM atvejuje, taip ir teorijos dalyje nagrinėjant kitų valstybių pavyzdžius, egzistavo tokie rengimo trukdžiai, kaip praktinių užsiėmimų stygius, polinkis į specifiškumą ar menka parama iš darbdavių pusės. Atsakant į teorijos dalyje iškeltą klausimą, ar tyrinėti užsienio valstybių rezervo karininkų rengimo pavyzdžiai gali būti pritaikyti tiriant JKVM atvejį, galima pateikti nevienareikšmišką atsakymą. Vieni pavyzdžiai gali būti sėkmingai pritaikomi, įvairios papildomos skatinamosios priemonės, privilegijos baigiant šiuos kursus ir išėjus į atsargą, tačiau kiti pavyzdžiai gali būti sunkiai įgyvendinami, dėl nepakankamo finansavimo, karinės infrastruktūros stokos bei tikėtino didesnio visuomenės pasitikėjimo kariuomene trūkumo. Tačiau didėjant finansavimui KAM bei sureguliuojant patį JKVM programos organizavimą tikėtina, kad ateityje vyks efektyvesnis rezervo karininkų rengimo paruošimas, tokiu būdu pati JKVM sistema ilgajame laikotarpyje užims vis svarbesnį vaidmenį LR karinių pajėgų planuose.

Ateities tyrimuose tikslinga būtų analizuoti rezervo karininkų santykį su kariuomene, apimant discipliną, psichologiją, tarnaujančių karių vertybes. Taip pat galima rezervo karininkų ir kariūnų lyginamoji analizė (kuri pašnekovų kalbose buvo dažnai naudojama), su tam tikru statistiniu tyrimu, kaip jaučiasi tarnaudami savo sistemoje, kokie jų tikslai, išgyvenimai ir galiausiai ką jie patiria jau integruodamiesi į PKT, ateidami iš skirtingų karininkų rengimo sistemų.

ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Augustine-Marceil Alec, Beyond the uniform, U.S army, <<https://www.goarmy.com/home/beyond-the-uniform.html#>> [Žiūrėta 2021 01 19].
2. Battistelli Fabrizio, „Peakeeping ant the postmodern soldier”, *Armed forces and society*, 1997; 23; 467.
3. Best colleagues, „Guide to understand ROTC programs”, <<https://www.bestcolleges.com/resources/rotc-programs/>> [Žiūrėta 2021 01 17].
4. Blade T.S, Why not professionals? A qualitative study about the process of reintroducing a professional Other Ranks (OR) structure into the Norwegian Army today“, Norway: Forsvarets høgskole våren], 2012.
5. Catignani Sergio, „Future Reserves 2020, the British Army and the politics of military innovation durint the Cameron era”, *International Affairs*, April 2019.
6. Catignani Sergio, V Bacham, „Reproducing the military and heteropatriarchal normal: Army reserve service as serious leisure”
7. Catignani Sergio, Victoria Basham, „Sustaining future reserves 2020: Assesing organisational commitment in the Reserves”, *Project briefing* Birželis 2018, <<http://www.future-reserves-research.ac.uk/wp-content/uploads/2018/07/FRRP-project-briefing-4-Sustaining-Future-Reserves-2020.pdf>> [Žiūrėta 2021 01 21]
8. Cavallaro Gina, „Guard Duty: Weekend warriors transition to integral partners”, 2018 <<https://www.ausa.org/articles/guard-duty-weekend-warriors-transition-integral-partners>> [Žiūrėta 2021 01 24].
9. Davidonis Darius, interviu su autoriumi, 2021 kovo 26 d.
10. „Dėl dalimis organizuojamų jaunesniųjų karininkų vadų mokymų organizavimo ir administravimo reglamento patvirtinimo”, Vilnius, 2012, <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.432399/asr>> [Žiūrėta 2021 02 21].
11. Dumbliauskas Ričardas, interviu su autoriumi, Vilnius, 2021 vasario 23 d.
12. Gazit Nir, Edna Lomsky-Feder, Eyal Ben-Ari, „Military covenants and contracts in motion: Reservists as Transmigrants 10 years later”, *Armed forces and Society*”, 1-19, 2020

13. Griffith James, Vince Conelly, Sergio Catignani, Eva Johansson, „Reservists and veterans :viewed from within and without”
14. „Jaunesniųjų karininkų vadų mokymai”, 2021, <<https://www.karys.lt/tarnybos-budai/jaunesniuju-karininku-vadu-mokymai/42>> [Žiūrėta 2021 02 21].
15. Jensen Carl J., „The intelligenc eofficer training corps : An ROTC-style program for the IC”, *International journal of intelligence and counterintelligence*, 24:4, 733-746
16. JKVM viršininkas, interviu su autoriumi, 2020 vasario 15d.
17. Jokubauskas Vytautas et al., Lietuvos Respublikos karinis saugumas: Iššūkiai ir perspektyvos. Klaipėda, 2015.
18. Kennedy Michael, Norman Kempster, „Reservists and regulars: Friction in the Gulf:military: The professionals tend to disparage „weekend warriors as the “total force” concept is tested”, Los Angelas, 1991, <<https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1991-02-16-mn-1053-story.html>> [Žiūrėta 2021 01 08].
19. Krašto apsaugos ministerija, „Krašto apsaugos sistemos 2016-2018 metų strateginis veiklos planas”, Vilnius, Krašto apsaugos ministerija, 2015
20. Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatymas”, Vilnius, 2017, <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402806/asr>> [Žiūrėta 2021 03 13].
21. Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerija, „LK vadovavimo doktrina”, V-774, Vilnius, Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerija, 2018.
22. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministras, „Dėl studijų programų, studijų kainos ar jos dalies apmokėjimo arba teikiamos paramos dydžių ir planuojamo studentų skaičiaus 2021 m. nustatymo” Vilnius, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, 2021
23. Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministras, Įsakymas dėl Krašto apsaugos ministro 2019 m. vasario 11 d. įsakymo Nr. V-176 „, Dėl Krašto apsaugos sistemos 2018-2021 metų strateginis veiklos plano patvirtinimo” pakeitimo, Vilnius, Krašto apsaugos ministerija, 2019.
24. Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministras, Įsakymas dėl Krašto apsaugos ministro 2020 m. vasario 4 d. įsakymo Nr. V-93 „, Dėl Lietuvos Respublikos

- Krašto apsaugos ministro valdymo sričių 2020-2022 metų strateginis veiklos plano patvirtinimo” pakeitimo, Vilnius, Krašto apsaugos ministerija, 2020.
25. Lietuvos Respublikos vyriausybė, „Dėl studijų kainos ar jos dalies apmokėjimo arba paranos teikimo asmenims, studijuojantiems aukštosiose mokyklose pagal krašto apsaugos sistemai reikalingų specialybių studijų programos, tvarkos aprašo patvirtinimo”, Vilnius, Lietuvos Respublikos vyriausybė, 2016.
 26. Lomsky-Feder Edna, Eyeal Ben-Ari, Nir Gazit, „Military Covenants and Contracts in Motion: Reservists as Transmigrants 10 Years Later”, *Armed forces and Society*, 2020
 27. Lomsky-Feder Edna, Eyeal Ben-Ari, Nir Gazit, „Reserve soldiers as transmigrants moving between the civilian and military worlds”, *Armed forces and society*, 2008 July.
 28. Lasconjarias Guillaume, „Send the reserve! New ways to support NATO through reserve forces”, Rome, Research division - NATO defense college, Nr.99, 2013, <https://www.files.ethz.ch/isn/175315/rp_99.pdf> [Žiūrėta 2021 01 08].
 29. Šerelis Valerijus, interviu su autoriumi, 2020 kovo 3d.
 30. Savanoris, „Prasideda kursai studentams“, 2012 m. rugsėjo 27 d. Nr. 9 (441).
 31. Schatz Sae, Davidas Fautua, Julianas Stoddas ir Emilie Reitz, „The changing face of military learning“, *journal of military learning*, Balandis, 2017, p. 78-91
 32. Sidenica Dmitrij, interviu su autoriumi, Vilnius, 2020 vasario 23d.
 33. Today’s military, „ROTC program”, <<https://www.goarmy.com/rotc.html>> [Žiūrėta 2021 01 17].
 34. U.S army, <<https://www.goarmy.com/reserve.html>> [Žiūrėta 2021 01 19]
 35. Žigaras Feliksas, Lietuvos kariuomenės karininkų rengimo ir jų kvalifikacijos kėlimo raida (1990-2015 m.)”, *Atsargos karininkų rengimas, Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai*, I tomas, Vilnius, 2016

SUMMARY

This work analyzes the training of reserve officers in Lithuania. The object of this research is the military training of reserve officers in the JKVM in the Armed Forces of the Republic of Lithuania. The main goal of the work is to investigate the problems of training reserve officers in Lithuania. In order to achieve the goal, the following tasks were set: after analyzing the training practices of foreign reservists, formulate a research model that will be applied in the case of JKVM, review what essential elements define JKVM training, conduct several types of research surveys.

In this work the main focus is the view that in order to properly train an officer in the JKVM system, is an effective concept of military training. So in this thesis the goal is to test these statements: the reserve officer training system JKVM has problem areas in training and personnel management processes; which provide the impulse to not fully function and achieve the planned goals; a certain standardized set of JKVM laws is needed to ensure the quality of this military training more effective.

The problem of this study appeared due to the possible inefficient development of a JKVM program and greater integrity in the national defense system. The study reveals that effective preparation of JKVM can consist of three main components: a sufficient number of practical classes, provision of technical base and freer access to the territory of practical classes. A sufficient amount of practical exercises is emphasized for both officers and cadets, the aim is to gain guaranteed military qualification. Also noteworthy is the tendency of cadets to be specific, i.e. to have a different, broader mindset and a desire to link their future service to the civilian specialty.

The study also showed that the recognition of JKVM cadets and the proper balancing of system time are important factors in maintaining proper soldier motivation while serving in the military. However, as can be seen from the survey data, there is little support from employers when cadets serve in the JKVM system. However, the motivation of the soldiers themselves is high, which is confirmed by the interviewed JKVM commanders and the questionnaires filled in by the cadets.

At the end of the research, it was concluded that the case of Lithuanian JKVM is not exceptionally unique, there, as in the practices of other countries mentioned in the

parts of the theory, we have similar cases of problems. Resolving these cases requires more attention to ensure the required level of effectiveness not only at the theoretical level (some separate JKVM standardized set of laws, other operational regulations) but also at the practical level (more focus on practical skills, wider communication). In this master's thesis, for the first time, the case of training of Lithuanian reserve officers was investigated by interviewing the heads of JKVM and the cadets themselves, how they evaluate the training of reserve officers. In this way, the study may be relevant to members of the military and the wider public who are interested in warfare.

PRIEDAI

1 PRIEDAS

1. Pirmiausiai būtų svarbu sužinoti, koks yra apskritai Lietuvos atsargos rezervų vaidmuo Lietuvos karinėse pajėgose? Bei su kokiais iššūkiais susiduriama rengiant šiuos karius?
2. Kaip jūs vertinate dabartinį JKVM rengimą, jos reikšmę Lietuvos kariuomenės sistemoje? jos programą, discipliną?
 - 2.1 Kaip vertinate pačios kariuomenės skatinimą tarnauti JKVM kursuose? Kokie yra skatinamieji faktoriai ir priemonės, motyvuojančios stoti į JKVM?
 - 2.1.1 Pastarąjį klausimą apverčiant, taip pat įdomu, kokios pagrindinės priežastys lemia, jog tarnybos eigoje kursantai palieka JKVM? Ar yra kažkokia pastebima tendencija?
 - 2.2 Kalbant giliau apie šių kursų programos organizavimą, ar yra kažkokių taisytinų dalykų dabartinėje programos dalyje?
- 2.3 Kaip vertinate patį JKVM karių įsiliejimą į kariuomenės sistemą, turint galvoje, disciplinos bei įsipareigotumo aspektą?
3. Kaip vertinate galimą ateities karjeros tarnaujant Lietuvos kariuomenėje akcentavimą, iš instruktorių pusės, lankant JKVM mokymus? Kokie išnaudojami verbavimo įrankiai, siūlomos galimybės?
 - 3.1 Ar yra vedama statistika, koks procentas JKVM sėkmingai baigusiu kursantų, kurie toliau tęsia karjerą kariuomenėje?
 - 3.2 Tęsiant šią kryptį, įdomu sužinoti, kokios panaudojamos priemonės, galimybės, žinant, jog kursantas galimai vadovaus 30 karių būriui? Ar karius bandoma integruoti, supažindinti su galimais iššūkiais tęsiant tarnybą kariuomenėje? Jei taip, tai kokiais būdais? (supažindinant su tam tikrais daliniais, PKT kariais, alumnais, kitais karininkais).
 - 3.2 Kalbant apie galimas ateities karjeros alternatyvas kariuomenėje, nesiejant tai su būrio vado pozicija, ar yra kreipiamas dėmesys į karinio personalo paruošimą siejant su civiline specialybe? Priklausomai nuo kursanto specialybės ir jo paties intereso, kur jis norėtų save realizuoti PKT tarnyboje. Dėl didesnio dėmesio į specialybių poreikį, specifiškumą, orientavimą pagal tam tikrus įgūdžius, ką atėję kursantai studijuoja?

4. Kaip Jūs manote, ar JKVM absolventai, kurie neplanuoja tęsti karjeros kariuomenėje, turėtų būti pašaukti po tam tikro laiko pakartoti įgytus įgūdžius, kaip tai yra daroma su atsargos kariais?

5. Pabaigai norėčiau užduoti klausimą, Ar JKVM kursantai yra pripažinami tarp kariuomenės vadų? Jei ne, tai kokie turėtų būti atlikti veiksmai, norint pagerinti JKVM kursantų įvaizdį, tarp kariuomenės atstovų? (Arba ar tos išvardintos jūsų priemonės padėtų pagerinti JKVM įvaizdį)?

2 PRIEDAS

ANKETA

Tyrimas - „Lietuvos karininkų formavimo politika: JKVM atvejis”. Lietuvos kariuomenės atstovų tarpe, dažnai pasigirsta nuomonės, jog dabartinis JKVM rengimas nėra pakankamai efektyviai organizuotas, jam trūksta programos sureguliuavimo, užtikrintos motyvavimo sistemos, didesnio dėmesio praktiniams įgūdžiams. Todėl šiuo tyrimu siekiama visa tai išsamiau išsiaiškinti ir išanalizuoti, kaip JKVM rengimą, sąlygas bei galimas ateities perspektyvas kariuomenėje vertina kursantai. Gauti rezultatai bus panaudojami, siekiant parengti tam tikras išvadas, apie JKVM rengimą iš kursantų pusės.

Mielas Lietuvos Kary! Tik jūsų pagalba, galėsiu atlikti šį tyrimą ir objektyviai atsakyti į iškilusius klausimus, tad tikiuosi nuoširdaus bendradarbiavimo ir nuoširdžių atsakymų į Jums pateiktus klausimus. Atsakant į klausimus, prašome atsižvelgti į šiuo metu esančią pandeminę situaciją, dėl kurios tikėtina, jog suprastėjo JKVM kursantų rengimo sąlygos.

Tyrimą atlieka: Vilniaus universiteto tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto, tarptautinių santykių, diplomatijos ir saugumo studijų programos antro kurso studentas Julius Jakas.

1. Jūsų amžius: A 18-25 B 26-35
2. Lytis: A Vyras B Moteris
3. Jūsų studijuojamas kursas universitete arba jau įgyta profesija:
4. Kokios priežastys, paskatino stoti į JKVM?

A NPPKT atlikimas

B Karjeros siekimas

C Patriotiniai tikslai

D Kita (atsakymą įrašykite)

5. Jūsų požiūriu, kaip apskritai vertinate JKVM rengimą? Ar jis Jums yra priimtinas?

Atsakymą pagrįskite.

6. Jūsų nuomone, ar pakankamas teorinis ir praktinis pasirengimas, norint tapti karininku, tarnaujant JKVM?

A Tinkamai

B Iš dalies tinkamai

C Iš dalies netinkamai

D Netinkamai

7. Jūsų nuomone, kokie veiksniai galėtų pagerinti JKVM mokymą?

A Dažnesnės praktinės pratybos

B Aktyvesnis įtraukimas į kariuomenės gyvenimą (karinis tradicijos, papročiai, etc)

C Didesnis įsipareigotumas (atranka, disciplina, muštras)

D Geresnis aprūpinimas (techninė bazė, finansai, karių priežiūra)

E Kita (atsakymą įrašykite)

8. Ar lankant JKVM mokymus, pakankamai ištransliuojama, kokia yra karininko profesija? Pakomentuokite.

9. Kaip manote, ar tinkamai sudarytos sąlygos, derinant tarnybą su civiliniais reikalais (Šeima, studijos, etc)?

A Taip

B Iš dalies taip

C Iš dalies ne

D Ne

10. Ar tarnaujant JKVM, jaučiate paramą iš savo darbdavio (jeigu turite darbą)?

A Taip

B Ne

11. Ar lankant JKVM mokymus, gaunate paramą iš savo šeimos, antros pusės?

A Taip

B Ne

12. Trumpai apibūdinkite, ką Jums reiškia JKVM tarnyba?

13. Ar planuojate po JKVM mokymų, tęsti karjerą profesinėje karo tarnyboje (PKT)?
Jei atsakymas neigiamas, į tolesnius klausimus atsakyti nereikia.

A Taip

B Ne

14. Kokioje pozicijoje save įsivaizduojate baigus JKVM?

A Būrio vadas

B Pozicija susijusi su specialybe

C KASP

D Kita (atsakymą įrašykite)

15. Kokie veiksniai skatina pasilikti kariuomenėje?

A Geros darbo sąlygos

B Pašaukimas

C Civilinės karjeros nesėkmė

D Kita (atsakymą įrašykite)

Dėkoju už atsakymus!

3 PRIEDAS

Interviu su karininkais

1. Informantas Nr. 1 (L.N)

Interviu su autoriumi (toliau - J.J), Vilnius 2021-02-15.

J.J.: Mano darbe akcentuojama kaip pagrindė JKVM rezervas, tai pirmiausia mano klausimas, koks yra apskritas atsargos rezervų vaidmuo Lietuvoje? Bei su kokiais iššūkiais susiduriama rengiant karių?

L.N: Jeigu kalbant apie rezervus..Turime mes du rezervus, rezervus karininkus ir tie paprasti kareiviai, kurie buvo atitarnavę tuos 9 mėnesius ir papuola į rezervą. Jų vaidmuo..kol nėra karo gal ir nieko bet šiaip yra labai svarbu..Be jų būtume niekas..Jei prasidėtų karas..ir tu gauni nežinomų karių, jei tu gauni būrį, jie yra pasiruošę, gauni iš dalies bent jau žinančius kaip šliaušt, šaudyt, užimti priedangą, pagarbą, ir tu negaištum laiko su papildomu jų rengimu. Todėl rezervas yra būtinas

šiuo atveju. Tas pats šiuo su būrių vadais leitenantais , lygiai tas pats. Žmogus kad ir mažiau turėjęs parengimo., kažkokio JKVM, Jis vistiek žinos daugiau, žymiai daugiau žinos negu žalias žmogus iš šono. Jis žinos principus kaip reikia planuoti, kaip parašyti kovinį įsakymą, kaip jis daromas, iš ko susideda. Tai va. Tai todėl..Nu būtinas reikalas.

J.J: Gerai, Supratau, Vieną turėsiu dar klausimą, vėliau susijusį su tuo ką šnekėjot, tai dabar pereinam konkrečiai prie JKVM rengimo. Tai kaip vertinate dabartinį JKVM rengimą, jos reikšmę Lietuvos kariuomenės sistemoje? Jos programą, na ir apskritai discipliną?

L.N.: JKVM rengimas, jos programą..na čia lendam į detales, nenoriu plėstis, čia galim plėstis iki negaliu ir taip toliau. Na nuolatos vyksta tobulinimosi, tiek kariuomenės tiek JKVM turiniu, tai dabar programa tobulinama daroma ir dabar laukiam to momento kada ji bus pakeista, bet šiuo momentu dirbam su tuo ką turim, programa kaip programa. Kas liečia discipliną - iš JKVM nėra ko tikėtis, kur žmogus atėjęs, per metus praleidžia 30 kelias dienas (jeigu 100proc), palyginti su tuo kariūnu, kuris 4 metus gyvena toje sistemoje, nuolatos tarp vadų, pats vadukas, pastoviai karinė aplinkoj, dėlto mes iš JKVM, bent jau aš disciplinos karinės nereikalauju, man svarbiau kad karys išmoktų, žinotų tą patį sprendimo priemimo procesą, kas manau yra pagrindas šitame visame kurse kariavime, o discipliną nueina į antraeilį planą. Jeigu..Na gerai..Tiek trumpai

J.J: Poto aš irgi turėsiu tokį komentarą, gerai tai, kaip vertinate pačios kariuomenės skatinimą tarnauti JKVM kursuose? Kokie yra skatinamieji faktoriai ir priemonės motyvuojančios stot į JKVM?

L.N.: Čia jau ne mūsų sektorius kaip sakant, ne JKVM duona. Mes išvis neturėtume nei ragint nei skatint - čia yra Karo prievolės darbas. Mes turim programą, gaunam karius, juos turim apmokyti. Jeigu tame klausimas. Mes tuo neužsiemam, Nesupratau klausimo, ar apie verbavimą buvo klausimas?

J.J: Jo, aš maždaug taip iš instruktorių pusės, tokį kaip ir skatinimą, būrio vadu tarkim būti, kažkokį tokį įėjimą į ateities perspektyvą?

L.N.: Aš visada už skatinimą, bet jis nėra stipriai įsivažiavęs JKVM dėl to reto susimatymo, ypač tie covidai. Aš visada už motyvacinės priemonės, bet čia, aš nekalbu apie JKVM ir verbavimo priemones. Aš tiesiog apie darbą, tarnybos eigą, kolektyvą ir t.t. Tokie dalykai turėtų būti, ar skatinimai ar pareigos

J.J.: Supratau. Gerai tai dar vienas klausimas, konkretesnis. Apie tą programą, Apie programos organizavimą, Ar yra kažkokių taisytinių dalykų, dabartiniame programos dalyje? Kažką ar turit pridurti?

L.N.: Čia musiet mano nuomonė. Yra, yra ir nemažai. Ar norit konkrečiau?

J.J.: Na jeigu galit

L.N.: Aš dirbu, aš dirbu ant to klausimo, daromės mes pratybas pagal programą, visiškai pagal programą bandom daryti. Rašomės po kiekvieno savaitgalio- trūkumus esminius, dedamės, mokslo metų gale, mes nusiūsim visą pluoštą pasiūlymus kažkam. Tobulinti yra ką, jų visada yra. Visur visada bus ką tobulinti.

J.J.: Gerai, tai kitas klausimas bus - (konkretesnis irgi) Kaip vertinate patį JKVM karių įsiliejimą į kariuomenės sistemą? Turint galvoje disciplinos ir įsipareigotumą aspektą? Tų pačių karių?

L.N.: Gali pakartot klausimą?

J.J.: Taip (pakartojamas klausimas)

L.N.: Aš vertinu gerai, Vertinu gerai, nes..aišku tai nėra kariuomenės funkcija ruošti jus kažkaip ten disciplina, jus tik pagrindus gaunat, kaip studentai. Nes jūs nesat rengiami eiti į kariuomenę. Jūs rengiami kaip rezervo būrio vadai. Kaip pavyzdys - iš praeitos laidos - kas norėjo biški asmeniškai gavo velnių. Tai vat disciplinos mažai tereikia, kad žinotum : kad kai kalbi su vadu - ramiai atsistoti, pasibelst, ramiai užeit, mandagiai, kaip bendraut. Tokius dalykus specialiai gal nemokini, bet iš eigos, o...vertinu gerai, pažįstu daug studentų iš kolegų ir ne kolegų, tikrai ir vadai vertina tikrai, žmogus lygus žmogui. Taip pat va iš akademijos gauk kariūną, su kuriuo nesusitvarkysi ir gali gat studentą plosi rankom ir džiaugsiesi. Tikrai - žmogus žmogui nelygus. Dragūnuose yra pavyzdžių tikrai gerų, kur atėję, batalione šnekant, super. O visko neišmokinsi, toj pačioj akademijoj visko neišmokina. Svarbu pagrindus kad

turėtų , o toliau viskas eigoje . Darbas kariuomenėje, tarnyba kariuomenėje, nuolatinis mokymasis.

J.J.: Jo, tai tiesiog buvo , kaip ir nežinojimas kažko elgtis tam tikroje situacijoje, kaip iki jūsų ateinant , tarkim vėliavos pakėlimas pagarbos ar kažką tokio.

L.N.: Tai yra tų pavyzdžių, tie įvedimų, atrodo smulkmena, man tai svarbu atrodo.

J.J.: Jo, gerai tada. Pereinam truputį prie kitos krypties . Tai įdomu sužinoti, kokios panaudojamos galimybės, priemonės, žinant , jog kursantas galimas vadovaus 30 karių būriui? Ar karius bandoma integruoti, supažindinti su galimais iššūkiais, tęsiant karjerą kariuomenėje? Jei taip, tai kokiais būdais?

L.N.: Aš vieną būdą atsimeni bandžiau pritaikyt. Tai manau pasiteisino. Tiek iš jūsų pusės, tiek pačių dragūnų, kariškių. Bandymas buvo toks. Kitų bandymų nelabai įsivaizduoju. Ai, bandysim dabar, kaip pavyzdys, daryti poligoną kitaip negu anksčiau. Anksčiau darydavom kursais. Dabar darysim - skelsim per pusę visus tris kursus, ir gausis kad pirmi kurso bus kariai, antro skyrių vadai, trečio būrio vadai. Na ir taip, įpras vadovauti ne saviškiems, kažkokia bus praktika. O ta stažuotė čia buvo ant garbės žodžio, suderinus su vadovybe, bet programoj neišrašytas reikalas, dėl kurio šiek tiek prieštara, nepatvirtintas dalykas. Bet kurią norėčiau išlaikyti ir tęsti. Šais metais nepavyko dėl korona reikalų. Tai va, daugiau nežinau. Panašaus tipo stažuotė, galima prigalvot. Bet žmonės su studijom, darbais, t.t , prie to prisitaikyti, neišsiūsi mėnesi į batalioną kažkur dar rimčiau

J.J.: Jo dabar ką jūs paminėjot, kad trečias būrys vadovauja pirmam kursui, tai taip dabar yra ir Britų kariuomenėj. Toks geras reiškinys.

L.N.: Bus geriau aš manau, matysim, bandomasis bus dalykas , pažiūrėsime kaip čia gausis.

J.J.: Gerai, tai kitas klausimas būtų - Vėl apie ateities karjeros. Kokios būtų galimos alternatyvos kariuomenėje, nesiejant tai su būrio vado pozicija? Ar yra kreipiamas dėmesys su kariu personalo paruošimu, siejant su specialybe? Priklausomai nuo kursanto specialybės ir jo paties intereso kur jis norėtų save realizuoti PKT?

L.N.: Kalbant apie paruošimą, mes rengiam tik pėstininkų būrio vadą. Specialistų mes nerengiam. O dėl galimybės tarnauti, tai čia..Jeigu specialiai kažkur neieško, bet jei išlenda poreikis, batalionai skambina iš kitur, klausia ar turit specialistų į tą vietą pasibaigusį mokslus ir domisi, galimybė tikrai yra. Dėl rengimo, ten tikrai papildomo nebus iš JKVM pusės, Tam reikia specialistų, bet nuėjus į tokią poziciją tave išsiųstų į tokius kursus , kur tikrai apmokys specialistą ir žinosit ką daryt. Ir..na galimybių yra. , bet nėra didelių galimybių. Didžiausia galimybė ir normaliausia yra baigti pėstininko būrio vadus.

J.J.: Supratau. Gerai tai sekantis klausimas bus - Čia ką jūs minėjot atsargos rezervų, man toks klausimas iškilo, Ar JKVM absolventai, kurie neplanuoja tęsti karjeros kariuomenėje, turėtų būti pašaukti po tam tikro laiko pakartoti įgytus įgūdžius, kaip tai yra daroma su atsargos kariais?

L.N.: Manau , kad taip. Trumpai tiek, nežinau. Nes po kelių metų, ne po kelių, po trejų metų būsit pamiršę planavimo reikalus. Čia tik mano pamąstymai. Tai įgyvendinti būtų labai sudėtinga, abejoju ar tai gausis. Su šauktiniais įvyksta, būtų gerai, kad ir vadukai ateitų, prisimintų. Turėtų galimybę pavadovauti žaliam surinktam būriui ir pajauti ką reiškia arčiau realios situacijos, kaip kare gautum būrį, neaišku. Dirbk, planuok, daryk. Labai superinė praktika. Ar tai pavyks į kūną, nežinau, abejoju.

J.J.: Supratau. Pabaigai norėčiau užduoti tokį klausimą. Ar JKVM kurantai yra pripažinami tark kariuomenės vadų? Jei ne, tai kokie veiksmai turėtų būti atlikti, norint pagerinti jų įvaizdį?

L.N.: Tarp aukštesnio lygmens vadų, čia nuo kuopos vado, nuo bataliono vado, - vertina. Vertina gerai, nes jie supranta, kad jau kalbėjom, kad jie ateina žmogus, ne kažkoks robotas. Žiūri kaip į žmogų. Jei nesigaus, eigoj įgausi žinias. Žiūri aišku į tavo fizines, protines galimybes, žmogiškuosius dalykus. Ar tu baigęs JKVM ar akademiją. Aišku, ko gero tas nuvertinimas yra tarp jaunesnių vadų, būrio vadų, kur praėjo 4 metus ir galvoja kad atėjo lengvesniu keliu tą patį gauna. Aišku gal šiek tiek daugiau žino toj taktikoj, bet čia laikinas dalykas. Tikrai turiu asmeninių pavyzdžių tokių, toli eina ir iš karto žmogus matosi, kad toli eis, nebūtinai ten baigęs kažkokią

karo mokyklą, o gali ir JKVM. Bet jis motyvuotas, jis nori, jis daro.jis stengiasi. Sakau požiūris, jis nėra blogas - visi supranta, kad.. gal ir fiziškai kai kurie būna silpnesni, kariškai, taktikoj, visi supranta, kad tai laikinas dalykas. Ir žino kiek dienų jis turi laiko parengimui ir nesitiki kažkokių stebuklų.

J. J.: Gerai, supratau jūsų mintį.

2. Informantas Nr.2 Dmitrij Sidenica (toliau-D.S)

Interviu su autoriumi (toliau J.J) Vilnius 2021-02-23.

J.J: Tai gerai pirmiausiai pradėsiu plačiaja prasme , tai būtų įvesti į tą temą, svarbu sužinoti koks yra apskritai Lietuvos atsargos rezervų vaidmuo Lietuvos karinėse pajėgose bei su kokiais iššūkiais susiduriama ruošiant šiuos karius?

D.S.: Geras klausimas. Nesu visiškai ar jis yra visiškai į mane. Nuoširdžiai.

J.J.: kažko reikėtų plačiau

D.S.: Gal pakartotum klausimą, nes jis labai platus, nes mes kaip sakau, iš to viso koncepto, mums paskirta užduotis - rengti JKVM klausytojus. Pagal tas visas tvarkas, programas ir mes tiesiog juos rengiam.

J.J.: Nes tarkim aš pastebėjau iš tų karinių doktrinų, karinių dokumentų, juose JKVM vieta labai skiriasi - kartais būna priskiriami prie šauktinių, kartais prie kariūnų. Tarkim koks tikslas, kokios ateities perspektyvos

D.S.: Jo , nes čia reikėtų žiūrėti į karo prievolės įstatymą. Ten yra numatyta, kad JKVM yra vienas iš būdų atlikti pradinį privalomą karo tarnybą. Vienas yra 9 mėn, antras yra KASPe 3 metai ir trečia JKVM. Kaip aš suprantu, mano įsitikinimu, tikriausiai buvo tikslas sudaryti sąlygas studentams, besimokinantiems universitete ar juos baigusiems, taip pat atlikti pradinį privalomą karo rengimą kitokiu būdu ir po tų trejų metų JKVM kursų jie būtų jau kaip atsargos leitenantai.

Vėlgi kaip sakysim, stiprina tą atsargos rezervą ir kadangi jus jau su aukštuoju, tai jums duodamos gilesnės žinios, kitokiu budu jums suteikiamos tos galimybės atlikti tą tarnybą, kad ir jums būtų gerai ir valstybei būtų geriau ir su ta išėiga jau išeitumėt būdami atsargos leitenantais

J.J.: Nes tarkim girdisi tos spekuliacijos kad po pirmų metų gali išeiti tas kursantas nes va jau faktiškai atliko tą karinį parengtumą tai kam jau beėti

D.S.: Jo, čia yra tų spekuliacijų. Ištikrųjų nėra iki galo išspręsta, nes vėl pagal tą karo prievolės įstatymą, ten yra numatyta taip, kad sakykim, cituot negaliu, bet sakykim: baigus JKVM kursus, kad baigus, yra baigiama pradinė privaloma karo tarnyba ir suteikiama atsargos leitenanto laipsnis. Jeigu mes žiūrime programą, tai programoje, ką mes mokamės ten yra parašyta: Klausytojas sėkmingai išlaikęs kvalifikacinį egzaminą, yra baigęs. Tai sutapatinus tuos du dalykus, gaunasi, kad tu privalai pabaigti JKVM, išlaikyti egzaminą ir tada, nu lygtai valstybės ar kariuomenės sugalvotą planą yra įvykęs. Planas, kad tu atėjai, tris metus, baigei programą, išlaikė kvalifikacinį, tau tarnyba užskaityta ir tu gauni atsargos leitenanto laipsnį. Bet mes va pernai turėjome atvejį, kuomet trečio kurso klausytoja, turėjo kvalifikacinį egzaminą, užpernai, ir ji jo neišlaikė ir anksčiau tas dalykas buvo. Ir mes tuomet teikiame Karo akademijos viršininkui raštą, kad siūlome ją atleisti ir nesuteikti pradinio karinio parengtumo, nes iš popierių mes niekur neišskaitom (ta klausytoja į mus kreipėsi ir rašė mums raštus) mes juos atsakinėjome. Ir na niekaip nepavyko mums išpešti kad galim kažkaip užskaityti, nes vat teisingai sakai gali būti spekuliacijų, sakysim tarkim jeigu pirmam kurse kariui, antram skyriaus trečiam būrio. - tai vadinasi pirmam kurse individualūs įgūdžiai, antram šiek tiek pabuvau tai kolektyvinių gavau nu ir lyg taisy viskas - užskaitykit man tarnybą. Ta prasme paprastai problemų mums nekyla, na įprastai trečiam kurse buvo keli tokie atvejai. Ir dabar kaiptik mes tą dalyką sprendžiam, nes yra pakankamai daug klausytojų pirmo antro trečio kurso klausytojų, kurie savo noru palieka tarnybą, bet jie nekelia klausimo dėl užskaitymo. Bet iš principo, karo prievolės komplektavimo tarnyba - jie teigia kad būtent mano sprendimu mano, kaip kurso viršininko ar užskaityti jiems tarnybą ar neužskaityti. Kas mano manymu, jokiais būdais negalim užskaityti, nes iškart atsirastų spekuliacijų tarp JKVM klausytojų, „gal tas praeis, kas antrą savaitgalį eiti -neit, tuos du metus atsimokint ir sakysim užskaitysi tarnybą, nes tuomet gali prassiverti tos durelės, tie kurie nori išvengti tarnybos - ateiti, kažkiek pabūti ir užskaitysi tau ir būsi laimingas

J.J.: Tai gal čia ir yra ta problema, kad nėra dokumentuota kažkaip, kaip elgtis kažkoku atveju

D.S.: Nu iki galo nėra surašyta. Nes kai mes pradėdame kalbėti su kariuomenės institucijų vadovais, tai kiekvienas supranta, kad pavyzdžiui karo prievolės komplektavimo tarnyba nu lygtai anksčiau jus turetumet, , kada klausia kada įgyjamas tas pradinis parengtumas, sako jus kaip vadas turėtumet nuspręsti, sakau tai aš nusprendžiu kad po 3 metų. Mūs atvejų taip būtų patogiausia, kad sakykime 3 metus

atsimokinai, buvai prileistas prie egzamino, tavo lankomumas geras, kaip ir parengtas, bet va nepavyko egzamino išlaikyti. Tai sakykim tarnybą baigėi sėkmingai, bet leitenanto laipsnio negauni, Sako nu ne visai taip gerai, o kaip - nepasako. Nežinau ar čia klausimas apie šitą, bet čia ir tokių niuansų.

J.J.: Nu gerai čia išsiplėtėm. Nu pereinam tada prie konkretesnio rengimo. Kaip vertinate dabartinį JKVM rengimą, jos reikšmę Lietuvos kariuomenės sistemoj, jos programą bei discipliną?

D.S.: Kaip vertinu JKVM rengimą? Pačią idėją JKVM rengimo aš asmeniškai vertinu teigiamai. Pačią idėją, kad sudaryti sąlygas studentams ar baigusiems aukštąjį mokslą atlikti privalomąją karo tarnybą kitokiu būdu su tuo visiškai sutinku. Bet kas nors manęs paklaus, tuomet aš sakyčiau jog turėtų būti kažkokia atranka, kad žmogus žinotų , jog jis kryptingai ateina čia, arba jei mes surenkam visus ranką pakėlusius, na turėtų būti kažkoks mechanizmas, arba sudaryti priverstinai juos laikyti tuos 3 metus, ai noriu ateinu noriu išeinu, čia ne krepšinio būrelis, nes dėlto krenta ir rengimo kokybė, nes pvz 1 kursas gauna 80 karių, o tai yra daug labai daug, ir tam reikia daug instruktorių, aprangos, aprūpinimo, o jie sako aš nenoriu, čia nenoriu ir jie išsilaksto, ir mes neturim to mechanizmo kad juos sulaikyti per prievartą. Aišku nenorėtų taikytis čia tos prievartos, bet tiesiog neturim kažkokio mechanizmo juos sulaikyti ir tai yra didžiulė bėda. Nes tai jeigu sakysim būtų susijusi su atranka, nes jeigu būtų kryptinga aiški atranka, kas kodėl būtų jiems viskas išaiškinta kaip atrodo tie 3 metai, kas laukia, kas nelaukia, tuomet gal kokybė pagerėtų

J.J.: Įvedėt į tą ateities klausimą. Kaip vertinate pačios kariuomenės skatinimą tarnauti JKVM? Kokie yra skatinamosios priemonės skatinančios stoti į JKVM?

D.S.: Skatinamosios priemonės..Pradėsime nuo to, kad atranką kandidatui mokytis į JKVM vykdo karo prievolės ir komplektavimo tarnyba. Nu ir jie matomai turi tikslą surinkti pakankamą kiekį žmonių. Jie pristato vieną iš būdų atlikti pradinį privalomą karinį rengimą. Tai vat jie tuo užsiema. Koks tai efektyvumas? Sprendžiant iš norinčių skaičiaus, galima teigti, jog tai efektyvu. Nes pavyzdžiui surenka daugiau klausytojų negu mes galim priimti, nes mes galim priimti kiekvienais metais ribinis skaičius 70, o priema 80, 83, 85. Vėlgi su mintim, jog dalis laikui bėgant nubyrės. Tik dėl tos priežasties. Karo prievolė surenka tiek daug, kad ir duotų tų žmonių. Tai

sakysim kursai, nežinau kodėl, bet yra paklausūs. Bet kodėl įstoja 80, o baigia 40, tai yra pusė, kalbant vien apie Vilnių, nežinau. Dar galim padiskutuot ir savo spėjimą pateiksiu. O jeigu dar kitą skaičių pateiksiu. Reikia aiškintis, kodėl išvis yra stojama į JKVM? Nes jeigu aš manau, taip buvo sumanyta, kaip rengti rezervo karius, karininkus, viskas gerai, baigi kursus - tampa karininku. Bet kadangi, kariuomenėj nuolat trūksta kadru, tai JKVM pradėjo irgi vilioti ir šaukti. Tuomet kyla klausimas dėl jų kompetencijų, žinių, motyvacijos, parengtumo ir visų kitų dalykų. Ir kas gaunasi. Kas sakysim, vėlgi, kas man taip atrodo, įstoja į JKVM su tikslu tapti karininku, PKT kariu, jų labai nedaug yra. Reiškia tai visi turi kažkokių kitų motyvų. Mano spėjimas dalis žmonių yra: Nu neišvengi, o kitaip atlikti privalomą karo tarnybą, dėl asmeninių dalykų mokslų, dar kažką B Patenkinti savo pilietinius potyrius, pomėgį kariauti, arba kaip hobį. Bet hobis žodis jis nėra blogas, tiesiog jie mėgsta karybą. Nes jie mėgsta šaudyti su airsoftu, jie moka pinigus, o čia tau duoda viską, neketindami būti karininkais. C Na ir maža dalis stojo su tikslu įsidarbinti arba sudaryti sąlygas reikalui esant, įsilieti į sistemą. Nes pavyzdžiui gyvenime kažkas nepavyktų, atsirastų dar viena galimybė, tampant PKT kariu.

J.J.: Tas teisingai, nes labai skirtingos grupės, kurios pašaukia. Tai sekantis klausimas - pastarąjį klausimą apverčiant - kokios pagrindinės priežastys tarnybos eigoje, kodėl kursantai palieka JKVM? Ar yra kažkokia pastebima tendencija?

D.S.: Paprastai, klausytojai išeinant iš JKVM rašo prašymą, ir tam prašyme turi nurodyti priežastį. Ir dar aš su jais pasikalbu: nu gerai parašei, tai parašei, nu iš esmės kas yra? Tai dažniausiai nurodo, vėlgi kiek tai yra sąžininga ir nuoširdu, bet paprastai nurodo, kad mokymasis JKVM šiek tiek pradėjo trukdyti jų asmeniniam gyvenimui. Ir vėlgi priežastys skirtingos: vieni sako, jog yra mažamečiai vaikai ir negaliu kaip juos prižiūrėti; kiti pvz pakeitė darbo vietą ir negali suderinti su darbovieta; dalis pareiškia, jos tai ne visai tai, ką jie įsivaizdavo. Taip kad priežastys labai skirtingos ir dažniausiai jos yra asmeninės, bet tiesiog trukdo.

J.J.: Na trys metai, vistiek toks geras laiko tarpas.

J.J.: Gerai, tai sekantis klausimas - Kalbant giliau, apie šios programos organizavimą, ar yra kokių taisytinų dalykų dabartiniame programos dalyje?

D.S.: Kalbant apie pačią programą, turiu omeny, kurių yra mokamasi, kariuomenės vado patvirtinta 2018 m. paskutinė. Ir karo akademija kur mato didžiausia problema - kad mes į JKVM klausytojus žiūrim kaip į ateities karininkus, kurie įsilies į mūsų gretas, nes mes to tikimės ir labai norėtume, dabar einame tuo keliu, jog siekiame kurti naują patikslintą programą, kuri atitiktų 100proc karininko rengimo programą, tačiau jos išpildymo forma būtų šiek tiek kitokia - kad temos, valandos būtų tokios pačios. Sakysim, jeigu kariūnas turi šiek tiek daugiau praktinių užsiėmimų ar tai kontaktinių užsiėmimų su dėstytojais, tai JKVM klausytojams būtų daugiau prievolė patiems savarankiškai pasimokyti, o atvykus į JKVM į tuos praktinius užsiėmimus, gauti praktinius užsiėmimus, įgyti praktinius įgūdžius veikiant vienoj ar kitoj situacijoj. Tai apibendrinant, kad siekis, jog būtų vienoda, nes yra ir būrio vadų kursai ir kariūnai ir JKVM ir dar kelios formos kaip galim tapti karininku. Tai dabar sakysim mano tiesioginis viršininkas teikia tas visas programas suvienodinti, gautų tą patį parengtumą tik skirtingu būdu. Tai vat toks yra siekis. O kalbant apie esamos programos išpildymą, jis yra labai skirtingas, priklausomai nuo galimybių, nes jeigu kalbėt apie Kauną - jis yra geriausioj padėtj, kadangi jie turi klausytojų tiek kiek turi Vilnius apie 180 žmonių. Ir jie turi visą paruoštą personalą, kuris dirba tik su JKVM klausytojais dešimt žmonių. Tai yra 10 žmonių ir todėl mokymų kokybė yra žymiai geresnė. Be to jie turi savo poligoną, kuriuo nevaržomai gali naudotis - kartą per pusantro menesio, kartą į menesį vykdomos pratybos, kur dvi dienas su pilna ekipuota, realiom sąlygom, ir ginkluote vykdo tuos mokymus. Tai jie turi poligoną, turi bazę, programą, jos laikosi sakykim 90 proc, beveik 100proc su mažais pakeitimais ir jie gali tai daryti. Jei mes kalbam apie Vilnių, tai Vilniuj vyksta šiek tiek kitaip, nes JKVM primenu yra 160 žmonių ir esu atsakingas aš vienas ir seržantas aprūpinimui, Araminas. Dar mes gaunam iš kariūnų bataliono, jie čia atlieka kaip praktiką, stažuotę, bet anksčiau jų čia buvo daugiau, bet pastaruoju metu mes jų gaunam nedaug ir jie nu ir jie kas pusmetį keičias, 8 savaitgalius, tiek juos mato, tiek pačiupinėja. Kaip pagalbinės rankos yra gerai, bet jei kalbėsime apie tęstinumą, mes ne visai galim, personalas kažkiek keičias. Bet va tie kariūnai ir patys mokos, vienų yra ir superperliukų ir stengias, iniciatyvūs. O visus instruktorius mes imam iš karo akademijos instruktorių. Tai skamba visai gerai, karininkus rengiam, su tom pradinėm žiniom, ką gauna kariūnai, bet kariūnų poreikis auga, instruktorių poreikis didėja. Ir gaunas kad visi instruktoriai, nepaisant prisivadint. Vistiek aš prie jų turiu prisiderint, jie gali ar negali, aišku kitos atsakomybės, ta prasme stengies bet ne visada pavyksta.

Sakysim šią vasarą važiuosim į poligoną pirmos dvi savaitės bus ir iš mūsų instruktorių seržantų negaunam nei vieno nes vyksta mokymai kariūnams. Va toks programos išpildymas skirtingas. Kalbant apie Klaipėdą, pats puikiausiai žinai, kad žmonių ten yra gerokai mažiau ir instruktoriai irgi yra priskirti. Skambėtų kaip ir privalumas, bet mokymų ir techninė bazė. Poligonas šalia, kairių, bet reikia prašyt. Ir mes pradėjom tą užkurt, prašyt, kad į poligonus pradėtų važiuot. Dabar yra 5 žmonės ir bus siekiama kad jie poligone atliktų daugiau praktiškų užsiemimų, kad ne vien į tą parką bet ir į poligoną. Dabar antri metai dėl pandemijos visiškai negalim įgyvendinti kokybiškai. Tai ką aš noriu pasakyt - kad programa JKVM ta pati, tikslai tie patys, o išpildymas gaunasi labai skirtingas, nu vat dėl daugelio tokių priežasčių, skirtingas personalas, naudojimasis poligonu, technine bazė.

J.J.: Čia toks vienas klausimas, kaip vertinate pati JKVM karių įsiliejimą į kariuomenės sistemą, disciplinos ir įsipareigotumo aspektą?. Na šitą buvot palietę aspektą

D.S.: Su įsiliejimu, turit omeny po baigimo?

J.J.: Ne, čia su įsipareigotumu, ką ir sakėt kada noriu tada išeinu, nėra kažkokios atsakomybės, dalį atitarnauti

D.S: Aš jaučiu ką nori paklaust (Klausimo pakartojimas)

D.S: Supratau. Su įsiliejimu. Vėlgi jeigu kalbėti apie karo akademiją, įsiliejimas yra tikrai pakankamai geras. Ta prasme, kad jie lanko, visi nori bendrauti, semiasi žinių, kas nori pasiema. Bet kiek jie gauna to karinio pasirengimo, to požiūrio, karinės drausmės, karinio bendravimo, karinės kalbos tam tikros, tradicijų, tai aš manyčiau kad jie gauna labai nedaug. Vėlgi, mūsų Vilniaus problema yra kad nėra priskirtų vadų kurie nuolatos būtų su jais ir kažkaip auklėtų, rodytų pavyzdį, pataisytų. Ir todėl taip gaunasi, kad jie žinias, įgūdžius gauna tam tikrus, bet kaip veikia ištikrųjų kariuomenės jie negauna, nes nėra nuolat to karinio muštro, tvarkos situacijų, nes sakykim jie dvi savaites gyvena savo civilį gyvenimą, čia dvi dienas jie ateina kaip į toki karinę stovyklą, kur nei mes iš jų negalim kažko išpešti, išreikalaut nei jie. Tai tiesiog sąlygos nesudaromos tokios. Jeigu kalbėt apie Kauną, tai kiek teko matyt, ten yra kur kas labiau panašu į karinę tarnybą, nes jie ateina ir iškart instruktorius paskiria kas skyriaus vadas, būrio vadas pasitinka nu ir prasideda. Tas pats, kas sakykim poligonuose paskirtos pareigos savo tam rate irgi viskas aktyviai sukasi

J.J.: Tai tada prie to paties klausimas iškilo, čia į akademiją pakviečiat karininkus, ar jie patys nenori?

D.S.: Įsivaizduokit, Kaune yra priskirti instruktoriai, kursams ir jie 10 savų instruktorių ir tik su jais užsiema - jų darbas yra rengti klausytojus. O mūsų instruktoriai - jie rengia ir karius ir klausytojus ir dar kažkokius tarnautojus ir kartais tiesiog susipina laikai. Nes jeigu sakysim yra priskirtas instruktorius, prie būrio yra 1 arba 2 instruktoriai, jie pastiko, nuvedė, nuvedė tokia tvarka, reikalui esant davė dar kažkokių pastabų. Po to gali susėsti ir sakykim, kas buvo šiandien, kas vakar, kas rytoj - tęstinumas yra. Nežinau, kaip klasės auklėtoja veda, taip būrio vadas veda savo būrį, jau gina. Mūsų atvejų, instruktoriai yra geri, kompetentingi, lygis yra aukštas, bet jie nu jie kažkiek pribėga prie kariūnų, savaitgalį kažkiek čia ir visas dienas negali būt, nes tiesiog laisvų dienų nelieta, tai kažkaip taip aš matyčiau.

J.J.: Tvarkoj, gerai. Kaip vertinat ateities karjerą, tarnaujant Lietuvos kariuomenėje akcentavimą iš instruktorių pusės JKVM mokymuose? Kokie yra verbavimo įrankiai, siūlomos galimybės?

D.S.: Labai platus klausimas. Vėlgi kalbant apie Vilnių, apie verbavimą. Mums kaip JKVM kursams, Klaipėdai, Vilniui, taip manau ir Kaunui, nėra pastatyta užduotis, parengti tam tikrą skaičių karių, kurie taptų PKT kariais. Mes tiesiog rengiam aktyvų rezervą, o iš jų kas pageidauja, tam sudaromos visos sąlygos ir karo prievolės centro galimybių sudarymas ir sudaromos visos sąlygos sužinot, pasidomėt, kaip tas vyksta, kas yra, nes galbūt dažnai 3 kurso kariai ne visada įsivaizduoja kas yra kariuomenė. Pavyzdžiui klausiu: Kur nori tarnaut? Sako aš noriu tarnaut Vilniui. Gerai, Vilniui nėra daug padalinių..nu normalus noras, kur nori dirbti, nes manau klausytojai vertina iš civilio perspektyvos. Sako aš baigiau logistiką, sakau nėra logistikos Vilniuj. - A nu tada gerai, gal Kaune. Sakau tada ar suvoki, kad kariuomenėj yra dar rotacija. - Kokia rotacija? Sakau logistika Kaunas, bet po to 3 metai rotacija. Sakau ne, karininko profesija yra šiek tiek kitokia. Ir dabar sakykim mes pernai metais pradėjom daugiau apie tai kalbėti, neformaliuose pokalbiuose, raginam pasidomėti, kas ir kaip yra, nes žmonės dažnai, ne todėl kad jie blogi, tiesiog nežino, kartais nežino ko paklausti. Nu pvz būsiu policininkas, dirbsiu 6,7,10 komisariatą ir dirbsiu tyrėju ir viskas aišku, visalaik čia. O čia nepaisant tu geras ar blogas, vistiek vyksta rotacija 3-4 metai ir visalaik mes sukamės ratu kas yra nevisada priimtina. Tuo labiau, kad visus tuos 3

metus JKVM, jie buvo labiau civiliai negu kariai. Nes jeigu lyginsim su kariūnais, tai vistiek jie gyvena 4 metus, gyvena kareivinių režimu. Čia būna, savaitgalis ten, jie vykdo tarnybas, tarnybas su ginklu, be ginklo ir tos karinės drausmės, tradicijų, papročių, tos dvasios karinės prie tų sunkumų..Elementariausi pvz sakykim, savaitgalį, žinom baigęs paskatos JKVM klausytojams, universitete - eini namo, alaus pas draugę ar pan. O čia baigęs savaitgalis, ne visada esi išleistas. Ne visada kad esi blogas - susidaro tokia situacija, papildomi darbai, užduočių ir aš manyčiau, kad kariūnai yra pratinami gyventi neapibrėžtumo sąlygomis - jie visalaik žino, kad gali kažkas nutikti ir jeigu 1, 2 kurse tai stipriai erzina, (nes aš suaugęs žmogus), tai po antro kurso įvyksta persilaužimas ir jie supranta „a tai čia reikia bet koku momentu būti pasiruošusiam daryti ką reikia“ net jeigu tau tas nepatinka, - Paklusti sistemai, tapti sistemos dalim, daryti papildomus žingsnius, tikslo link. Pasiukojimo režimas, gaunasi kad karinės institucijos eina šiek tiek aukščiau, negu tavo asmeniai interesai. Nes va viršininkas sakė 2 sav važiuojam į poligoną ir viskas. Ne namai, ne draugės. Po to grįžtam, poilsis ir vėl 2 savaitėm. Tai va kariūnai per tuos 4 metus gauna įpratimo ar tai sugebėjimo sugyventi su neapibrėžtumo sąlygomis, kad bet kada gali būti bet kas. Tu į miestą esi išleidžiamas kai yra įsakymasi tik tada kai esi išleidžiamas. Nes jeigu yra įsakymas kad tavęs neišleidžia, yra kažkas tave ar tai grupė žmonių. O JKVM klausytojai to neturi. Jie gauna žinių, pradinių kažkokių įgūdžių, bet va kariuomenės specifikos nu nevisai. Nors kartais tai yra gerai. Kalbėjau su antru departamentu ar su specukais, tai jie sako: jeigu lyginti tipinį kariūną ir tipinį JKVM kursantą, tai kariūnai yra labiau vykdytojai ir jų matymo kampas siauresnis. Tai nėra blogai, tai tiesiog..pasakė bėk į kalną, tai jis vykdys. O dėl JKVM klausytojai dėl kitokio parengimo ir civilinės patirties jie pradeda užduoti daugiau klausimų: kodėl, kas? O galbūt kitaip? Ir tam tikrose srityse to tokio platesnio laisvesnio mąstymo irgi reikia. Tai va, skirtingi, bet nereiškia blogai ar gerai. Tai kalbant apie JKVM klausytojus, paprastai kariuomenės tie tikrieji karininkai kurie baigė karo akademiją Lietuvoje ar užsienyje neigiamai atsiliepia apie JKVM klausytojus. Bendras požiūris, yra ten visokių pavadinimų ir bidžakai ir supervitaminai, kas kaip nori taip vadina. Kas man ištikrųjų tikrai nepriimtina. Bet aš manau tai yra dėl įvairių priežasčių: A Gerokai lengvesnis būdas, trumpesnis, paprastesnis ir laisvesnis būdas tapti karininku, palyginus su tais, kurie 4 metus gyvena kaip sakiau tomis neapibrėžtumo sąlygomis. Bet po to būna atvejų kada dėl skirtingo parengimo ateina naujas būrio vadas ir jisai iš JKVM ir jis nesitiki kas yra dienos tarnyba, kas yra

skiriaus vadas, ką jis turi, ko neturi, neturi tokių įpročių, nu ir todėl gimsta daug įvairių anekdotų. Bet taip pat iš JKVM daug yra, kurie yra gabūs, turi didelę patirtį vadovavimo, darbo organizavimo civiliniam sektoriuje ir pernai Vilniuj, sakykim buvo, kurie tikrai organizavo ir planavo ir žmones valdė, dėstė planus aiškiai, garsiai ir sklandžiai. Bet sako va, civiliniam sektoriuj gaunu gerokai didesnę atlyginimą, nepaisant to kad labai norėčiau, bet jie tokiu atveju eina į KASPA. Va iš Vilniaus žmonės taip save realizavo. Tai va aš manau per tokių žmonių prizmę, labai gabūs, labai geri ir aukštąją turi, įgyję karinį parengumą tapo aktyviojo rezervo karininkais. Tai yra nuostabu. Jie toliau domisi ir tai kad jie netapo tais tikrai būrio vadais, bet jie yra parengti, motyvuoti. Bet jeigu turėti kokybišką rengimą, tai aš manau turėtų būti kažkokia atranka, kurie tikrai nori, kurie suvokia, kas čia bus, na tuomet galim su jais dirbti.

J.J.: Čia kaip sakėt Kauno pavyzdys, sąlygos.

D.S.: Nes mes pakankamai laisvai, natūraliai kalbam, kaip su studentais, kaip dvasia akademinėje aplinkoje kaip su kariūnais. O pvz Kaune jie žiūri kaip šauktiniai, daugiau muštro, daugiau drausmės. Seržantai prižiūri, todėl didesnę parengtumą gauna.

J.J.: Trumpesnis klausimas, Ar yra vedama statistika, koks procentas sėkmingai baigusių JKVM, toliau tęsia karjerą PKT?

Sidenica: Statistika yra, Tikslų skaičių gal nepasakysiu, jeigu įdomu, galiu pažiūrėti prezentacijoje. Bet apytiksliai nuo 2020, maždaug iki 2018 m. paprastai būdavo apie 5proc pasilikdavo, tikriausiai baigusių. Nes apie 40-45 baigia, tai apie 3-5 toliau tęsia PKT. Bet užpernai ir pernai, kažkoks įvyko šuolis apie 10 ar daugiau procentų pasilieka. Vėlgi kokios tam priežastys, nežinau. Bet paprastai nelabai daug kas pasilieka, tai kalbant apie šiuos metus, tai buvo atlikta apklausa ir netgi klausiant užduodu klausimą abejodamas, neklausiu kas tarnaus PKT, o „kas svarstyto galimybę tęsti po baigimo tarnybą PKT“ ir jie taip ir atsako. ne taip, kad..aš ten nuo mažens..mano tėvas, senelis, aš svajojau tapti karininku, 4 metus ariau“. Ir sako aš norėčiau ten krašto ministerijos ten departamento, baigęs tarptautinius santykius,, „Jeigu į viešuosius ryšius - į strateginę komunikaciją“, kiti AOTD, Iškart įsivaizduoja, jeigu turi bakalaurą, magistrą kažkokioje srityje tai iškart jų ten laukia. O tai kad kariuomenėje ištikrųjų reikia būrio vadų, kurie miške karius mokytų kariauti - apie tai nepagalvoja. Taip žmonės mato. Nėra taip, kad bet kuriuo atveju einu,

yra „einu čia čia arba čia, o jeigu ne einu ten kur pasiūlys” Tada paprastai yra „einu ten, a jūs ten nesiūlot, tada aš ir neinu”.

J.J.: Pagal specialybę orientuojasi

D.S.: Tikriausiai kaip ir civiliniame orientuojasi, nes yra antras kursas.. iš bendro požiūrio. Nes pvz karo akademija, net neklausia kokia tu specialybę tu baigei tarptautiniai santykiai ar inžinierių valdymas, - tu eini būrio vadu. Viskas. Ir po to po 3 metų rotacija. Tu vis augi augi, ir po sakysim kažkur, turi didesnę polinkį, turi viešuosius ryšius eini ten, turi inžinerijos - eina ten. Ir ten pvz kariūnui net fantazijų nėra Kad aš norėčiau į STRATCOMĄ. Taip, kai kurie patenka, po 2,3 po 5. Bet vistiek yra tas kelias. O čia žmonės daugiau žiūri iš civilinės perspektyvos. Čia buvom su antru kursu, sako noriu į logistikos batalioną. Klausia kaip aš galėčiau labiau pasirošti tam? Aš sakau tikriausiai niekaip. Nu nes tave priema kaip karininką , o ne kaip logistą. Taip, tai privalumas, jausies geriau, laisviau, užtikrinčiau, bet kariuomenėj kiti požiūriai. Tai sakau mums reikia būrio vadų.

J.J.: Tęsim toliau, įdomu sužinoti, Kokios panaudojamos priemonės, galimybės, žinant , jog kursantas galimai vadovaus 30 karių būriui? Ar karius bandoma integruoti, supažindinti su galimais iššūkiais tęsiant tarnybą kariuomenėje? Jei taip, tai kokiais būdais?

D. S.: Vienas pagrindinių ir gal vienintelių būtų sudaryti sąlygas kariams JKVM vadovauti būriams, t.y yra lauko taktikos pratybos. Vadai skiriami JKVM klausytojai, duodamos užduotys, vadovauja, po to keičiasi. Dalijasi pastabom, kas buvo gerai, kas blogai, Kažką panašaus darėm paskutinėm poligone, kasdien skirtingi vadai, iššūkiai ir atrodo pats puikiai prisimeni, kad tos dienos..teko pačiam vadovaut?

J.J.: Tik pirmam, todėl nebuvo tokios ypatingos atskomybės .

D.S.: Bet trečiam kurse neteko būri?

J.J.: Ne, tik skyriaus vadu

D.S.: A tai tau nepavyko būti, nes mano požiūriu, tik per praktiką. Nes gali sakyti, bus taip ar kitaip kariuomenėje, bet žinai kur pakrypsta veiksmai, elgesys vienokiu ar kitokiu atveju. Galima iš anksto tai numatyti, sutvarkyti. Nes pvz sakysim pirmos dienos mūsų poligone, atvažiuoja visi būrio vadai, visiems linksma, faina. Tačiau ateina trečia, 4 penkta diena, atsiranda visokių barnių tarp kolektyvo ir matai kažkas pradeda tavęs neklausyt. O kaip tu tai inicijuosi klasėje, tu gali inicijuoti kiek tik nori,

bet kol tu nesusidursi pats, katik kalbėjot rukykloj, valgėt, bet kitą dieną tave paskyrė vadu ir tau jie turi paklust. Tik per praktiką, supranti, kad ahaa jis turi charakterį. „Ai jis gali sakyt „aš nenoriu ar negaliu“ Tai va nuo šių metų mes artėjam prie tos originalios programos kaip turėtū but, tai sakysim kaip anksčiau jus važiavot į poligoną 1, 2 kursai 3 atskirai, o tai yra visiškai negerai. Tu pirma individualiai gauni, antra skyr, trečia burio. Todėl būrio vado taktika gynyba/puolimo gauni iš esmės tik 3 kurso vasarą. Tai kas bus dabar - į pirmą poligoną važiuos 1-3 kursas ir į antrą 1-3 kursai, per pusę dalinsim. Tai sakysim pirmas mokysis šliaužti, palapinsiauste statytis, bet tuo pačiu dalyvaus kažkokioj burio lygmens taktikoje. Tai taip ir bus, pirmo kurso kaip karys, antro kaip skyriaus vadas, trečio kaip būrio. Todėl tas karys bus matęs tris kartus. Tai tokiom priemonėm, manau galim pagerinti bendrą karinį rengimą, supratimą kas kare vyksta ir kariams praeiti nuo mažiausio kario lygmens iki aukščiausio burio vado.

J.J.: Toks greitesnis įsiliejimas bus, tik antram kurse sužinom, atakos gynybos rūšis.

D.S.: Kaunas jau tą seniai daro, turi savo poligoną, važiuoja dažniau. Kuomet jie važiuoja vasaros metu 2 savaitėm. Išvažiuoja visi kariai. Ir pas jų dar viskas rimčiau

J.J.: Gerai, tai dabar kalbant apie galimas alternatyvas kariuomenėje, nesiejant tai su būrio vado pozicija, ar yra kreipiamas dėmesys į karinio personalo paruošimą su civiline specialybe? Priklausomai nuo paties kursanto specialybės ir jo interesų? Tai panašiai jau buvot užsiminę

D.S.: Kur vyksta tam tikra specializacija, ne visi, bet kariuomenėje reikia medikų, Yra JKVM kursai skirti medikams, Yra JKVM kursai, kuriuos trečiam kurse ruošiam grynai kaip karo medikus. Tas pats, jūreivystės mokykloje, jūreivystę lanko tik tos mokyklos studentai. Tai vat čia yra specializacija, arba pėstininkas, arba medikas, arba jūreivis. O jeigu tu logistas, viešieji ryšiai, na taip tas viskas faina, bet reikia būrio vadų. Aišku yra tų atvejų mums pagal pėstininko kvalifikaciją yra teisininkas, geras teisininkas, suderino visas sąlygas. Kuomet kalbame apie specialistus, kariuomenei reikia parengtų ir gerų specialistų, buhalterių, finansininkų, puikiai išsprendi, ten viską skaičiuoji, tai tikrai jeigu yra vietos, - tave paims. Bet vertins tavo išsilavinimą kaip reikalingą. Tas pats kaip sakykim kunigai kitaip gauna, medikai, teisininkai, informatikai. Tik čia iškyla kitas klausimas - jeigu tu jau toks kietas

informatikas, kodėl tu čia. Bet vat tokių specialybių ieško, tokių specifinių, o ne teisės, logisto, vadybos, kur jis labiau mokslininkas negu praktikas.

J.J.: Gerai, kaip jūs manote ar JKVM absolventai, kurie neplanuoja tęsti karjeros kariuomenėje, turėtų būti pašaukti pakartoti įgytus įgūdžius kaip tai yra daroma su atsargos kariais?

D.S.: Nesu tikras ar tai yra vykdoma, bet juos tikrai turėtų kviesti karo prievolės komplektavimo tarnyba į mokymus. Juos turi kviesti. Vėlgi mes galim pasiklaust, nes aš su tuo niekaip nesuacijuojusi. Bet šiaip turėtų kviesti. Turėtų kviesti, bet kur aš išvelgčiau problemų. Kad didžioji dauguma JKVM klausytojų, ne dauguma, dalis, išeina, nelabai kaip galėtų vadovauti būriui čia ir dabar. Taip kažkiek teorinių žinių gavo, praktikos gavo, 3 kartus puolė per tris metus ir viskas, nu kažką girdėjo. Bet kuomet kviečia į mokymus, kuris buva burio vadas prieš 5 metus, nelabai stipriai gaudeis, paviršutiniškai, po 5 metų tos žinios dar labiau sumažėjo ir tau duoda tuos šauktinius ir sako nu dabar organizuok tą puolimą/gynybą - aš neisivaizduoju. Nebent yra kažkokie šalia oratoriai, mentoriai, prižiūri, bet turėtų būti labai sudėtinga, tai galbūt yra priežastis, nežinau, galbūt, kodėl jų nešaukia kaip karininkų

J.J.: Nuo pirmos laidos 5 metai praėjo, tai toks kaip ir tarpas yra,

J.J.: Gerai, taip pabaigai norėčiau užduoti klausimą, ar JKVM kursantai yra pripažinami tarp kariuomenės vadų? Jei ne, tai kokie veiksmai turėtų būti atlikti, norint pagerinti jų įvaizdį?

K. J.: Klausiau kariuomenės vado interviu žinių radijuje, ir jis kad JKVM yra mūsų pagrindas, ateitis ir yra labai svarbu. Tai reiškia iš aukščiausios vadovybės šitie kursai yra vertinami. Jie yra skirtingi, nėra būtina tapti PKT kariu., kad gauti žinias, būti pilietišku ir reikalui esant jau galėti organizuoti kažkokią mažąją diversiją, esant kažkokiems pavojams jau būtų pasirengę. Bet iš praktinės kodėl kai kurie nemegsta JKVM klausytojų matyt kaip ir minėjau dviejų priežasčių: 1. Tam tikras prasme pavydas, ne tai kad pavydas, bet ne vienodom sąlygom, kad „aš va tikras karininkas, o tu toks ne iki galo“, po to skirtinga patirtis startuoja baigus karo akademiją ir baigus JKVM, geriausias JKVM klausytojas būna kaip vidutinis kariūnas. Jų statusas bus visiškai kitoks, karinių žinių, įgūdžių, gebėjimų lygis visiškai skirtingas ir tai sudaro

sąlygas traukti per dantį ar kažkaip šaipytis ir turēt kažkokias intencijas tiem klausytojams. 2. Dar kur aš matyčiau bėdą, - Kartais ne patys geriausi, gambiausi klausytojai įstoja į PKT tarnybą, tai nėra taisyklė, bet taip turėtų būti. Tau civiliniame gyvenime nepavyksta, o kariuomenė tave priema, koks tu bebustum ir tu ateini, nes teko klausyt čia kalbas atėjo klausytojas vienas, nu ne mūsų alumnas, o kažkada jis čia seniau baigė bet nu su kariais visiškai kosmonautas buvo,. Ten taip pasakojo, aš asmeniškai nepažįstu, su seržantais susipyko, nu visiškai nonsensas, čia nėra nepaklusnumo požymis, bet vat su tuo kolektyvu. Tie kurie gabūs civiliniame sektoriuje dirba ten. Na bet yra kurie baigia JKVM, yra puikus karininkai, vykdo savo pareigas, tvarkingai be jokių pašaipų. Šaipomasi daugiau iš kompetencijos, o ne kas pabaigia. Panaši situacija ir buvo pvz kai Anksčiau kariūnai vykdavo į Ameriką, baigdavo mokslus ir grįždavo čia ir nelabai pavykdavo adaptuotis, ne visuomet, bet va skirtingas parengimas, skirtingas požiūris ir daug kas negrįždavo iš Amerikos. Bet čia kolektyvo esmė, karo akademija, daug bendros kalbos, kompetencija ir kolektyvo narys

Informantas Nr.3 Ričardas Dumbliauskas (toliau-R.D)

Interviu su autoriumi (toliau - J.J) Vilnius, 2021-02-23.

D.S.: Nu tai va tai, Paskui verta pasižiūrēt pas Danus,, bet jau per google pasižiūrėsi, nes matai, kur mūsų problema yra šalies, tai aš sakiau, kad su amerikonais vieną kart kalbėjau, ir sakau „mes per 30 metų pralaimėjom jum du karus“ . Tai vienas buvo šaltasis, o kitas koncepcinis - mes nebespėjam verst, kiek jus prispauzdinę. Tai kiek aš žinau JKVM sunkiais laikais buvo išmislas ministrės Juknevičienės, kad padaryti kažkokį nišinį produktą, kad patektų karininkai į pajėgas. Lietuvai reikia apie 170 leitenantų kas metai. Karo akademija šiemet išleidžia 42, jeigu jiems pasiseks, tai reiškia, kad dar virš 100 trūksta. Ir vienas iš tų šaltinių - JKVM. Nu Ten krašto apsaugos sistemoj turi savo interesą. Kiek iš jūsų pagal faktą pakliūva. Tai iš pačio laidos paėmiau Justina Petkevičienę. Ai pl Klaipėda sakei. Tai Lietuvoj yra keletas būdų tapti karininkul: 1. Tai vadinamas tikrasis kai tu po vidurinės iki 26 m. stoji į karo akademiją, 4 metai, stacionaras, karinis rengimas, neformalus ugdymas ir tave išleidžia karininku. Tai šiemet pririnkom 110, biski atkris dar jų, gakvoju bius 80 viskas tvarkoje. 2 . Kitas būdas Žmonės baigę aukštą mokslą, patampa PKT kariais paprastai puskarininkiais or sugalvoja tapti karininkais, ir akademija daro būrio vado

kursą kuris trunka pusę metų. ; 3. Trečias būdas tokių retų specialybių kaip medicina, teisininkai, kapelionai ir t.t, mes jiems irgi darom 7 sav sutrumpintą kursą karo akademijoj ir 4 . būdas yra JKVM, tas garsusis. Tai jau supasakojo, yra trys stotys rengime Klaipėdoje, Kaune ir Vilniuj. Vilniuj yra šiek tiek kitokia. Dabar kokios priežastys buvo rengimo iššūkių, tai kovidas, pats matai, biški kitaip vyksta. Aš pats prasedejau, 4 menesius, ir nuotolinis pavogė akių kontaktą ir nukencia mokslai vos ne puse, kaip man priklauso nuo žmogaus. TAI JKVM pats žinai kaip yra, kursai palei skyriaus, po to palei būrio. Ir ten idealiu atveju turi būti vasaros kempai kur pasintegruojat pajudat ir t.t. Na va dabar tiksliai nepasakysiu kiek iš JKVM pakviečia žmonių į kariuomenę. Po to nuo žmogaus priklauso, kartais būna geresnis karys, karininkas negu nuo karo akademijos. Nes irgi išreitinguoja, yra 10-tukininkai kokie tik nori, tai jie susidiferencijuoja. Tai va aš asmeniškai į JKVM žiūriu teigimas, aš pats turėjęs reikalų su tais žmonėm, nu su pakviestais į dalinius . Aišku mes kalbam apie Europą kaip apie dviejų greičių Europą,. Aišku tu karinių žinių egzistuoja tas stacionaras, karo akademijos, bei jeigu tas guvus žmogus gudrus, pasigaudo, labai greitai integruojasi, nesu nusivylęs JKVM. Anaipol. Tai iš čia ką noriu pasakyt, kad tos programos turi gyvuot kokios jos yra šiuo sunkiu Lietuvai momentu. Dabar iš problematikos, jeigu kovidą į šoną, tai aš nežinau kas motyvuoja žmonės, pats turėtum pasakyt kas motyvuoja. Aš tik spėju. Tai faktas, kad jie eina į JKVM, jie NPPKT užsiskaito, tai čia yra gerai. Jau nebetampant klientas 9 menesiam. Viena priežastys. Kitos priežastys gali būti patriotiniai jausmai..pas kariūnus irgi dažnai ne viena priežastis būna..šaulių daug, patriotinia jausmai. Po to galbūt prestižo reikalai, Ten kai baigi universitetą, tau tas CV būna siauras..tai be to tarkim baiges rezervo karininko kursą. Ir žmonės, visokių jų yra, bet tie kurie daugiau mąsto jie supranta kad va nesedejai kažkokiam bendrike, nebuvai pats su savim, o tu buvai kažkur lauke, kažkokiam kolektyve, kažką organizavai, su tavim darė, vykdei komandą - tai tokios savybės, jas vertina. Nes pas mus visi dabar vien individualai ir kartais va matai asmenybė ir pan. Ir kartais reikia darbuotojo nu kuris vykdo nurodymus. Nu va čia būtų tokia įžanga ką aš čia sumasčiau. Klausimai, tada pačio?

J.J.: Tai pagrinde turėjau klausimą apie programos pokytį ateities?

R.D.: Tai programa mano asmeniniu isitikinimu, bazinė karininko programa kad įstotų žemiausio laipsnio, karininkas jeigu žiūrint vadybiškai yra vidurinės grandies

vadovas. Kaip leitenantas jie bus 30 žmonių vadovas. Bet koks karys jis paprastai skyriaus vadas būna, Yra hierarchinė struktūra, tu vadovauji ne 30 žmonių, o 3 skyrių vadams, būrio vado pavaduoją jeigu turėsi, ryšininką, savo šarv. Bet tu atsakysi už visus 30. Tai 30 kaip Lietuvoj net firmų nėra, tai tam tikras vadybinė patirtis. Dabar kalbant apie programas, sumanymas yra toks, kad bendrai per kiek laiko išsikępa karininkas arba tas leitenantas bazinis yra 9 mėnesiai, jeigu tiksliau, 45sav., grubiai tilptų į 9 men. Kaip ir kiekvienoj programoj prasideda genėjimas tos programos, ji būtų kaip motininė programa nu ta pagrindinė ir tos visos kitos turėtų būti trumpinamos taip kaip mes dirbam. Yra dabar ta atskira JKVM, ten yra daug panašių temų, siekiniai, tikslai jie turėtų būti labai panašūs. Tu turėtum tapt karininku, turėtų būt analogiški. Na ir paimi taktinę veiklą, tarkim puolimas. Nu ir paimkim kariūnas gautų grubiai 10 sutartinių vienetų, savaitių dienų ar valandų, tai JKVM kadangi jus suspausti, gautumėt 3 ar ten 5 viso laiko. Tai va kelias toksai.

J.J.: Dar vienas klausimas iš tos krypties, tas disciplinos, įsipareigotumo klausimas, tas laisvesnis

R.D.: Įstatymiškai yra sutvarkyta arba nedatvarkytas klausimas. Pas mus yra požiūris laisvumas kaip sakei. Laisvė ir palaidumas ne tas pats. Drausmė labiau padeda negu neigia, nes turi kažkokį rezultatą. Na dabar tu turi drausmę, nu savidrausmę, susirinkt įvairius faktus. Dabar dėl paties organizavimo galim padaryt griežtai. Griežtai kad va pabaigei bakalaurą, LR suaktyvino jūsų pakvietimą į NPPKT ir ten rotavimo seržantas sako: klausyk, 9mnesiai, Tauragės miške arba 9 mėnesiai tapti karininku atsargos. Jeigu gerai pasirodysi - imsime į rikiuotę. Kiek pas mus studentų yra - 17k. Pačio karta buvo apie 20k abiturientų. Tai iš tiek manau galėtum atsirinkti 170 ir dar rezervui, nu pora šimtų, kiti atkris, į rezervą, aktyvus rezervas nėra toks kaip pavystytas, kartotini mokymai į KASPA galėtum eit, Už tą savaitgalį gali gaut algą, skyrių vadai gali būt kapitonai, tai ten galimybė yra. JKVM leitenantas, baigęs čia, patiko jam tarnyba, nu bet nenori apsiženyt su kariuomene. Tada galėtum stoti į KASPA, tau priskirtų skyrių, 12 žmonių ir už tuos savaitgalius tau skaičiuotų algą leitenanto apie 100. Smagu, pašaudei, pagaudei. Nu va dabar del to lankomumo, štai jūs, norėtusi griežčiau, bet upsetiningai tokie, kai kuriuos tenkina, kai kurie išvažiuoja, baigia mokslus, yra judjimas bet jis nėra žiaurus. Jeigu sistema būtų ne skylėta, griežtesnė..tai kadangi jus praeinat medicinine komisija, išeinat kaip karys su priesaika, prievolinkas, taigi

jeigu sistema norėtų sumedžioti jus, sji sumedžiotų. GAlI pasišakoti, bet tinklas platesnis. GAuni šaukimo lapelį, gauni medicinę patikrą, važiuoji į kažkokią girią ir tiek žinių. Tai čia visai galim padaryt

J.J.: kažkokia pradinė atranka, ne tik iš medicinos pusės, bet ir motyvacijos, nes būna tarkim ateina po kelių menesių ir išeina

R.D.: Bėda yra kad čia atsakomybės klausimas. Aš esu turėjęs ir kariūnų pradinėse fazėse, jų rengimo: „tai aš taip apsisprendžiau, tai aš taip” nu tai pasakyk ramunėlę ir pasižaisk . Nu taip žiūrėk ka tu čia apsisprendeit. Į savaitę kartą į menesį kartą. Tai kad čia leidžia labai daug spręsti tai čia irgi nesisteminis priėjimas. Bet yra kaip yra. Jeigu jų būtų labai daug, nu viršytų kovinį vienetą 6,7 ,8, sistema rastų jėgų ir filtrų tai sutvarkyt. O tai dabar ateina kiek ateina, tai dabar negalim mes per daug. Tai prielaidą daro kariuomenės planuotojai, tie kurie ateis tie nori tarnauti, apsisprende, nes mes dirbam su suaugusiais žmonėms. O kada tu metaisi, pažįstu žmonių kurie išsiskyrę po 4 kartus

J.J.: Kokios pagrindinės priežastys kodel kursantai palieka JKVM?

R.D.: Tai mes galim kalbėt apie spektrą problemų, gali būti visokios asmeninės priežastys, pasikeitė žmogaus gyvenimas, nes grupiai organizacija įveda į sistemą. Tai paprastai išėjimą inicijuoja individas ir paprastai priežastys kartais būna paaštrintos, pasirašo bet mes gerai nelendam. Kažkokių ypatingų dokumentų tai ne. „Pakliuvau į situaciją, trys moterys neščios”.nu pavyzdys. Paskui iš organizacinės pusės, tai lūkesčiai, nu žinai filmą pamatęs, pažaidęs, po to jis tikėjosi to ir nerado. Tai mums kaip organizacijai reikėtų iš karto verbavimas vyksta, reikėtų padirbėti iš to, Bet tos statistikos „good feelingo” nepasakysiu. Man atrodo ta iniciatyva daugiau eina iš to asmens klausytojo. Aišku vykdom pokalbius, neaiškios priežastys, dar pabūk „neišeik, Gali būti priežasčių įvairių. Mes šnekėjom ne apie atsakomybę žmogaus..nu ko tu tikies ir 20 kelių metų vaikino ar merginos , tu tikiesi brandos ir jis kažką sprendžia. Nes įmeta algą mum kiekvienam, Sidenicai, man. Po to kiekvieną kareivuką kainuoja aprengti apie 3000e ir tai be nieko, be šautuvo ir šovinių. Nu bet mes čia turim įsipareigojimą atrodo kad čia jų ir t.t. Kitas dalykas profesijos rimtumas - ką tai reiškia būti rezervo karininku - tai reiškia kad karo metu, karas yra nu gyvenimo dalis ir jų vyksta 35 šiandien dienai, konfliktai. Kad karo metu jisai bus aktyvuotas ir jis bus priskirtas prie 30 rezervistų ir turės vadovauti tokiu budu. Stabdyti kunu arba

galva , nu kaip jau ten išeis. Tai va tokio tolimesnio strateginio mąstymo kaip sakiau nėra. Jie galvoja „Aš čia būsiu viskas, erai , išeisiu, aš čia pasaulio bamba. Bet laikas bėga ir jisai, nu daugelis iš mūsų supranta iš mūsų kad nu taip nėra

J.J.: turiu pažįstamą kuris norėjo tiesiog įstoti kad įstot „for fun”

R.D.: Ne nu tai čia žinai , visokių čia tų yra polinkių. Kitas partnerių daug turi ir baigia su AIDS. Aš giliai įsitikinęs kad gyvenimas sudrausmina už tai. Jeigu pats nesusitvarkai, tai pradeda valdžią tave sutvarkyti. Romantikų pilni kalėjimai. Aš čia šitą pabandyčiau, kitą, vigt pradėsiu, taip ir atsitinka.

J.J.: Supratau, tai kokios panaudojamos priemonės, žinant jog kursantas galimai vadovaus 30 karių būriui? Ar karius bandoma supažindinti su galimais iššūkiais tęsiant tarnybą?

R.D.: Jeigu sistema veiktų, tai būtų daroma. Tai atitarnavę vaikinai po 3-5 metų kviečiami kartotiniams mokymams . Mes darėm, aš pats dariau dariau eksperimentą, pakvietėm būrių vadus iš jūsų kategorijos. Atsargos kuopos vadą kapitoną kažkokį radom, paskui leitenantą ir pasikvietėm 3 savaitės daryt kartojimą, nu lipdyt vienetukus. Tai pats projektas JKVM prasidėjęs gana senokai, tai sistema turėtų veikt, kad jeigu taikos metas, bet jeigu mes kalbam apie karą, nu karybą. JEigu taikos metas, potencialiai tas atsargos leitenantas jeigu jis nepasirinko KASPO kaip papildomos tarnybos, tai jisai turėtų būti 5 metų bėgyje kviečiamas į kartotinius mokymus. Tuo metu jam būtų priskirtas rezervistų būrys ir jis 3 savaites vykdytų kažkokias tai užduotis

J.J.: Tai jūs kvietėt kurie baigė visus ar tie kurie jau dirba kariuomenėj

R.D.: Yra pas mus sąrašas. Bet koks JKVM baigęs jaunuolis, vaikinai ar mergina, jisai yra ir toliau karo prievolinkas. Ir aišku, karo įstaigose, jo pavardė yra ir toliau, pažymėtas kaip atsargos leitenantas. Ir karo metu jį aktyvuotų, nu jei būtų mobilizacinis procesas, nu jis eitų tam tikras pareigas. Formuotų vienetus iš rezervistų. Tai kas buvo padaryta - buvo kviečiami leitenantai. Tai galėjo būti tarnavę akademijoje baigęs ir išėjęs, išėjęs į atsargą, kaip ir pats atsargos leitenantas. Ir jeigu vieną dieną gausi į kvietimą į kartototinius mokymus, nuu , reiks važiuoti, būrio vadu busi. galvoji paleisi ir čia tau viskas pasibaigė.

J.J.: Aš pirmą kart iš jūsų būtent išgirstu, kad būtent buvusius JKVM kursantus ar kariūnus kviečia pakartotinai, aš galvojau kad tik šauktinius

R.D.: Ne, taigi aš pats dalyvavau, ar jis leitenantas ar jis kariūnas po akademijos, nepatiko, išėjo, bet jis sąrašė kabo kaip potoks, potencialas jo atskleistas. Ir jisai buvo pašauktas. Tai negaliu pasakyti tiksliai ar ten po JKVM ar akademijos. Rezervistų rengimas apskritai yra dalinių papildoma užduotis. Tu turi 2 savaites, susiplanuoji, jie irgi turi savo programą per tuos kartojimus. Ir yra du būdai: A Tai yra PKT karius siunčia kartoti, skyriaus vadus ir yra B aš esu organizavęs, visi yra pašaukti rezervistai.

J.J.: Supratau, tai čia naujieną pasakėt. Gerai, dar vienas klausimas, Ar JKVM kursantai yra pripažinami tarp kariuomenės vadų? Ji ne, tai kokie veiksmai, norint pagerinti JKVM įvaizdį?

R.D.: Ne tai aš nesu ten iš kariuomenės vadų. Tai mes turim omeny kurie susiduria betarpiškai. Pvz aš. Tai aš pasakiau griežtai, tai aš jais nenusivyliau. Ko gero ten yra visokių, bet tiek kurie aktyvuojasi ir patenka į gretas, gal jie ten buvo kurso geriausi arba vidutiniai, pagal profesiją negavo darbo ir paėmė antrą šansą, galvoja reik mažinti ambicijas, pabūsiu geras, bet jie normalūs, nu integruojasi tikrai. Tai jeigu išleidi po karo akademijos absolventą ar po JKVM..nu gerai bakalauras bakalauras, kažkokios karinės žinios. Kariuomenėj bendrai yra toks matymas, jog leitenantas yra mokomasis laipsnis, leitenanto laipsnio pareigų kariuomenėj nėra, visos yra vyr leitenanto pareigos. Būrio vado yra vyr leitenanto pareigos. Ir tai reiškia, kada tu pakliūni į dalinį, tau pirmus metus duoda grynai apsižiūrėti, iš patyrusių karių, iš seržantų pasimokyti, ką ten darysi.

J.J.: Kitaip tariant, pereinamasis laikotarpis

R.D.: Ne, jis oficialiai yra karininkas, bet bendrai jei sumanus vadas, nu aukštesnis, tai jisai žino ko tikėtis iš jo. Kai kurie būna ambicingi jauni žmonės, jiems pataria. Pataria, nes jisai gali tarnauti su seržantu, kuris daugiau kariuomenėje negu jam pačiam metų. Ir ta seržanto patirtis kad ir nelabai geriausia, tačiau kažką darant, vis tiek jis didesnis. Tai va požiūris ra geras. Ir kaip sakiau projektas yra, tai nežinau kiek ts JKVM tęsiasi, nuo 2012 m., Faktas tas, kad procentaliai reik užpildyti, kiek jų patenka procentas. Kad po JKVM, į KASPA patenka tai čia irgi pagarbos dalykas, tai čia gali būti šito tyrimo, čia galbūt su motyvacija rašai. Bet statistika būtų įdomi kur jų kiek nueina

J.J.: Minėjo čia, kad 5-10proc, ne daugiau.

Sidenica: Tai čia aš kalbu būtent apie Vilnius, Klaipėda

R.D.: O tai gerai jų yra tarkim 50, 2-3 grubiai. Bet pats sumanymas yra , pas mus yra totalinio karo, kai kiekvienas karys einam su šita sistema. Jeigu kviestų visus absoliučiai kaip Izraeliai, infratraktūra mūsų neišneša, apranga, ginklai, vadai ir t.t. Tai mes ne ten einam. Jie čia turi visur tuos kontrolės postus ir turi kur paskirstyt, tai va. Kaip ten klausimas? (pakartojimas klausimas). Tai JKVM kursantų įvaizdis, ten žinai pravardes vitaminas, švarkas ir t.t. Bet čia yra juokas, bet čia teasinimui daugiau. Ir viskas priklauso nuo žmogaus, jeigu žmogus. Tai aš kariuomenėj žiuriu leitenantus, tai aš tam jaunuoliui neduosiu labai griežtų užduočių, tu žinai ką jis +- gali daryt. Ir aš paskui tik klausiu ar po akademijos ar ne , stereotipas gal ir yra toks ir jei viduj žmonės grybauja du jauni žmonės. Kaip sakiau dviejų greičių tas jaunimas: absolventas karo akademijoje, tai aš klausiu ką ji toj karo akademijoje mokė, bet jeigu sugrybauja po vadų kursų tada atsinešimas mano normalesnis, į tą kur 3 metus šokdino savaitgalinį grubiai ir kur 4 metus pylė, sukišta pinigų ir lūkesčiai kitokie. Bet iš principo, iš darbo aš nepastebėjau kad būtų kokybė kažkaip skirtinga iš savo įgūdžių , žinių. Nėra ten kartais, kartais atsilikimai ir pan. Ten galima procentais kalbėti ir tai kažkokioj srity , Llabai nuo žmogaus priklauso, žmogaus, nes gali būti IJKVM baigęs labai geras leitenantas ir gali būti karo akademijoje labai negeras leitenantas.

Pastangų skyriam, tai reikia suvokti, kad nėra kažkoks super prioritetas . Aš šalininkas būčiau apie kurią aš pasakojau: tėvynės gynyba kiekvieno teisė ir pareiga, griežtinti šaukimą, pagerinti kariuomenės intelektualinį lygį, kviesti jaunuolius, nes Izraelį gali būti mokslininkas, tu vistiek prisidėsi prie karinės tarnybos. Nes tu geras kad mokslų daktas, bet atiduok tėvynei ką privalai. Ir iš tos kiekybės, galėtum kalbėti apie kažkokias atrankas, kažkokia sistemą galėtum pasirinkt pagal specialybę: inžinierio, tarptautininko ir t.t Bet dabar kol kas nepučia vejai. Nu grubiai sudarytų sąlygas , manau 9men nera labai daug

Informantas Nr.4 Valerijus Šerelis (toliau - V.Š)

Interviu su autoriumi (toliau - J.J) Vilnius, 2021-03-03.

J.J.: Tai gerai, pirmas klausimas bus bendresnis, toksai, plačiaja prasme. Koks Lietuvos atsargos rezervų vaidmuo Lietuvos karinėse pajėgose? Bei su kokiais iššūkiais susiduriama rengiant šiuos karius?

V.Š.: Nu čia reikėtų pradėti iš toliau. Yra rezervo koncepcija . Pavyzdžiui mes Lietuvoje turim tris brigadas: Geležinis vilkas, Žemaitija ir Aukštaitija. Aukštaitija yra kuriama MDV pagrindu ir užpildoma personalu iš rezervo. Rezervo rengimas vyksta kasmet, bet praktiškai iki šiol jis vykdavo tik praktiškai individualus, ta prasme, kareiviai pašaukti, bet skyrių vadai, būrių vadai yra realiai PKT kariai iš MDV. Ir yra sukurti 4 batalionai, LKM pagrindu, KRC pagrindu, Mokomujo pulko pagrindu ir 4 karo akademijos pagrindu. Ir ko iki šiol mes nepadarėm, bet yra labai rimti planai, - kad kviesti ne individualius karius, bet vienetus, kur ir skyriaus vadas ir būrio vadas būtų rezervo kariai. Tai jei kalbant apie JKVM, JKVM turėtų eiti to lygmens, būrio vado lygmens pareigas rezervo vienetuose. Kitas momentas, rezervo rengimas vyksta plačiau, nes rezervo reikės ne tik trečiajai brigadai, rezervo reikės apskritai visom. ginkluotom pajėgom. Tai va toks trumpas atsakymas.

J.J.: Jus paminėjot Atsargos rezervo koncepciją, tai ji kiek mačiau parašyta 2010 m., tai JKVM prasidėjo 2012 m. tai tokia kaip ir pasenusi, pasenęs modelis. Ar kažkokių svarstymų yra atnaujinti?

V.Š.: Svarstymų yra, bet procesas sakyčiau nėra baigtas, nes pagrindinė idėja, kuria dabar sakiau, kad mes turetume turėti ne tik šaulius rezerve, ne tik kulkosvaidininkus, granatsvaidžius, ryšininkus, bet ir skyriaus vadą, būrio vadą ir jie turi turėti mobilizacinį priskyrimą, kur žino tiksliai, kada ir kur turės ateiti. Ir tą dalyką reikia pražaisti per rezervo rengimo prizmę, kur sakykim kasmet vyksta rezervo rengimas , po 600 žmonių, nu po daugiau, bet ne tame esmė. Tai sakykim dalis jų turėtų būti ir vadovaujanti grandinė. Tai sakau praktiškai dar nėra padaryta. Rezervo rengimo ir rezervo panaudojimo koncepcijos, jos peržiūrimos kaiptik šiuo metu ir kuom tai baigsis, aš dar negaliu pasakyti.

J.J.: Gerai, tai tada pereikim į konkretesnį, JKVM rengimą, tai kaip jūs vertinate dabartinį JKVM rengimą, jos reikšmę Lietuvos kariuomenės sistemoje? Jos programą ir discipliną?

V.Š.: Na čia reikėtų kiekvieną punktą atskirai. Discipliną paminėjai. Tai JKVM rengimas paremtas - darbu savaitgaliais. Ir lankomumas nėra tobulas. Tai čia į

disciplinos klausimą aš tau atsakiau. Kalbant apie pačią programą, tai vat tam tikri dalykai, nu sakyčiau: jeigu žmogus skiria fiziniam rengimui per metus grubiai 18h. Mano galva, tai ne tas kiekis valandų, per kurį žmogų gali fiziškai parengti. Ir pvz rikiuotės pratybos - mano galva, JKVM iš viso nereikalingos. Kaip pratybos. Nes mes ruošiam rezervu karininką realiai karo atvejui. Tai man atrodo tiesiog tos rikiuotės, kurios vyktų pradžioj užsiemimū, tiesiog supažindintų karį su rikiuote, bet nevesti to pačio užsiemimo, bent jau valandų skaičiais. Tai toks pamastymas būtų.

Nes dabar kai žiūrim programą - pirmieji metai 18h fizinio rengimo. Žiūriu antrus metus - nėra fizinio rengimo...ai yra 12h . Bet esmė tame, kad jeigu pvz žiūrime į kitus mokomuosius dalykus, pvz karo teisę - ta prasme, antrais metais 8h karo teisės., 16h iš jų savarankiškas mokymas arba nuotolinis. Tai tam tikri momentai, tokie kaip karo teisė - tiek valandų rezervo būrio vadui, man atrodo kad nereikia. Ta prasme, turi išklaudyti, kad yra toks dokumentas, ko negalim daryt,. Sakykim su pagrindiniais principais, nes kai prasidės veiksmai, kad ir kokie bebūtų, vistiek bus panaudojamos tinklo taisyklės (rules of engagement). Tai priklausomai nuo to, kokiam procesui ar konfliktui yra aktyvuojamas rezervas, bus atitinkamai panaudojamos taisyklės. Tai sakyčiau, tai irgi yra perteklinis dalykas. O žiūrint į kitus, reikėtų vertinti, kad ruošti būrio vadą, būtent tai funkcija, ką turi žinoti būrio vadas: ginkluotė, šaudyba, taktika ir susiję kiti, inžinieriniai, logistika į juos reikėtų skirti daugiau dėmesio ir sakyčiau reikėtų labiau akcentuoti į taktinio mąstymo lavinimą ir praktinį vadovavimą. Ta prasme, tam tikro situacijoje žmogus žinotų tiksliai ką reikia daryt ir po 3 metų suvoktų karys kokia bus jo funkcija ir ko iš jo tikisi. Kitas momentas, kadangi žmonės yra besimokantys kituose univesitetuose, tai pasižiūrėt o ką jis mokosi tam kitam universitete, tai gautusi toksai kaip “Premarking” (išankstinis žymėjimas) arba “Sustainable” (Tvarus). Aha, jisai jau inžinierius, ta prasme jam yra lengviau tie dalykai. Okay jisai mokosi dailės akademijoje - mes iš jo nuvesime kūrybiškumo lavinimo pratybų, sudėti į taktinį kontekstą, daryti tokį kaip crossteachingą (Kryžminimą). , tai būtų jiems patiem įdomu. Ir jeigu kiekvienas JKVM klausytojas pagal savo specialybę savo universitete, būtų priverstas daryti užsiemimą savo kolegoms, - kas ištikrųjų yra vado pareiga, mokinti savo pavaldinius - tai tada dar atsirastų auditorijos baimės mažinimas, praktinis įgūdis informaciją ištransliuoti, nes vadas privalo transliuoti informaciją, nu ir kaip sakant, komunikacija, oratorystė - šito praktiškai nėra programoje.

J.J.: Nes tarkim tas orientavim į specifiškumą, ką jūs ir minėjote, Amerikoje tas jau yra praktikuojama, aišku ten kiti resursai, bet taip kažkaip motyvuoja turbūt daugiau

J.J.: Gerai, apie tą lankomumą, užsiminsiu panašiu klausimu, kaip vertinate pačios kariuomenės skatinimą dalyvauti JKVM kursuose, kokie skatinamieji faktoriai ir priemonės, motyvuojančios stoti į JKVM?

V.Š.: Čia, aš net nežinau. Jei gerai pagalvojus, apie tai susimąstęs nebuvo, nes dalis besimokančių JKVM, jie ateina su aiškia vizija kad aš galbūt isidarbinsiu krašto apsaugos sistemoje. Tai jų motyvacija kaip ir aiški. Ir dabar kai yra tas JKVM trūkumas, JKVM yra tas papildomas būdas, iš kurio kariuomenė gali papildyti personalą. Bet pats kursas sakyčiau jis yra ne ant tiek parengtas kad jisai būtų tolygus kadro akademijos absolventams., bet ir kitas geras punktas. Kadangi JKVM yra baigęs skirtingas aukštasias mokyklas, tai jie atneša į sistemą tokio šviežio krajo su kitokia mąstysena ir kitokiom žiniom. Tai sakyčiau tas skirtingumas yra gerai. Kiti žmonės, kurie ateina į JKVM iš tokių savanaudiškų paskatų, nes JKVM yra NPPKT užskaitymas, tam kad jo nepaimtų į kariuomenę. Tai ta motyvacija sakyčiau yra savanaudiška, bet manau kad tas dalykas,- jisai kinta. Nes jeigu jis ateina su šiuo ketinimu pirmais metais, tai trečiais metais nu susiblandina su sistema ir supranta, kad jis atliko ne tik kad NPPKT, jisai atliko ir prievolę, kurią turės atlikti karo metu, tai čia sakyčiau “positive point”.. Trečia kategorija, kiek teko susidurt, žmonės ateina konkrečiai iš patriotiškų paskatų, nes aš vistiek turėsiu kažką veikti konflikto metu ir man reikalingi tam įgūdžiai. Jisai ateina įgauti įgūdžių, o kartu su įgūdžiais gauna ir paskirtį. Kaip sakant, jisai nebeuždavinėja klausimo, ką man reikės daryti, jisai žino, kad nurodymą ir jis ateis. Ir dalis tų, kurie ateina su šia mąstysena, tai dažniausiai ir sportuoja savarankiškai ir lanko kokį klubą, dažniausiai kovos menai ir su motyvacija problemų nėra. Sakykime matau tokius tris skirtingus polus toje kategorijoje.

J.J.: Gerai, tai pastarąjį klausimą apverčiant, taip pat įdomu, kokios pagrindinės priežastys dėl kurių paliekama JKVM? Ar yra kažkokia pastebima tendencija?

V.Š.: Čia gal Jums reikėtų konkrečiai pasikalbėti su taip kurie vykdo JKVM, nes JKVM yra kelių rūšių: tai karo akademijoj, LKM, dragunuose, aišku yra medicinos, karinių pajėgų. Bet palieka dažniausiai dėl nesuderinamumo: nes kažkas išvažiuo į

Erasmus mainus ir negali tęsti; kažkas negali tęsti studijų ir todėl negali tęsti karybos, nes negautų leitenanto laipsnio ne diplomo; sukuria šeimas ir turi skirti laiko vaikams nu yra įvairių priežasčių. Bet yra kita problema, kad išmesti arba pašalinti iš JKVM yra labai sudėtingas procesas. Nes kario iš NPPKT niekas neišmeta,. Tai va, kadangi čia nuolatinis privalomas karo prievolės analogas, tik tais kitame kontekste. Tai sakyčiau turi būti labai aiškus mechanizmas, kada tu už tam tikrą praleistų užsiemimų kiekį, turėtum būti pašalintas iš JKVM ir atitinkamom pasekmem eini tarnauti į NPPKT. Būtų papildoma motyvavimo priemonė lankyti ir stengtis, nes ne tai kad tave pašalins, bet tai kad tave vistiek į kariuomenę paims. Bet karo metu, tu būdi ne būrio vadas , o ten kur papulsi

J.J.: Jo, tai čia mano toks, kalbant į priekį, kalbant apie šio programos organizavimą, ar yra kažkokių taisytinų dalykų dabartinėje programos dalyje?

V.Š.: Tai va, ką pasakiau dėl šalinimo. O kalbant apie pačias programas, tai vat sakykime, ant ekrano turiu programą, čia yra dokumentas, kurie vadinasi “mokymų reikalavimų specifikacija” ir ten yra sudėti mokymų siekiniai, mokymų siekiniai ir ten sdėti kaip tokie lygmenys - žinoti, suprasti, gebėti. Ir tai , kai mes kalbame apie žinias, užtenka paskaitų, o tam , kad būtų gebėjimai, turi būti praktiniai užsiemimai, lauko praktinės pratybos, dar kažkas. Tai net jei žiūrint į tuos dalykus, sakyčiau, tam tikri dalykai “gebėti”, jie reikalauja didesnio dėmesio ir daugiau resursų. Tai žiūrint į pačius siekinius, sakyčiau kai kurie yra arba pertekliniai arba neįgyvendinami dėl laiko stokos. Nu arba sakyčiau neįvendinami kokybiškai. Ir..va..nu sakykime kaip ir pasakiau, reikėtų pažiūrėti į siekinius,persiorientuoti į karo meto funkciją, peržiūrėti valandų skaičių ir tada perbalansuoti teorini su praktiniu, nes daug teoriniu galima perkelti į nuotolinį. Filmuotos paskaitos pvz.

J.J.: Taip, turėjau pašnekesį su mjr. Sidenica tai minėjo, kad teorija būtų labiau namų darbai, o ateinant būtų daugiau praktiniu, viską įgyvendinti.

V.Š: Jo, bet tai reikalauja drausmės iš pačio klausytojo. Pati idėja puiki, bet jei motyvacijos nebus tai potencialas nebus panaudotos.

J.J.: Tai aš norėčiau ištikrųjų paklausti, Jus vistiek, kaip atstovas iš MDV buvęs, jus prisilietęs prie atsargos rezervų, tai įdomu tas Kauno skirtumas nuo Vilniaus ir

Klaipėdos, tas karinis rengimas ir sąlygos, instrukorių gausa, tai kokios priežastys tai lėmė? Kaip atsirado tas toksai disbalansas?

V.Š.: Nu kaip, nepasakyčiau, kad tai disbalansas, tiesiog kiekvienas vienetas turi savo tradicijas, savo kultūrą ir pvz karo akademija turi nerealų pranašumą, nes gali panaudoti, sakykim žemesnių grandžių kariūnus. Jie gali tam tikrose vietose vaidinti skyriaus vadą, būrio vadą, vesti sakykime primityvius užsiemimus, bent jau pirmam kursui užtikrintai. Tai sakyčiau gaunasi crossteaching'as, kai kariūnai tuo pačiu ir mokina, kas vadui ir tikrųjų yra būtina. Kalbant apie kitus du vienetus, tai yra visai kitokios galimybės, bet pvz kas liečia LKM, tai pačių instruktorių kokybinis parengimas yra kitoks nes jie realiai veda 1 pakopa, antra pakopa, trečia pakopa, ta prasme jie mok tuos dalykus daryt, o Klaipėdos variantas atrodo turbūt prasčiausiai šiame kontekste, nes personalo kiekis jame yra rubotas ir pastoviai turi skolintis arba iš karo akademijos arba iš pačių dragūnų. Ir dėlto net jeigu, siekiniai yra tie patys, programa yra ta pati, bet išpildymas skirtingas dėl pačio instruktorių parengimo skirtingumo. Nepasakyčiau čia geriau ar blogiau, čia tiesiog kitaip.

J.J.: Gerai, tai tada kitas klausimas bus toks, kaip vertinate pati JKVM karių įsiliejimą? Turint galvoje, discipliną ir įsipareigotumo aspektą

V.Š.: Sakyčiau, tie kurie įsilieja į kariuomenę, tai įsipareigojimo aspektas yra išspręstas pagal sutartį, nes jeigu jisai ateina, jau jisai yra prisiekęs, pasirašo tarnybos sutartį, kontraktas. Įsipareigojimo klausimas šia prasme yra išspręstas. Drausmės prasme, ta prasme tas kuris 4 metus tarnavo karo akademijoje yra pripratęs prie tos tvarkos, prie disciplinos, prie rikuotės ir jam tai nėra naujiena, bet sakyčiau tie kariai, kurie isilieja į kariuomenę iš JKVM, jie turi prisitaikyti prie sistemos tai nemanau kad čia yra didelė problema. Aš sakyčiau problema yra kitur. Problema, kad JKVM, jie masto kitaip, nes turi skirtingą išsilavinimą ir turi dėti šiek tiek daugiau pastangų siekiant isilieti į tą kolektyvą, kuris yra jam naujas ir yra buvę atvejų, kai sakykime JKVM klausytojas nedega dideliu noru dirbti su žmonėmis, nes neturi šitų įgūdžių. Tai ką aš sakiau prieš tai, jeigu jie patys vestų šituos užsiemimus šita komunikacijos problema būtų išspręsta. Tai vienu žodžiu tas lyderystė, kaip yra kiekvienam kurse, tai realiai yra vado ugdymas. Ne lyderystė turėtų būti žodis, o vado ugdymas ir vienos iš sąvybių turėtų būti lyderio savybės, kurios yra ugdomos ir lavinamos, tai yra kaip

kalbi, kaip elgiesi, nebijai išsakyti savo nuomonės, moki balsą pakelti kai to reikia, čia irgi yra įgūdis, kuri akademijoje išsprendžia automatiškai, o JKVM tai, kadangi jie šiek tiek šiltnamio sąlygom gyvena, tas įgūdis nėra ant tiek išlavintas

J.J.: Jo, tas praktikos momentas

J.J.: Gerai, kaip vertinate, galimą karjeros akcentavimą iš instruktorių pusės lankant JKVM kursus? Kokie išnaudojami verbavimo įrankiai, siūlomos galimybės

V.Š.: Šiaip klausimas truputėlį ne man. Jeigu mes kalbame apie verbavimo galimybes tai aš ko gero kalbėčiau su karo prievolės tarnyba. Bet teko viena ausim girdėti, kad JKVM domina kariuomenę. Tai yra potencialūs kandidatai JKVM domina kariuomenę būtent dėlto, kadangi jie turi kitokią specifinę išsilavinimą, nes reikalingi žmonės pvz kurie baigė kūno kultūrą, kad galėtų būti fizinio rengimo instruktoriais ir specialistais; yra baigę inžinierines ir logistikos aukštąsias mokyklas ir tokių specialistų irgi kariuomenei reikia, kompiuterių specialistai ir t.t Tai vat specialistų luomą, tikimasi užsipildyti JKVM pagalba. Bet dalis JKVM, save mato karjeros karininkais, ne specialistais ir nori pradėti nuo pėstininkų būrio vado ir tikėtis ateityje. Kalbant apie karjeros galimybes, tai manau kad jos iki kapitono imtinai yra lygios visiems, tai yra šiuo metu pagal rezervo karininko koncepciją, baigus L1 gali tarnauti iki kuopos vado imtinai. Nors šiaip šiuo metu yra peržiūrima karininkų karjeros koncepcija, bataliono štabo kursas ar kuopos vado kursas, jie skaitytusi specializacijos arba kvalifikacijos kėlimo. Tai tada išliktų tas viso gyvenimo mokymasis principas, kuris būtų suderintas su pareigybe ir laipsniais, o toliau kalbant apie karjerą, pareigas ir laipsnius Vytauto didžiojo karininkų kurdai - L2; Tie kurie į jį papuola, įgyja teisę tapti, turėti majoro laipsnį, užimti aukštesnes pareigas; žiūrint dar toliau Baltijos gynybos koledžas - L3, po jo gauna pulkininkus leitenantus ir po to L4 - high commant corse pulkininkus ir t.t

J.J.: Gerai, tęsiant šią kryptį, įdomu sužinoti, kokios panaudojamos priemonės, galimybės, žinant, jog kursantas galimai vadovaus 30 karių būriui? Ar karius bandoma integruoti, supažindinti su galimais iššūkiiais kariuomenėje?

V.Š.: Manau, kad taip, nes čia yra pagrindinė jų funkcija. Bet jeigu mes integruotume absolventus, į rezervo rengimą vykdyti būrių vadų funkcijas, tai įgūdis, kuris sukurtas

JKVM kurso metu, bet per rezevo mokymus jis kviečiamas vadovauti būriui, tai sakykim dabar tos galimybės, kad jisai vadovautų 30 žmonių, ta prasme kad jisai vadovautų taktinėj situacijoj yra pakankamai ribotos. Ir kai tu vadovauji 30 savo kolegoms arba žemesnio kurso klausytojams, tai nėra tas pats, kai tu gauni 30 rezervistų, kai vyriausiam iš jų tiek pat kiek tavo tėvui, o jauniausias dar bato nemoka užsirišt. Tai aš sakyčiau, turėtų būti, ne tai kad tu baigei kursą ir esi paruoštas, ne - tavo rengimas tėsiasi.

J.J.: Turit omeny, turėtų būti kartotiniai mokymai, nes kiek girdėjau yra tik šauktiniams po kažkiek laiko

V.Š.: Aš apie tai ir šneku, nes tie buvusi šauktiniai. Kalba eina apie, kad į tuos mokymus reikia šaukti ir JKVM absolventus, į tuos pačius mokymus, tik atlikti kitą funkciją, tą funkciją, kurią jis buvo rengiamas JKVM metu. Sudėti tuos mokymus vienus su kitais . Padaryti tai vienu metu. Ir tada reikėtų šaukti JKVM klausytojus maždaug savaitę anksčiau, ta prasme supažindinti su programa, paskirstyti užduotis, ta prasme apmokinti kažkokias administracines, taktines funkcijas, ką jisai turėtų daryti su savo būrio vadu ir manau dar beabejo prie jo turėtume priskirti būrininkus, tokius senus patyrusius seržantus, kad tam leitenantui galėtų patarti vietoje, ta prasme ne tik kad davėm mes tau darbą, ne, mes padėjom tau tai padaryti.

J.J.: Hmm, nes aš turėjau pokalbį su pulkininku Dumbliausku ir jis minėjo, kad jis organizavo jau kartotinius mokymus, tiek JKVM tiek akademijos kuesantams, tai aš galvoju kad jis turėjo omeny jau dirbantiems PKT kariams, nes skirtingos nuomoonės, ar yra šaukiami ar ne?

V.Š.: Aš vienareikšimiško atsakymo nežinau, bet kiek žinau dar nebuvo. Tai va kolega neprisimena

J.J.: Kitas klausimas, jus čia buvot užsiminę apie specifiškumą, apie galimas ateities karjeros alternatyvas kariuomenėje, nesiejant tai su burio vado pozicija? Ar yra kreipiamas dėmesys į tai, atsižvelgiant į pačio kursanto specialybę ir jo paties interesą stojant į PKT

V.Š.: Tai aš man atrodo jau atsakiau į tą klausimą. Papildant klausimą, kadangi kariuomenė mato personalo poreikį, iš esmės JKVM neprivalo pasirašyti PKT sutarties , tai karo akademijos kariūnai buna priskiriami tiesiog į pareigas. Aišku yra

reitingai, atsižvelgiama į norus, bet ne visada, o kas liečia į norus, atsižvelgiama visada, nes jis yra verbuojamas į konkrečias pareigas.

J.J.: Gerai, tai pabaigai norėčiau užduoti klausimą, ar JKVM kariai yra pripažįstami tarp kariuomenės vadų? Jei ne, tai kokios priemonės padėtų pagerinti įvaizdį tarp kariuomenės vadų?

V.Š.: Klausimas yra toks ir taip ir ne. Nes viskas priklauso nuo pačio žmogaus. Esu girdėjęs labai gerus atsiliepimus, maždaug tobula, duokit dar 10 žmonių. Bet yra buvę kai išleidžiu visus, pasilieku JKVM absolventą ir paklausiu ar supratai, paklausiu dar kartą, nes čia labai priklauso nuo žmogaus. Nes čia sakyčiau nėra vienareikšmiško atsakymo. Jie yra labai skirtingi.

Informantas Nr.5 Darius Davidonis (toliau - D.D)

Interviu su autoriumi (toliau - J.J) Vilnius 2021-03-26.

D.D.: Daugiau Atsakineju kaip Divizijos generolo Stasio Raštikio Lietuvos kariuomenės mokyklos JKVM viršininkas arba mokomojo bataliono vadas. Tai aš vat sakau grynai savo nuomonę, ne kažko ten didesnio mokyklos ten visos, kariuomenės, ne MDV, savo nuomone, savo patirtį, kuri gali būti paremta kažkokiais dokumentais ar įsakymais, galim įvardint patirties.

J.J.: Taip, Tai gerai, pradėsiu. Tai pirmiausia būtų įdomu sužinoti, koks yra apskritai atsargos rezervų vaidmuo Lietuvos karinėse pajėgose bei su kokiais iššūkiais susiduriama rengiant šiuos karius?

D.D.: Tai vaidmuo, aš nežinau, nu apskritai kaip rezervas, papildomi pajėgumai visalaik yra reikalingi. Tas dalykas yra labai svarbus. Bet kokia karinę operaciją planuojant, visalaik rezervą reikia turėti, tai taip ir čia, tie papildomi pajėgumai, esant reikalui visą laiką turi būti ir jeigu kalbant panašiai apie JKVM tai galbūt. Vistiek JKVM baigę kariai yra tarsi yra parengto rezervo kariai, visumoj, nu šiaip tiksliau, tai jie tada pėstininkų rezervo būrio vadai tampa. Tai vat svarbus ir didelis pajėgumas yra turėti daugiau pėstininkų būrių vadų ir aišku tuomet jie bus rezerve bet aišku esant reikalui, būtų galima tą rezervą panaudoti. Šiaip jei aplamai apie rezervą kalbėtume, ne tik apie JKVM, tai galbūt dar galėčiau pridėti kad rezervas turi galimybę dalyvauti

bendrai pratybose su reguliariaisiais vienetais , batalionais ir sakysim iš mano patirties kiekvienais metais Lietuvos kariuomenės mokykla turi parengti apie 150 ir daugiau aktyviojo rezervo karių pratybų ir šiuo metu planuojama vasarą, gausime net 450 karių, tai čia daugiau kalbame apie buvusius šauktinius, kurie atitarnavo kariuomenėje prie 5-7 metus ir dabar jie bus atnaujinami įgūdžiai. Tai jie bus parengti, supažindinami su naujovėmis. O kas liečia vadų, JKVM rengimas, nerengiamas toks rengimas kartotinis. Bet aš galėčiau pasakyti, jis turėtų neužilgo pasakyti. Tuos klausimus tiksliau atsakyti karo prievolės komplektavimo tarnyba, nes aš mačiau ten toliau yra toks klausimas ar reikia vadu pakviesti baugus JKVM, tai jie irgi turėtų būti kviečiami karts nuo karto, ne taip, tai kodėl nebuvo anksčiau nebuvo kviečiami? Mano nuomone, kad JKVM buvo atnaujinamas nuo 2012 m. , irmos laidos baigės 2015 m., tai vat ir praėjo kažkur tie 5 metai , tai vat jau turėtų su tuo rezervu, tai pat būrių vadų vykdyti ir jų pratybas. Bet kadangi praėjo tik 5 metai ir sutapo su Covidu situacija, tai kol kas jie ir nevyksta. Tai vasarą kai bus rengimas, vadai bus visi etatiniai, o rezervo kariai bus kurie atitarnavę.

J.J.: Tai naujieną vat ir pasakė, plk. Ltn. Dumbliauskas, kad jau praeitais metais organizavo konkrečiai tuos kartotinius mokymus, tiek kariūnams tiek JKVM absolventams, tai bendrai subūrė tai čia naujieną pasakė. Čia pasitikslinau parašydamas karo prievolei ar tikrai, tai sakė ir šiais metais numatyta 11 ar pan. skaičius formuojamas

D.D.: Prasideda, bet geriausias variantas būtų, kad sakysim, mano nuomone, kada mes rengiam tuos buvusius šauktinius, kviesti buvusius JKVM karius arba kariūnus, kurie asirinko civilinį gyvenimą ar neteko būti būrio vadu, galbūt juos savaitę anksčiau pasikviest, galbūt 2 sav. Klausimas, kaip ta mokymo programą parengt jiems, juos tada savaitę ar dvi parengti prieš, nu tas vadų rengimai ir tada galėtų kartu pavadovauti savo būriams kurie kartu ateitų šauktiniai buvę. Kaip suprantu, kol kas tai vyksta atskirai, jie pakviečiami, vadų rengimas vyksta atskirai

J.J.: Gerai, tai pereisiu prie konkretesnio atvejo. Tai kaip vertinate dabartinį JKVM rengimą, jos reikšmę Lietuvos kariuomenės sistemoje? Jos programą bei discipliną

D.D.: Tai visumoje, JKVM rengimą vertinu tikrai gerai ir pozityviai , kadangi, vienas dalykas, tai yra vienas iš privalomosios karo tarnybos atlikimo būdų ir jis yra skirtas aukštųjų mokyklų studentams ar absolventams pritaikytas laiko atžvilgiu jiems

patogiausiu laiko atžvilgiu, nes kadangi vyksta savaitgaliais, tai nusistovėjusi taisyklė, kad kas antrą savaitgalį vyksta, nežinau kaip Vilniuj ir Klaipėdoj, turbūt irgi. Plius minus, jeigu kokios velykos ar kitos šventės, tada bandai išsilygint. Tai vat jeigu apie pačią programą, tai vertinčiau neblogą, ta prasme gerai vertinčiau, todėl kad programoje yra numatyta daug laiko, kaip čia pasakyt, praktiniams užsiemimams. Tai aišku dabar reik žiūrėt tarp tų mokymų įstaigų, kokias jos turi sąlygas. Tai vat pas mokykloj, jeigu vieną savaitgalį ten turim kažkokią teoriją, dėstymą, mokyklos klasėse, mokomuose klasėse, tai kažkur- savaitgalius turim vykt į poligoną ir poligoną jau visus tuos mokomuosius dalykus praktiškai mokyti. Tai vat, su kolegom, nežinau, pats vat turi patirties, mažia gal, sakau, pagal pačią programą, tikrai daug laiko yra numatyta praktikai ir sakyčiau tiktai studentams, patys iš auditorijų, iš klasių susirenka, galbūt mokosi pirmad-penktad klasėse, dar čia mokyti klasėse, tai iškart nu efektyvumas mažėja, bet nu programa yra lanksti. Ten sakysim - maskavimas. Tu gali ir klasėse, kaip ten maskuotis. Bet mes daugiau kai vykstam į poligoną, konkrečiai papasakojam 15-20 min, kas tai yra, rodomi pavyzdžiai ir patys maskuojasi. Čia pavyzdį gal labai smulkų pasakiau. Apskritai dėl programos, mes buvom susitikę praeitų metų rudenį su akademijos atstovais tai kol kas programos nekeisime, nors aišku šiokių tokių smulkių pasiūlymų yra ten dabar tai labai nesiplėsiu. Kaip pavyzdys, galiu pasakyt, kad per pratybas būsimi būrių vadai, turi daugiau susipažint su karine technika, į taktiką įtraukt, su šarvuočiais, hameriais, kurias dabar pėstininkai naudoja. Ne tik pratybos turi būti pėsčiomis kažkur ten, su kuprinem žygius daryt, t.t Reikia atsižvelgt ką dabar turi kariuomenė. Tai va mes jau praeitų metų pradžioj, teikėm MDV pasiūlymus, kad jau būtų galima įtraukt jau 2 kurse tokias paprastesnes pratybas, šarvuočių, kad galėtume supažindinti, paprasdtom temom, isilapinimas, išsilapinimas, viduj kaip ten veiksmai, pravažiuot, imituot situaciją kažkokią, mokėtų įlipt, išlipt. Po to 3 kurse, kad jie mokėtų kaip būrių vadai vadovauti, pajustų, važiuotų su 3-4 šarvuočiais, kad jie pajustų, koloną. Tokių smulkių pastabų yra.

J.J.: Na iš tos pusės tikrai gera žinia, nes pvz aš pretenduoju į PKT paramos būrio vadu, tai turėsiu reikalų su šarvuota technika, tai skaityk beveik nelietęs net, tai čia bus iššūkis savotiškas prie to prisiliesti

D.D.: Tai yra klausimas, kad nebūtų taip, kad būrio vadas ateina į kariuomenę, tai vat jeigu ištikrųjų ateisi ir kviečiate savo pavaldinius ir jie jums mokina, rodo, aiškina, kas per dalykas ta šarvuota technika. Aišku, ta JKVM programa nėra to laiko tiek daug, tai sakysim su šarvuote, 2 kurse, skyriaus lygmuo, supažindinti, tuos

pagrindinius veiksmus, isilapinimas,, kokios priemonės, kaip ten viduj susėsti, kokias komandas paduoti, kad viskas būtų saugiai, taip pat trečiam kurse. TAip pat mes kalbėjom su sraigtasparniu bent biski supažindint, kad bent karinės oro pajėgos galėtų dažnai skraido poligone, ir kažkurį savaitgalį pamokint kiek ten galima, kažkokios operacijos, infiltracija iš oro, tokį bendrą supratimą, vienos dienos, kaip išlipti iš sraigtasparnio, operacija, kad galbūt jo būrį paims iš kažkur nuskraidins, išlaipins..nu va tokį bendrą supratimą, bent 1-2 dienų. Tokius pasiūlymus mes teikiam. Kol kas mes galvojam išvis, ar reikia tą programą keisti iš pagrindų. Tai vat, nu o šiaip programą vertinu..nu šiaip ji neseniai buvo parengta, pagrinde rengė Lietuvos kariuomenės mokykla, dėlto, kad galbūt..nes ją rengė 2016-2018 m. Į metus, po kurso programą pakeisdavom ir dabar gaunas, kad ji visiškai pakeista

J.J.: Bet šiaip, ką jus minit dėlto poligono tai jūs turit tikrai didelį pranašumą, tarkim, dėlto praktinio rengimo, nes pvz Klaipėdoj yra kairių paligonas, nes yra kažkaip vietos pritrūksta ar neleidžiama, nes klausimas dėlto, skirtingas parengtumas, sąlygos

D.D.: Ne nu yra. Nu pas mus skiriasi kažkiek, struktūra kitokia. Pas mus kiekvienas būrys turi po instruktorių ir daugelį temų gali vesti patyrę instruktoriai, turiu omeny ir netgi puskarininkiai, pirmam antram kursui, tai vat tai sakau akademijoje, nežinau kaip Klaipėdoj, tenai daugiau yra kaip administratoriai, organizatoriai, kurie organizuoja, o vykdo dažnai kviestiniai instruktoriai. O pas mumis yra kaiptik, kad daugelį užsiemimų veda už būrį atsakingas instruktorius. Tai aš kaip bataliono vadas, žinau iš ko pareikalauti rezultato. Aš manau, kad tai yra pranašumas, negu kad sakysim: atėjo ten vienas padėstė, perdavė ten kitam žurnaliuką su konspektais, tas ten parengė, atėjo ten kažkokie, ne kažkokie, o kariūnai pamokinti rikiuotės, kažkas, dar kažką parengė. O galutinai, kas atsakingas už tą būrį, nelabai. Ta kontrolė, reikalavimas, aš sakau dabar pas mumis taip, kad pirmam kurse yra trys instruktoriai pastovūs, antram du ir t.t Kiekvienas instruktorius atsakingas už savo būrį ir jis atsakingas už didžiąją dalį rengimo ir didžiąją programos dalį gali pats parengti. Bet aišku kada ten būna šaudyma, sprogdinimai , tai mes kooperuojamės, kviečiamės pagalbos vieni kitiems padedam , arba ten temos iš karinio administravimo temos, apie korupciją, tai kviečiamės kokį kariuomenės atstovą , arba kokį teisėją, kuris papasakotų iš savo praktikos, kažkaip įdomiau papasakotų, negu, kad sausai , kuris patirties neturi.

J.J.: Gerai supratau. Tai gerai, kitas klausimas, kaip vertinate pačios kariuomenės katinimą tarnauti JKVM kursuose? Kokie yra skatinamieji faktoriai ir priemonės, motyvuojančios stoti į JKVM?

D.D.: Nu skatinimas, vėlgi mes kaip vykdytojai, gauname iš karo prievolės komplektavimo tarnybos karius ir nu, sunku pasakyti..Iš kai kurių faktų galim pasakyti, kad kasmet yra nustatomi JKVM poreikis, nu koksai bus skaičius, kiekvienais metais pašauktas ir kasmet mes tą skaičių gaunam ir akademija gauna kiek žinau ir prašosi januoliai kad priimtų daugiau ir reiškias vistiek yra..Iš to galim padaryt išvadą, kad surenkama, jiems gerai pristatomas tas kursas. Aišku, kokia ten motyvacija, nežinau, gal va vienas iš NPPKT atlikimo būdų, kad bus užskaityta tarnyba, nežinau kiek ten aktualu, yra tuose sąrašuose ir jie gali atlikti kitu būdu, priimtinesniu būdu pasirinkti, bet aišku turi būti aukštųjų mokyklų studentai. Nu ir tas būdas visai kitoks negu šauktinių tanyba. Reiškias, kad tarnyba vykdoma tik kas antrą savaitgalį, grubiai tariant..Dar kas liečia motyvaciją, vistiek tos tarnybos, kas liečia, merginų 25-30 proc merginų, kurios visai ne dėl šauktinių tarnybos alternatyvos eina, ateina savo noru. Aš tikiu , kad ir vaikinų tokių yra labai daug,ne tik dėl NPPKT, jie eina sudominti ir nori patirti tos karybos.

J.J.: Nes nemažai ir brandesnio amžiaus ateina į tarnybą - nuo 25 m. iki 30 m.

D.D.: Taip,

J.J.: Tai gerai kitas klausimas, tai čia klausimas, pastarąjį apverčiant, kokios pagrindinės priežastys dėl kurių kursantai palieka JKVM? Ar yra pastebima kažkokia tendencija?

D.D.: Taip. Tai yra maždaug galbūt pagrindinė priežastis dėl kurios palieka, galbūt tokių būna nemažai pirmam kurse, kur pastebi, kaip sakant atsidūrė ne savo rogėse, ne ten įsivaizdavo, kad bus čia viskas šiek tiek kitaip. Nes aš kai pirma diena ateina, būna instruktažas, būtent pasakau, kad JKVM nėra kažkoks karinis ar sukarintas būrelis , kuriame ten susirinksime prie stalo, ardysime ginklus ir t.t . Kad jūs atėjot atlikti pradinę privalomą karo tarnybą ir dabar jūs privalėsite lankyti kas antrą savaitgalį - jūs atliekate pradinę karo tarnybą ir kad viskas nebus vien tik tai įdomu, lengva ir paprasta, bet reikės mokytis pagal tam tikrą programą, tam tikrų dalykų, pagal tam tikras tvarkas, drausmes ir t.t. Tai vat dalis, didžiausia dalis išeina pirmam kurse. Tai

vat galbūt supranta, kad ne tą kelią pasirinko, jiems nėra motyvacijos, nes vistiek reikia šeštad, sekmad anksti keltis 7-8 ryto ir t.t . Ir tiesiog va tas yra, ir didžiausia tendencija, kad kažkur, jeigu apie 70 gaunam, tai apie 10 vos ne per pirmą kursą atkrenta, iš jų 8 ai dėl tos motyvacijos. Tai galima sakyti apie 15proc išeina, iš jų apie 80proc, kad persigalvojo, nebepatinka. Visi tie mokymai, būtent dėl..Na ir aišku kitas dalykas, kad tikrai yra objektyvios priežastys, kad gauna tam tikrus pasiūlymus dirbti, ar užsienyje, kažkur mokytis ar kituose miestuose. Na ir atsiranda tos problemos dėl karjeros, civiliniame gyvenime save mato kažkur kitur ir tada jau nebegali kas antrą svaitgalį lankyt.

J.J.: Gerai, supratau. Tai čia kitas klausimas apie programos taisytinus dalykus. Tai tą paminėjęt apie šarvuotą techniką, sraigtasparnių supažindinimą, dar kažką turite pridurti?

D.D.: Na ne, gal tada toliau nesiplėsiu

J.J.: Gerai, kaip vertinate patį JKVM karių įsiliejimą, turint galvoje disciplinos bei įsipareigotumo aspektą?

D.D.: Vienu sakiniu dėl programos grįžti. Tai vistiek, JKVM programa visiem vienoda patvirtinta ir turi būt vykdytas daugmaž suvienodintas. Artimiausiu metu, tai irgi karantinas trukdo, bet numatyta, kad kažkada mes čia akademijoje su atstovais susitiksim MDV ir ta visą programą aptarsim ir tada iš mano pusės yra galbūt keli tokie pasiūlymai: iš pagrindų keisti programos, mano nuomone nereikia, tačiau atvažiuos LKA atstovai, jie gal pasakys kitokią nuomonę ir vat žiūrėsime kaip galutinai su ta programa. Sakau dabar šiek tiek karantinas trukdo ir dabar kokia yra ta programa, tokia ji ir veikia

J.J.: Buvo ištikrųjų pasakę iš akademijos, kad dabar bandys artimiausiu metu, kad bandys priartinti prie kariūnų, kad atitiktų 100 proc programą, kad daugiau praktikos, kad teorijos daugiau namie. Tai čia tikriausiai mažiau liečia jus. Nes jus vistiek turit geresnes salygas, išvažiuojat į poligoną

D.D.: Nu taip. Sakau, mes dar pasižiūrėsime. Tą programą nėra taip lengva keisti, ją ten tvirtina Lietuvos kariuomenės vadas. Tai reikės susitikt, aptarti daugumą tokių dalykų ir rasti bendrus sprendimus kažkokius, konsensuą, kokias mes turim

galimybes, aišku mes neturi žiūrėt, mes turim poligonus ar neturim. Visų pirma yra nustatomi reikalavimai būrių vadams, ką jie turi žinoti, su kuo susipažinti, ką gebėti, ką padaryti ir t.t Ir vat , kad įvykdyt tuos reikalavimus, mes jau žiūrim tą programą, t.y yra siekiniai, ir tada sudaroma programa. Tai mes visų pirmą pirmiausia turėtume galbūt pradėt žiūrėt nuo tų reikalavimų rezervo būrių vadams. Jeigu jie tokie patys lieka, žiūrim tada keičiam programą, bet ne mano manymu programa nėra mokymo susiję su tuo kad mes turim kažką ar neturim, nes jeigu turi mokėt šaudyt, vistiek turėsime važiuot į poligoną ir daryt tuos planinius šaudymus, reikės derintis ir važiuoti. Tai gerai čia ta programą išsiplėtėm.

J.J.: Kitas klausimas apie ateities karjeros akcentavimą, kokie išnaudojami verbavimo įrankiai. Jūs vistiek turite didesnį personalo skaičių, kaip ir mentoriai savotiški, labiau integruoja į ateities karjeros siekiamybę?

D.D.: Na taip, visalaiką ir aš akcentuoju ir JKVM klausytojai, aukštųjų mokyklų studentai turi tokias kaip ir neblogas perspektyvas, dėlto, kad gali rinktis ar pagal savo specialybę kažkur isidarbinti ar jie bandys kažkur tapti PKT kariu, arba konkrečiai leitenantais, būrių vadais ar kažkokiais specialistais kariuomenėje, tai jie turi du pasirinkimo kelius, tai ypač buvo aktualu prieš 3-4 metus, kada tų būrio vadų labai labai reikėjo ir aplamai žemesnio laipsnio karininkų (leitenantų, vyr leitenantų) . Dabar jis kiek žinau jis šiek tiek sumažėjęs, bet dabar kiek žinau, iš mūsų kiek baigė, ir daliniuose yra paklausa ir JKVM kariams..Jeigu klausimas buvo..verbavimo įrankiai..tai reiškiams, mes trečiam kurse tai suaktyviname. Tai yra mes mes kviečiame karo prievolės komplektavimo atstovus, kad jie papasakotų kokios perspektyvos..Pats sakei čia prieš metus ar du baigėi? -Prieš metus, praėjusiais metais. Tai vat, tai jums buvo toksai vienas bendras renginys suorganizuotas Tauragės batalione, pristatytos. Tai va, ką mes darėme bendradarbiaudami su STRATCOMU, tai jie bendravo visiems JKVM, kad būtų patogiau. Tai vat dar mes atskirai Kaune susitarim, jeigu leidžia iš bataliono ar brigados atvykti atstovą. Tai dažniausiai atvyksta kažkoks paskirtas jaunesnysis karininkas, būrio vadas, realus. Tai jis papasakoja apie savo batalioną, karinį vienetą ir taip pat būrio vadas..dažnai būna, kad atsiveda buvusį JKVM kursantą, kuris dabar leitenantas ar vyr leitenantas ir papasakoja, kai jisai atėjo, kaip jisai pradėjo, koks požiūris ten buvo, kitų, kaip ten vertino, tai dažniausiai būna kad pats padaršina kitus , kad nereikia čia nieko kažko bijoti, gėdytis, kad esat iš JKVM..Tai aš irgi pats baigęs

karo akademiją ir aš nematau jokie skirtumo, dėlto, kad aš matau, kad kai žmogus ateina kaip jisai toliau norės tarnauti, kaip jisai norės susipažinti. Ir vat jus pats, jums nesakys kad va iškart patikrinkit tos technikos būklę ir t.t Vistiek viskam yra apmokymai, vistiek supranta, kd ar po akademijos ar po JKVM, patirties jis tiek neturi kad galėtų nuo A iki Z. Tuo labiau, kad kiekvienam dalinį yra skirtingos procedūros, skirtingos dokumentacijos skirtinga veikla ir atėjęs turi kažkiek laiko adaptuotis, susipažinti, liaudiškai tariant įsivažiuoti. Tai vat, tai tikrai malonu, kada mumis domisi kiti daliniai, ypač iš KASPO 2 rinktinės, nu kad Kauniečius patraukti, vistiek tarnybos vieta tam pačiam mieste, iš inžinerinio bataliono, vadas pats jau antrus metus atvažiuoja, atsiveža buvusį kursantą , pristato ir sako pas mane daliniai yra 50/50. kariūnų buvusių ir JKVM. Ir kaune yra nemažai galimybių ir ima mūsų studentus ir nežinau, jie vistiek vykdo atranką ir jie pasako atvykite pokalbiui ir tarkim vyksta 4 tai jie įvyksta, ti dabar jau priėmė, praeitą vasarą baigę, tai jau priėmė. Du tarnauja, dabar skambina dar klausia kaip vertinat, pateikiau tam tikras rekomendacijas ir gabūt jau trečias atsiras. TAI kol kas tos perspektyvos yra aišku kas nori . Pasisitengt reikia, ne tai kad tu pasmerktas sekmei, tau sako paimk aprangą ir iškart tarnausi, tu vistiek turi rodyt kad tu tikrai nori, reikės stengtis, ne tai kad atejai ir ten.. tai va.

J.J.: Gerai, ar yra pastebima kažkokia statistika, tendencija, kiek sėkmingai baigusių kursantų, toliau tęsia karjerą kariuomenėje?

D.D.: Jeigu vėl apie save kalbėt tai kažkur apie 4 metus dirbu su Kauno JKVM, tai pradžioj vesdavau statistika, ten gaunasi, kad kai baigiasi JKVM, mes iš karto atiduodam karius, suteikiam jiems atsargos leitenanto laipsnį, ir jie vėl grįžta karo prievolės komplektavimo tarnybos žinion, administravimo ir t.t Ir jau tada geriausiai, reikia pasiskambinti jiems ir paklausti pas juos pavyzdžiui kiek. Tai aš vesdavau tik tai pas buvusius kursantus, tiesiog pats paklausdavau, paprašydavau, kad parašykite kas ten įsidarbina ar ten kariuomenėje. Tai va iš pirmos laidos atsimenu, kad ketvirtadalis penktadalis, 20-25proc., kuomet ten baigė 30 keli, tai kažkur 7-8. Dabar gal tas procentas šiek tiek mažesnis, bet vistiek visą laik po kelis lieka

J.J.: Gerai, toliau kokios panaudojamos priemonės, galimybės, žinant, jog kursantas galimai ateityje vadovaus 30 karių būriui? Ar karius bandoma supažindinti su galimais iššūkiais, tęsiant tarnybą kariuomenėje?

D.D.: Taip, dabar reiškia pas mumis galutinės pratybos vykdomos 14 dienų, taip kad visiems trims kursams, ir tada darom tokia kaip praktiką, stažuotę, tai tada darom reiškia pirmas kursas tampa eiliniais kariais: šauliais, granatsvaidžiais; Tai mes per galutinį lauko stovyklą stengiamės tą išnaudoti, kad būriams pavadovautų trečiakursiai, aišku prižiūrintiems kariams te, antrakursiai skyriams pavadovautų ir taip eitų tą grandinę, kad pirmam kurse jie yra kaip eiliniai kariai, kadangi jie įgyja bazinį karinį parengimą, toliau atitinkamai skyriams vadovauja skyriaus vadai, būriams būrio vadai. Aišku ta praktika, jeigu ten 24h pavadovauja būriui - nėra visai pakankama, bet ir nėra galimybių, teisiškai nenumatyta, kaip juos pakviesti tenais kažkokiam ilgesniam laikotarpiui į dalinius, kad jie pabūtų. Nes jūs irgi įsivaizduokit, kad jūs mokotės, padirbat ir jūs sakysim vyksta 2-3 savaitių mokymai ir jus tenai vyktų skyriaus ar būrio vadų stažuotė vyktų. Tai tiesiog studentams nėra galimybių ir sakau teisiškai nelabai išspręsta, nes jie yra skirti mūsų pavaldumui tada mes turėtume perduoti kitiems kažkokiems daliniams, mokymo įstaigoms, tai dabar jos turėtų būti kažkam kitiems būti pavaldūs. Tai nėra laiko, nors buvo tokių pavienių norų, išsakyta, kad va norėtume sudalyvauti kažkokiose pratybose, bet taip ir neišėjo suorganizuoti. Tai irgi tarp kitko mokymo programoj, vienas iš naujų pasiūlymų bus klausimas padiskutuoti kaip pagal galimybės galėtų bent savaitę ar keliom dienom galėtų numatyti kažkur savairę atvykti, antram ar trečiam kursui, kažkokiam dalinyje ar pratybas, Nors pats žinote, kad tie kurie galbūt planuoja likti arba tie kurie planuotų jiems galbūt įdomu būtų. Yra dalis, kurie vistiek neplanuoja likti, toks kaip būtų papildomas užimtumas jiems, nereikalingas, tai va.

J.J.: Čia nebent laisvesniu pasirinkimu, galbūt tuo žiemos laikotarpiu, sausio mėnesiu

D.D.: Bet jo ten sunku suderinti, kad tų mokymų būtų daliniams. Nes pavyzdžiui sausio mėnesį būna sesijos ir tada mes sausių išvis nevykdom užsiemimų, nu dėlto nes sesija. Nes tada, jeigu mažas lankomumas, ateina 50 ar 60proc, tai tada ką ten, pusei kažką mokini, pusei nemokini, tai va taip žiūrim.

J.J.: Gerai, kalbant apie galimas ateities karjeros alternatyvas nesiejant tai su būrio vado pozicija, ar yra kreipiamas dėmesys siejant karinio personalo paruošimą siejant su civiline specialybe? Priklausomai nuo kursanto specialybės ir paties intereso

D.D.: Na čia supratau. Deja pagal programą, mes dabar visus mokame vienodai - rezervo pėstininko būrio vadu, dėlto kad nėra dar kaip jų specializuoti kažkaip. Tai vat, bet pas mus tą bazinę programą baigę būrio vado, bet yra daug pavyzdžių, kad nueina dirbti, tarnauti į Lietuvos kariuomenę ryšininkais į S6 skyrių, kažkokie renginių organizatoriai į S5 skyrių, logistai į kažkokių logistikos padalinius ir t.t. Tų pavyzdžių daug yra. Tai vėlgi, net ir po akademijos ir po JKVM kursų vistiek atėję turi baigti atitinkamus kursus, kad galėtų, aišku pradžioj priema be tų kursų, paskiau vistiek kariuomenei išskirta daug kursų, t.y ryšių karininkų. Tai va pas mus Lietuvos kariuomenės mokykloj yra kelioms organizacijoms organizuojami kursai: tai vat sakiau ryšininkų kursai, bazinės logistikos tarnybos kursai ir t.t. Tai jie tiesiog parengiami pagal specialybę. Nors dabar kiek girdėjau akademijoj nori kariūnams gale po 3.5 metų organizuoti tuos specialybės kursus, kad jie jau baigę akademiją baigtų pagal tam tikras kryptis, bet kas liečia JKVM kursantus, tikrai būtų per trumpai laiko ir per trečius metus ten praeiti būrio vado lygmenį visą programą ir dar kažkaip jį tenai. Ten bendrai supažindinami su štabo tam tikrai skyrių darbais, funkcijomis ir t.t. Bet kad konkrečiai juos ten suskirstyti pagal specialybę, tai kol kas tikrai tokių pajėgumų nebūtų, sunku būtų sudėlioti ir laikus, ten juos išdėlioti. Tai JKVM sakau, sunku būtų tai įgyvendinti

J.J.: Taip, laiko atžvilgiu

J.J.: Tai paskutinį klausimą jus kaip ir palietėt apie JKVM kursantų pripažinimą tarp kariuomenės vadų. Ar jie pripažįstami ar ne? Tai kokie veiksmai, jeigu ne, padėtų pagerinti kursantų įvaizdį tarp kariuomenės atstovų?

D.D.: Taip, tai aišku yra skirtingų vadų, galima taip sakyti. Bet visumoje aš jau kalbėjau tuo klausimu, kadangi pas mumis bent jau Kaune ir rinktinė KASPO ir inžinerinis batalionas pastoviai kviečiasis, tai irgi vykdo atranka, pas atvyksta, pristatinėja savo dalinį ir sakysim į KOP'ą, nemažai priimta iš JKVM. Tai sakyčiau vistiek - juos pripažįsta, bet kaip ir sakau, tas pradinis vertinimas, tai jie jau žino, kadangi jie jau ne pirmus metus čia yra. Gal ten akademijos kariūnas yra daugiau rengiamas, daugiau galbūt negu pas mus muštruojamas ir ant kažkokios drausmės, pranašumą turi. Bet vat sakau, pats esu baigęs akademiją, žinau, bet sakysim, čia mano nuomone, JKVM studentai, šiaip moka gyvenime suktis, dėlto kad jie ir dirba ir mokosi ir pas mus karyba studijuoja ir vat visur turi suspėti ir jie tokie yra pagal mane lankstesni, ir jie

vistiek manau, esant norui gali viską, tą drausmę šiek tiek padidinti jeigu reikia ir tasai jų sukimasis, liaudiškai yra sumanumas ir tas sumanumas irgi..Tarp kitko pas mus Lietuvos kariuomenės mokykla sudaryta iš tam tikrų centrų, nu parašiutininkų rengimų centras, logistikos centras, ryšininkų, IT mokymų centras, mūsų JKVM, dar ten keli centrai, fizinio rengimo centras ir pas mus tų vadų viršininkų centrų yra praktiškai irgi tokie majorai kaip ir aš ir praktiškai yra irgi daugiau baigę ne karo akademija, o JKVM, kažkada tai seniai ar tai būrių vadų kursus, nu ir ką, nu ir jie irgi atlaiko savo. Centrų savo puikūs savo srities specialistai ir mes nieko nesiskiriam, kelių metų perspektyvoj viskas išsilygina ir toks vertinimas toks ir yra, kad pradžioj tas ir tas, gal ten pradžioj į JKVM karininką reikia daugiau atkreipti dėmesį, galbūt, bet visumoj dalinį 50/50 karininkų, jau vos ne pirmauja JKVM, Dabar būrių vadai, pavaduotojai, kuopos vadas, kurie JKVM baigę. TAI va tą visai malonu girdėt, kad tau kažkur tai sekasi

J.J. : Gerai taada ačiū jums, už suteiktą laiką.

D.D.: Dėl įvaizdžio, tai viskas prasideda nuo mūsų pačių, kaip mes juos paruošime, kaip mes juos motyvuosime. Jeigu jie ateis gerai parengti, kiek galima geriau įvykdyti jiems iškeltus reikalavimus ir kad jiems..aišku neateis ideali nei iš mūsų nei iš akademijos, jokiam daliniui nebus, kad jis atėjo viską žino viską daro, rodo iniciatyvą ir kad čia nespėja paskui jį., pakeis naujovės ir t.t Sakau tai ką norėjau pasakyt, kad tas įvaizdžio pagerinimas yra ir mūsų pastangos ir tų karių motyvacija ir jeigu jis atėjęs į naują dalinį stengsis, sieks to ko iš jo prašoma, ko reikalaujama, tai tikrai pasieks ir tikrai tas įvaizdis..Manau kad vertinant paskutinius kelerius metus vertinant JKVM karių įvaizdį pasikeitė į gerąją pusę. Dabar nėra jau taip, kad žinot kaip ten, vitaminai ar kiti pavadinimai. Nu sakau, nebaigė tos karo akademijos, praėjus ten keliems metams viskas išsilygina, visumoj įvaizdis nėra prastas, aišku dar tobulėti yra kur, vadams.

J.J.: Ir šiaip, man beklausant , ir iš vadų, kyla toks klausimas, kodėl toks skirtingas parengtumas Kauno ir kitų Vilniaus ir Klaipėdos, ne tai kad paruošti, bet sąlygos. Ką jus minėjot ir techninę bazę, poligonas, personalas. Tai čia dėl ko klaustukas, karininkų trūkumas ar komunikacijos stoka?

D.D.: Ne nu pas jusų irgi iki Pabradės apie 60 km, pas jus dar arčiau,- 10km, O pas mus ką, 45 km, skiriam tą valandą, resursai, gerai kad palaiko vadovybė, skiria

transportą, kelis papildomus vairuotojus. Nu ir mums pasisekė, kad turim peroną, nereikia prašinėti iš kitų padalinių. Vistiek iš kitų padalinių, būna užsiemę, + savaitgalis, nelabai kas nori. Va pas mane surinkta instruktorių instruktoriai, kurie žino kur atėjo, juos kviečiausi, jie žinojo kad reiks dirbt savaitgaliais, nes už tai gauna 2 arba 3 išeigines kitom dienom. Nu tai visi pripratę, pripranta ir ten tas dalykas kad sakau nu vistiek spejam tą gerą valandą, resursų, nes nauda bus geresnė, tą rikiuotės aikštėj gali parodyt, bet miške kitaip vistiek, su amunija, ginklais, apranga, miške. Rikiuotės aikštėj nešaudysi ne su su tikrai imitaciniais. Dėl to sakau personalo, papildomų pajėgumų ir papildomų resursų.